

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ- КОНФЕРЕНЦІЇ

МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС

М. МИКОЛАЇВ,
3-4 ЖОВТНЯ 2019 РОКУ

Матеріали Всеукраїнської студентської інтернет-конференції
«Молодь, наука, бізнес»

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу
Херсонський національний технічний університет
Університет імені Альфреда Нобеля
Дніпровський державний аграрно-економічний
університет
Національний університет «Львівська політехніка»
Львівський національний аграрний університет

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

«МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС»

**Миколаїв
2019**

Друкується за рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 4 від 18.11.2019 р.).

Молодь, наука, бізнес : матеріали Всеукр. студ. інтер.-конф., 3-4 жовтня 2019 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2019. - ____ с.

Посвідчення про державну реєстрацію Всеукраїнської студентської інтернет конференції «Молодь, наука, бізнес » видане УкрІНТЕІ № 26 від 23.01.2019 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шебанін В. С., д-р техн. наук, професор, академік НААН, ректор МНАУ; **Новіков О. Є.**, д-р екон. наук, професор, проректор з наукової роботи МНАУ; **Андрусів У. Я.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри теорії економіки та управління Івано-Франківського технічного університету нафти і газу; **Бобровська Н. В.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування, заступник декана обліково-фінансового факультету з наукової роботи МНАУ; **Вишневська О. М.**, д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету МНАУ; **Волосюк Ю. В.**, канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедрою інформаційних систем і технологій МНАУ; **Дубініна М.В.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедрою обліку і оподаткування МНАУ; **Загородній А. Г.**, канд. екон. наук, професор, кафедрою обліку і аналізу Національного університету «Львівська політехніка»; **Кінаш І. П.**, д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту та адміністрування Івано-Франківського технічного університету нафти і газу; **Пінчук Т. А.**, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування Херсонського національного технічного університету; **Потриваєва Н. В.**, д-р екон. наук, професор, завідувач науково-дослідним відділом МНАУ; **Приходько І. П.**, д-р держ. управління, професор, завідувач кафедрою обліку, аудиту та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету; **Петришин Л. П.**, д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедрою обліку і оподаткування Львівського Національного аграрного університету; **Сарапіна О. А.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедрою обліку, аудиту і оподаткування Херсонського національного технічного університету; **Сімків Л. Є.**, д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедрою теорії економіки та управління Івано-Франківського технічного університету нафти і газу; **Сіренко Н. М.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедрою фінансів, банківської справи та страхування МНАУ; **Ханстантинов В. О.**, д-р політ. наук, професор, завідувач кафедрою економічної теорії і суспільних наук МНАУ.

У збірнику наведено матеріали Всеукраїнської студентської інтернет-конференції «Молодь, наука, бізнес», де викладено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти та аспірантів вітчизняних ВНЗ.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

Миколаївський національний
аграрний університет, 2019

СЕКЦІЯ 1

**«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ І ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

СВІТОВИЙ ДОСВІД СИСТЕМ ОПЛАТИ ПРАЦІ

*Агафонова С. Е., здобувач вищої освіти групи ЗБ 5/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Визначено найрозповсюдженішу форму оплати праці в Україні та світі, досліджено систему Хелсі та Ровена.

Ключові слова: заробітна плата, премія, змінна виробка, колективне преміювання.

Перехід України до ринкової економіки, сприяв появі нових суб'єктів господарювання та підприємств із новими організаційно-правовими формами. Виникла необхідність затвердження нових найбільш ефективних форм оплати праці. У цих умовах з'явилась необхідність вивчення досвіду країн з розвинутою ринковою економікою.

Моделі організації оплати праці відрізняються великою різноманітністю, з врахуванням рівня економічного розвитку тієї чи іншої країни, її традицій і національних особливостей, а також співвідношення сил роботодавців і працівників, роль держави в регулюванні економіки та інші чинники.

У світі найбільш поширеною є погодинна форма оплати праці. Відповідно до неї визначаються норми часу на кожне завдання або роботу, після чого компанія здійснює моніторинг оцінки ефективності системи стимулювання, в якій ставка змінюється зі зміною рівня продуктивності. Ця система дозволяє працівникам і адміністрації брати участь в розподілі трудової економії. Працівникам гарантована певна часова оплата праці. Потім фактичний час виконання роботи порівнюється з нормативним часом і розраховується економія. Ця система запропонована Ф. Хелсі, за нею премія розраховується, виходячи із зекономленого часу [1].

На відміну від системи Ф. Хелсі, за системою Ровена премія розраховується виходячи з відпрацьованого часу витраченому на виконання завдання [1].

Ще одним різновидом преміальних систем в країнах з розвинутою економікою – є система контрольованої змінної виробки. При цій системі праця оплачується почасово, однак годинна тарифна ставка визначається за допомогою методів аналітичної оцінки робіт та заслуг і періодично переглядається у бік підвищення або зниження в залежності від ряду таких показників, а саме: рівня виконання норм виробітку, ступеня використання робочого часу, трудової дисципліни та інше [2].

На деяких підприємствах країн Англії, Франції, Німеччини використовується система оплати праці методом досягнення нормативного співвідношення або індексу зекономленої продуктивності. Важливим джерелом підвищення продуктивності праці і зниження витрат виробництва є раціоналізаторською пропозицією робочих по збільшенню обсягу та покращенню якості продукції, що виготовляється, економії сировини і матеріалів. При цьому персональні винагороди не передбачено. За цією системою виплата премій робітникам зі зниженням витрат виробництва формально не залежить від того, отримала компанія прибуток за минулий проміжок часу чи ні [2].

Також поширені системи «участі в капіталі» до участі допускаються співробітники, які пропрацювали в організації не менше року. Працівники зацікавлені в зростанні цін на акції, які залежать від фінансового стану підприємства, ефективності його діяльності і стану ринку цінних паперів. Ця система тісно пов'язана з «участю в прибутку». Кількість акцій, куплених працівником, залежать від його заробітку і трудового стажу. Акції акумулюються на рахунку працівника і залишаються там до його пенсії або до того моменту, коли він покине підприємство [2].

Використання гнучких систем колективного преміювання дає хороші результати. Зростає кількість пропозицій про шляхи економії витрат на утримання персоналу, працівники краще сприймають технологічну новизну і

реорганізацію, змушують адміністрацію раціоналізувати виробництво і вдосконалювати методи праці.

Національна система нарахування заробітної плати розвинених країн дуже відрізняється, але всі вони додають значного внеску в економічний розвиток своїх країн. Трудове законодавство не обмежує роботодавців у використанні різних форм і систем оплати праці, надання премій, оплати за фактичний обсяг робіт і т. д. Варіанти оплати праці працівників досить різноманітні. Деякі українські підприємства вже намагаються переймати світовий досвід і впроваджувати нові системи оплати праці для своїх робітників, але поки що ці спроби не є поширеними і досконалими. Нашій країні потрібно переглядати систему оплати праці в межах держави, вдосконалювати її, враховуючи існуючі недоліки, за для забезпечення справедливої оплати праці та соціальної захищеності.

Література:

1. Жулина Е.Г. Нормирование труда за рубежом / Е.Г. Жулина.- М.: ООО «Журнал «Горячая линия бухгалтера», 2006. – 192 с.
2. Федченко А.А. Стимулирование работников: зарубежный опыт / А.А. Федченко // Человек и труд.- 2008.- №5.- С.79-83.
3. Фильев В.И. Организация планирования и оплаты труда. Опыт зарубежных стран: Великобритании, Германии, Италии, США, Франции, Японии и др. / В.И. Фильев.- М., 1966. – 96 с.

Annotation

Identified the most common form of remuneration in Ukraine and the world, examined the system of Helsinki and Rowan.

Key words: *wages, bonuses, variable production, collective bonuses.*

**Науковий керівник – Пісоченко Т. С.,
канд. екон. наук, асистент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ

Вітюк В. М., здобувач вищої освіти групи ЗБ-6/1

Миколаївський національний аграрний університет

Окреслено теоретичні аспекти бухгалтерського обліку розрахунків з контрагентами.

Ключові слова: заборгованість, контрагенти, розрахунки.

Контрагент (лат. Contrahens - домовлятися; contra - проти + agens - діючий; con-trahere взаємно протистояти) - одна із сторін договору у цивільно-правових відносинах [1]. Контр- або проти відбувається з протиставлення однієї сторони іншій, в договорі кожному з зобов'язань сторін взаємно протистоїть (кореспондує) право іншої сторони і навпаки. У цивільно-правових відносинах під контрагентом розуміється одна зі сторін договору. У ролі контрагента виступають обидві сторони договору по відношенню один до одного. Кожен з партнерів, що укладають контракт, вважається контрагентом. Контрагентом можуть називати, наприклад, підрядника - фізична або юридична особа, що зобов'язується зробити певну роботу, згідно із завданням замовника, отримуючи за це винагороду [2]. Класифікаційні погляди на дослідження розрахунків з контрагентами наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 **Класифікаційні погляди на дослідження розрахунків з контрагентами**

Класифікаційна ознака	Вид розрахунків
За способом економічного групування в бухгалтерській звітності	з покупцями і замовниками
	з постачальниками і підрядниками
	з різними дебіторами і кредиторами
За формою	грошові (готівкові, безготівкові)
	негрошові (взаємозалік)
За категорією контрагентів	з фізичними особами
	з юридичними особами
	з державою

Джерело: побудовано на підставі [3, с.121]

Існує і застосовується в даний час різноманіття форм і видів розрахунків з контрагентами, робить неможливим їх вивчення без відповідної класифікації. Для цілей бухгалтерського обліку нами уточнено основні класифікаційні ознаки

(табл. 2).

Таблиця 2 **Класифікація видів розрахунків з контрагентами для цілей бухгалтерського обліку**

Ознака	Вид розрахунків
Форма розрахунків	Грошові, негрошові
Час проведення платежу	Аванс, наступна оплата
Економічний зміст	З постачальниками і підрядниками, з покупцями і замовниками
Спосіб виконання зобов'язань	новація, списання боргу, неможливість виконання, на підставі акту державного органу, при ліквідації юридичної особи, виконання третьою особою

Джерело: [4]

Отже, практика бухгалтерського обліку розрахунків з контрагентами включає:

- 1) організацію розрахунків з контрагентами;
- 2) систему синтетичних і аналітичних рахунків розрахунків;
- 3) порядок розкриття інформації у фінансовій звітності.

Література:

1. [Електронний ресурс] / Режим доступу : uk.wikipedia.org.
2. [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://storage.library.opu.ua/online/conference/tez_45/6-60.pdf.
3. Власова І.О. Проблеми класифікації заборгованості // Вісник Технологічного університету Поділля. Науковий журнал: серія «Економічні науки». – Хмельницький: ТУП, 2003. – №5. – ч. 2, том 1 (55). – С. 119–124.
4. Югас Е. Ф. Економічна сутність договірних відносин підприємства та форми розрахунків з постачальниками і підрядниками [Електронний ресурс] / Е. Ф. Югас // Економічний університет. – 2011. – 17/2. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Yugas.pdf. – Національна бібліотека ім. Вернадського.

Annotation

Theoretical aspects of accounting with counterparties are outlined.

Key words: *arrears, counterparties, calculations.*

*Науковий керівник – **Чебан Ю.Ю.**,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Гриценко В. М., здобувач вищої освіти групи МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

У тезах викладено концептуальні аспекти фінансових ризиків підприємств. Розкрито сутність фінансових ризиків та методи оцінки фінансових ризиків. Наведено важливі показники методів оцінки фінансових ризиків.

Ключові слова: фінанси, фінансовий ризик, оцінка фінансових ризиків, фактори ризику.

Фінансовий ризик - це ризик, що виникає в ході фінансової операції.

Особа, яка приймає рішення, має в першу чергу оцінити величину ризику для своєї фірми при виборі курсу дій. Розглянемо оцінку ризику як інтегрований етап процесу управління ризиками, який включає якісний і кількісний аналіз ризиків, а також кореляцію об'єктивного уявлення про ступінь ризику з суб'єктивним сприйняттям особи, що приймає рішення [3].

Метою аналізу ризиків є надання потенційним партнерам необхідних даних для прийняття рішення щодо доцільності участі в проекті і вжиття заходів захисту від можливих фінансових втрат. Метою якісного аналізу ризиків є виявлення можливих типів ризиків, оцінка ступеня їх основного ризику і виявлення чинників, що впливають на рівень ризику [2].

Фінансові ризики оцінюються для визначення ймовірності і величини витрат, які характеризують ризик. Ця оцінка може бути виконана різними методами, згрупованими в три основні групи: якісний аналіз; кількісний аналіз; комплексний аналіз [2].

Доцільно визначити фактори ризику для зовнішніх і внутрішніх фінансових ризиків. Зовнішні фінансові ризики можуть бути викликані загальними економічними і ринковими факторами.

До загальних економічних факторів належать: загальне зниження виробництва в країні, зростання інфляції, уповільнення платіжних операцій, недосконалість і нестабільність податкового законодавства, зниження реальних доходів і купівельної спроможності населення і т.д. До ринкових факторів ризику відносяться: зниження ємності внутрішнього ринку, попит, збільшення

пропозиції заміників, волатильність фінансового та валютного ринків, недостатня ліквідність фондового ринку і т. д.

З огляду на стабільність внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, має бути достатній обсяг даних про рух окремих операцій (доходи і збитки), процесах і напрямках економічної діяльності, що застосовуються у процедурах статистичного методу оцінки ризиків. Цей метод заснований на теорії розподілу ймовірностей випадкових величин. Володіючи достатньою інформацією про реалізацію певних видів ризику в минулому, суб'єкт ризику може оцінити ймовірність їх реалізації в майбутньому. Плюс даного методу полягає в простоті математичних розрахунків, а очевидним недоліком є необхідність великої кількості необроблених даних, оскільки чим більше необроблених даних тим точніше обчислення [1].

Аналітична оцінка ризику - це система статистичних оцінок, заснована на попередньому експертному відборі ключових параметрів з подальшим аналізом впливу на них факторів ризику. Це поєднання статистичної оцінки та принципів колегіальної оцінки.

Література:

1. Бланк И. А. Управление финансовыми рисками. – К.: Ника-Центр, 2005. – 600 с.
2. Камінський А. Б. Економічний ризик та методи його вимірювання: Посібник для студентів економічних спеціальностей вузів. – К.: ІМФ при Київському національному університеті ім. Т.Шевченка, 2002.
3. Шапкин А. С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций, – 3-е изд. – М.: Издательство- торговая корпорация «Дашков и Ко», 2004. – 544 с.
4. Підприємництво/ Ред. Миронова Т.Л. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 616с.

Annotation

Conceptual aspects of financial risks of enterprises are outlined. The nature of financial risks and methods of assessing financial risks are disclosed. Important indicators of financial risk assessment methods are presented.

Key words: *finance, financial risk, assessment of financial risks, risk factors.*

*Науковий керівник – **Бурковська А.В.**,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Демчишин В. Д., здобувач вищої освіти групи Б 4/1

Живченко К. В., здобувач вищої освіти групи Б 4/1

Миколаївський національний аграрний університет

Розглянуто значення інформаційного забезпечення в логістичній діяльності. Визначено проблемні аспекти організації інформаційного забезпечення логістичних процесів.

***Ключові слова:** логістика, логістична система, логістичні потоки, інформаційні потоки, інформаційне забезпечення.*

Ефективність логістичної діяльності у значній мірі залежить від її інформаційного забезпечення, яке виступає логістичним виробничим фактором. Відсутність релевантної інформації унеможливорює узгодження дій постачальників і споживачів, а також усіх ланок транспортного ланцюжка. Таким чином інформація об'єднує всі ланки логістичної системи.

При раціоналізації логістичних процесів у минулому основна увага, як правило, приділялась фізичному транспортному процесу. На сьогодні більшої актуальності набувають інформаційні потоки, за допомогою яких планують матеріальні та фінансові потоки, управляють ними і контролюють їх. Як свідчить практичний досвід, вдосконалення процесу інформатизації нерідко може принести більший ефект, чим технічні інновації.

Щоб підприємство мало можливість оперативно реагувати на вимоги ринку, йому необхідно підвищити: прозорість діяльності (треба мати у своєму розпорядженні актуальні дані про стан і тенденції розвитку ринку); гнучкість (зміни вимог ринку треба швидко впроваджувати у виробництво); ефективність (вимоги ринку повинні виконуватися з гранично низькими витратами, щоб підприємство витримувало конкуренцію).

Інформаційна техніка може значно сприяти виконанню вимог ринку. Визначеного росту ефективності можна досягти за допомогою локальних і обчислювальних систем, а також у результаті застосування інтегрованих інформаційних і управлінських систем.

Сучасний стан логістики багато в чому визначається бурхливим розвитком і впровадженням в усі сфери інформаційно-комп'ютерних технологій. Реалізація більшості логістичних концепцій і систем була б неможливою без використання швидкодіючих комп'ютерів, локальних обчислювальних мереж, телекомунікаційних систем та інформаційно-програмного забезпечення. Значення інформаційного забезпечення логістичного процесу настільки важливе, що багато фахівців виділяють особливу інформаційну логістику, яка має самостійне значення в управлінні інформаційними потоками і ресурсами. Цю функціональну область логістики часто називають комп'ютерною [1].

Однак при реалізації очевидних переваг якісного інформаційного забезпечення логістичних процесів виникають певні проблемні аспекти, а саме: обмеженість оперативного збору інформації на деяких підприємствах; слабкий розвиток комунікаційних мереж за структурою й технічним рівнем; відсутність єдиної комунікаційної інформаційної системи, яка була б здатна передавати інформацію.

Одним із можливих варіантів вирішення зазначених проблемних аспектів є створення моделі інформаційних потоків на виробництві на основі аналізу існуючої системи управління. Він припускає зведення конкретних ділянок виробництва до окремих компонент, комбінуючи які, можна отримати структурну модель для аналізу варіантів структури підприємства.

У сучасних умовах об'єднання прогресивних логістичних та інформаційних технологій створює єдину основу для інтеграції різних потоків у глобальну інформаційну логістичну систему, що забезпечує високу швидкість реакції на зміни зовнішнього середовища. Це також визначає перехід від внутрішньої інтеграції до зовнішньої, орієнтованої на синхронізацію взаємодії матеріального та інформаційного потоків логістичної ланцюга [2].

Ефективне логістичне управління є одним із важливих чинників реалізації конкурентного потенціалу суб'єктів господарювання. А передумовою

формування логістичної системи є зацікавленість і особистий інтерес керівника (власника) до дієвого управління підприємством.

Література:

1. Кучкова О.В. Теоретичне обґрунтування взаємозв'язку логістичних потоків промислового підприємства / О.В. Кучкова, Є.В. Колесніков // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2015. – №1(11). – С. 102-107.

2. Бажан Л. І. Концептуальні основи синхронізації матеріального та інформаційного потоків в транспортно-логістичній системі [Електронний ресурс] / Л.І. Бажан, І.В. Яблоков. – 2015. – Режим доступу : <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/132508/05-Bazhan.pdf?sequence=1>.

Annotation

The importance of information support in logistics activities is considered. Problematic aspects of organization of information support of logistic processes are identified.

Key words: logistics, logistics system, logistics flows, information flows, information support.

*Науковий керівник – Костирко А. Г.,
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Кандиба А. В.**, здобувач вищої освіти групи ЗБ-6/2
Миколаївський національний аграрний університет*

Окреслено особливості витрат подвійного призначення, запропоновано аналітичні рахунки.

Ключові слова: витрати, номенклатура витрат, аналітичні рахунки.

У процесі господарсько-фінансової діяльності кожне підприємство має здійснювати витрати і за відповідних умов отримувати доходи. Проблема традиційно полягає у тому, що підприємство всіма доступними для цього методами і способами намагається мінімізувати витрати. Це складне і дуже відповідальне завдання, оскільки його прагнуть реалізувати всі підприємства, які постійно хочуть працювати на ринку і розуміють, що втриматися на ньому в умовах посилення конкурентної боротьби без розробки дієвої стратегії й тактики управління неможливо.

У таких умовах працівники облікових служб зобов'язані постійно забезпечувати реальну економію витрат і контролювати ті напрямки витрат, які перебувають нині під особливим як внутрішнім, так і зовнішнім контролем.

Ураховуючи організаційну структуру та обсяги діяльності ТОВ СП «НІБУЛОН», підприємство має справу із значним обсягом витрат подвійного призначення, оскільки вони взаємопов'язані із оподаткуванням прибутку підприємства. Витрати подвійного призначення – це витрати, які за відповідних обставин можуть зменшувати об'єкт оподаткування чи тільки суму, що не перевищує максимальної величини, встановленої податковим законодавством. Ці витрати регулюються ст. 140 Податкового кодексу України. Оскільки зазначені витрати завжди перебувають під пильним наглядом перевіряючих органів, доцільним є формулювання та затвердження переліку витрат подвійного призначення для ТОВ СП «НІБУЛОН».

Враховуючи автоматизацію обліку на підприємстві, можливості програми, яка забезпечую ведення обліку і формування звітності, стан синтетичного і аналітичного обліку, зокрема і обліку витрат, доцільним є використання аналітичних рахунків до таких витратних рахунків як 92 «Адміністративні витрати» та 93 «Витрати на збут», що дозволить більш точно і достовірно формувати інформацію щодо зазначених витрат, враховуючи можливість їхнього подвійного призначення та безпосереднього списання на фінансові результати підприємства (табл. 1). До цих рахунків на підприємстві не відкривають ні субрахунків, ні аналітичних рахунків.

Таблиця 1 Запропоновані напрями відкриття аналітичних рахунків для ТОВ СП «НІБУЛОН»

Рахунок 93 «Витрати на збут»	За каналами збуту (вітчизняні, зарубіжні та/або за юридичними особами)	Рахунок 92 «Адміністративні витрати»	За видами витрат
	За власними торговими точками		За місцями їхнього виникнення (адміністрація, бухгалтерія, юридичний відділ тощо)
	За структурними підрозділами – філіями		Залежно від виду діяльності підприємства (обов'язкові, пов'язані з основною діяльністю, пов'язані з обслуговуванням основної діяльності тощо)

Пропонуємо розглянути і затвердити на підприємстві номенклатуру витрат на рахунку 93 «Витрати на збут», поділивши їх на витрати комерційні і витрати на маркетинг, що дозволить здійснювати аналіз, планування та прогнозування такого роду витрат, що позитивно впливатиме на управління витратами на підприємстві. Ми пропонуємо додати ще два субрахунки до рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», які дозволять більш точно відображати інформацію щодо здійснених витрат і розподіляти їх: 91_12 – Витрати, пов'язані з управлінням виробництва;

91_13 – Витрати на обслуговування виробничого процесу.

Отже, сучасний стан економіки вимагає від сільськогосподарських підприємств активного використання новітніх ринкових методів господарювання, що вимагає відповідного обліку і контролю витрат діяльності.

Annotation

Features of dual-use costs are outlined, analytical accounts are proposed.

Key words: *costs, nomenclature of costs, analytical accounts.*

Науковий керівник – Чебан Ю.Ю.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ВІДОБРАЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

***Касько Г. С.,** здобувач вищої освіти другого рівня групи БОАп
Херсонський національний технічний університет*

Автором доведена необхідність розробки внутрішньої управлінської звітності щодо фінансових результатів, надана оцінка пропозицій науковців щодо її форматів та обґрунтовані напрями деталізації фінансових результатів від операційної діяльності підприємств ресторанного бізнесу.

***Ключові слова:** фінансові результати, управлінська звітність, ресторанний бізнес.*

Підприємства ресторанного бізнесу є складовим елементом так званої «індустрії гостинності», яка є однією з перспективних та динамічно зростаючих систем сектора національної економіки [1, с.6], і відіграють важливу роль у сучасній соціально-орієнтованій економіці. Як зазначають науковці ресторанний бізнес є середовищем із високим ступенем конкуренції, що потребує ефективного управління підприємствами та своєчасного прийняття виважених управлінських рішень. Однією із умов забезпечення ефективності управління підприємствами ресторанного комплексу є формування надійної обліково-інформаційної системи, яка, на нашу думку, повинна мати чітке управлінське спрямування.

Особливе місце в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами та одним із найбільш важливих його об'єктів є фінансовий результат від операційної діяльності. Це обумовлює необхідність розробки та використання в практиці управління підприємствами внутрішньої управлінської звітності. Логіка обґрунтування цього твердження наступна:

- фінансові результати є важливішим економічним показником ефективності діяльності підприємств, джерелом зростання його вартості та забезпечення сталого розвитку,
- головною метою будь-якого підприємства, і в тому числі, ресторанного бізнесу, є максимізація прибутку при мінімізації витрат, що визначає одну із стратегічних задач управління фінансовими результатами,

- основною умовою ефективності управління прибутком є наявність обліково-аналітичного забезпечення щодо формування фінансових результатів, в тому числі від операційної діяльності, яка є якщо не єдиною, то основною для підприємств ресторанного бізнесу,
- основу обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком складає звітність підприємства,
- зовнішня фінансова звітність щодо формування та використання фінансових результатів регламентована за формою, змістом, термінами складання; уніфікована, має узагальнюючий характер, не враховує оперативні інформаційні запити внутрішніх користувачів.

Отже розробка внутрішньої звітності щодо формування фінансових результатів від операційної діяльності як підсумкового етапу управлінського обліку, є надійним інструментом ефективного управління прибутком підприємств ресторанного бізнесу, що свідчить про актуальність цього науково-практичного завдання.

Проведене дослідження свідчить, що науковці пропонують розробляти систему форм внутрішнього Звіту про фінансові результати, формати якого дозволять вирішувати наступні завдання:

- оцінка ступеня виконання планових показників результатів діяльності,
- оцінка динаміки і структури фінансових результатів,
- аналіз темпів приросту фінансових результатів,
- оцінка ступеня покриття витрат та аналіз беззбитковості основної діяльності,
- аналіз ступеня впливу подій після дати балансу на результати діяльності майбутніх звітних періодів,
- оцінка впливу змін облікової політики на величину фінансових результатів діяльності в частині операцій минулих звітних періодів та операцій після дати зміни облікової політики,

- аналіз рентабельності діяльності,
- оцінка чутливості результативних показників діяльності до зміни приросту обсягу реалізації продукції та прибутку до оподаткування,
- планування податкового навантаження з оподаткування прибутку [2, с.257].

Не ставлячи під сумнів доцільність практичного використання запропонованих звітів, пропонуємо при розробці форм внутрішньої звітності про фінансові результати врахувати галузеві особливості підприємств ресторанного бізнесу (специфіку ресторанної справи, асортимент послуг, особливості механізму формування фінансових результатів) та спрощений характер їх фінансової звітності як суб'єктів малого підприємництва.

Авторська гіпотеза полягає в доцільності відображення фінансових результатів підприємств ресторанного бізнесу за центрами відповідальності, а саме в розрізі структурних підрозділів, які задіяні в наданні послуг: кухня, торговельний (бенкетний зал), бар і інш. Це дозволить оцінювати витрати, доходи і фінансові результати від операційної діяльності не тільки в розрізі окремих структурних підрозділів, а й за видами діяльності (роздрібна торгівля, громадське харчування).

Не менш важливим напрямом деталізації фінансових результатів є види послуг, які надають підприємства ресторанного господарства. Як зазначають дослідники, окрім традиційних «у ресторанній справі з'являються нові види послуг: гастрономічні шоу, послуги сомельє, урочиста презентація страв, бар-шоу, рибалка та кулінарне приготування у присутності гостя, караоке та інш.» [3, с.91]. Окрім цього, «останнім часом намітилася стійка тенденція переміщення послуг з організації споживання продукції та обслуговування споживачів із залів закладів ресторанного господарства до робочих місць (офіси, установи), місць відпочинку, місць святкування ювілеїв та інших офіційних та неофіційних святкових подій, до домівки» [3, с.91], що відбиває особливості кейтерингу. Для оцінки ефективності та рентабельності зазначених

послуг необхідно розробити адекватну потребам управління класифікацію ресторанних послуг. Зважаючи на світовий досвід організації кейтерингу пропонуємо у внутрішній звітності визначати фінансові результати за категоріями кейтерингу: кейтеринг у приміщенні; кейтеринг поза межами приміщення; індивідуальний кейтеринг; роз'їзний кейтеринг; роздрібний продаж. Для більшої деталізації інформації слід скористатися класичною класифікацією видів кейтерингового обслуговування, визначеною Н.О.П'ятницькою [4] за наступними ознаками: контингент замовників; місце проведення заходу; повнота циклу або характер наданих послуг. Це дозволить групувати аналітичну інформацію про доходи, витрати і фінансові результати від надання таких послуг кейтерингу: фуршет, встановлення світового та звукового обладнання, оформлення приміщення, організація обслуговування, організація розважальної програми та інш.

З метою забезпечення якості управлінської звітності щодо фінансових результатів слід дотримуватися загальних вимоги, а саме: врахування потреб та запитів користувачів, доступність для розуміння користувачем, своєчасність інформації, порівнянність звітних показників в часі і в площині господарської діяльності та інш. [5, с.899].

Врахування властивостей, притаманних ресторанній справі, та вимог до якості управлінської звітності дозволить створити надійну інформаційну базу для управління прибутком від операційної діяльності підприємств ресторанного бізнесу.

Література:

1. Облік та аудит витрат підприємств ресторанного господарства: управлінський аспект : монографія / Л.М. Янчева, А.В. Янчев, Л.О. Кирильєва та ін. – Х. : Видавець Іванченко І. С., 2017. – 262 с.
2. Панченко І.А. Внутрішня звітність про фінансові результати діяльності у форматі запитів користувачів/І.А.Панченко// Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012.- Вип. 2 (23).-С.253-261.

3. Прилепа Н.В. Особливості розвитку кейтерингу як інноваційної форми ресторанного бізнесу./ Н.В.Прилепа, О. А. Миколіук.// Вісник Хмельницького національного університету. - 2014, № 5, Т. 2. – С.91-94.

4. П'ятницька Н. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства : підр. / Н.П'ятницька.- К.: Центр учбової літератури, 2011.–584с.

5. Садовська І.Б. Критерії оцінки якості управлінської звітності / І.Б. Садовська, К.Є. Нагірська // Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. – Вип. 3. – С. 899–904.

Annotation

The author proved the need to develop internal management reporting on financial results, provided an evaluation of the proposals of scientists regarding its formats and substantiated directions of detailing the financial results from the operating activities of the restaurant business.

Key words: *financial results, management reporting, restaurant business.*

Науковий керівник – Чебан Т.М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування,
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ

Котова С. О., здобувач вищої освіти групи ЗБ-6/1
Миколаївський національний аграрний університет

Наведено напрями і факти взаємозв'язку та взаємоузгодження бухгалтерського обліку, контролю та аудиту.

Ключові слова: *бухгалтерський облік, контроль, аудит, зв'язок.*

Господарська діяльність підприємства є насамперед сукупністю фактів господарського життя. Тобто є одночасно об'єктом системи бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та аудиту. Відповідно, існує тісний взаємозв'язок бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю і аудиту. Взаємозв'язок між системою бухгалтерського обліку, системою внутрішнього контролю та аудитом відображає взаємний вплив кожного елемента обліково-контрольної системи на забезпечення результативності внутрішнього контролю фактів господарського життя.

Основні завдання системи бухгалтерського обліку, системи внутрішнього контролю та аудиту зводяться до наступного. Завдання системи бухгалтерського

обліку полягає в забезпеченні достовірності бухгалтерської (фінансової) звітності. Завдання аудиту зводиться до підтвердження достовірності бухгалтерської (фінансової) звітності. Завдання системи внутрішнього контролю включає управління ризиками суттєвого викривлення бухгалтерської звітності й створення засобів контролю для їх запобігання, однак не обмежується цим.

Отже, основні види взаємозв'язку між системою бухгалтерського обліку, системою внутрішнього контролю та аудитом можна встановити такими:

- взаємозв'язок між системою внутрішнього контролю та аудитом;
- взаємозв'язок між системою бухгалтерського обліку та системою внутрішнього контролю;
- взаємозв'язок між системою бухгалтерського обліку та аудитом.

Взаємозв'язок між системою бухгалтерського обліку та системою внутрішнього контролю виражається в тому, що бухгалтерський облік, з одного боку, надає облікову інформацію для контролю, яка є письмовим свідченням що відбулися факти господарського життя, з іншого – інвентаризація, яка є методом бухгалтерського обліку, є процедурою контролю, а такі елементи методу бухгалтерського обліку, як документація, рахунки, оцінка, калькуляція і звітність формують контрольну середу в системі бухгалтерського обліку, яка у свою чергу виступає елементом системи внутрішнього контролю.

Зазначимо, що бухгалтерський облік фактів господарського життя супроводжується ризиками суттєвого викривлення бухгалтерської (фінансової) звітності, що обумовлює необхідність їх виключення або зниження за допомогою контрольних процедур. Під впливом вимог системи внутрішнього контролю відбувається зміна контрольного середовища в бухгалтерському обліку.

Вплив аудиту на систему бухгалтерського обліку відбувається в результаті проведення аудиторських процедур по-суті, внаслідок чого можливі зміни в бухгалтерському обліку, наприклад, в використовуваних підходах до вартісної

оцінки активів або зобов'язань, в поданні та розкритті інформації в бухгалтерській (фінансової) звітності.

Отже, маємо тісний та нерозривний взаємозв'язок між обліком, внутрішнім контролем та аудитом, дотримання якого за умови дотримання їх завдань, принципів та правил, дозволить якісно підготувати фінансову звітність.

Annotation

The directions and facts of the interrelationship and the reconciliation of accounting, control and auditing.

Key words: *accounting, control, audit, communication.*

*Науковий керівник – Чебан Ю.Ю.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЦЕНТРАЛЬНА ЗАКУПІВЕЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЇЇ РОБОТА У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

*Кухта М. Ю., здобувач вищої освіти групи ЗБ 6/2
Медвінська Д. В., здобувач вищої освіти групи ЗБ 6/2
Миколаївський національний аграрний університет*

Визначено поняття центральної закупівельної організації та досліджено роботу ЦЗО за 2017 рік.

Ключові слова: *центральна закупівельна організація, міністерства, рамкова угода, публічні закупівлі.*

Згідно Закону України «Про Публічні закупівлі» п. 36 передбачено, що центральна закупівельна організація (далі – ЦЗО) – це юридична особа, яка організовує і проводить процедури закупівель та закупівлі за рамковими угодами в інтересах замовників. ЦЗО набуває усіх прав та обов'язків замовників та несе відповідальність згідно з законодавством України [2].

Одним із завдань реформи у сфері публічних закупівель було запровадження механізму централізованої закупівлі з оптимальним збереженням переваг децентралізованої моделі, що функціонує на сьогодні. Цим інструментом і є централізована закупівельна організація [1].

Основною метою запровадження централізованої закупівельної організації перш за все є професіоналізація, економія бюджетних коштів за рахунок агрегації та контроль за витратами коштів бюджету.

В рамках реалізації пілотного проекту було досягнуто такі результати. Проведено закупівлі в інтересах замовників — Центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ) та Секретаріату Кабінету Міністрів України (далі – СКМУ)

Державною установою «Професійні закупівлі» було проведено 13 процедур відкритих торгів за 35 лотами в інтересах 20 замовників. У результаті процедур, що були проведені установою, укладено 22 контракти на сукупну суму 6 825 948 грн для 13 замовників, у т. ч. для Господарсько-фінансового департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства молоді та спорту України, Міністерства культури України, Міністерства юстиції України, Фонду державного майна та інших центральних органів виконавчої влади.

У рамках цього проекту було надано консультативну допомогу 12 міністерствам, створено 5 пакетів тендерної документації для проведення торгів та уніфіковано технічні характеристики для 19 закуповуваних товарів.

Крім того, у межах реформи державної служби пілотна ЦЗО також безпосередньо провела три процедури закупівлі для Директорату Міністерства охорони здоров'я. Було закуплено комп'ютери, принтери та маркерні дошки.

На кінець 2017 року були виконані всі контракти, укладені за результатами процедур закупівлі, що проводила пілотна установа. Звіти про виконання договорів розміщено в електронній системі Prozorro.

Література:

1. Про організацію діяльності централізованої закупівельної організації в рамках продовження реалізації пілотного проекту [Електронний ресурс] : наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 13.06.2018 № 810. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0810731-18>.

2. Про публічні закупівлі [Електронний ресурс] : закон України від 25.12.2015р. № 922-VIII. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19/page>.

Annotation

The concept of the central purchasing organization is defined and the work of the CPO for 2017 is investigated.

Key words: *central purchasing organization, ministries, framework agreement, public procurement.*

*Науковий керівник – Пісоченко Т. С.,
канд. екон. наук, асистент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

Попова С. В., здобувач вищої освіти групи ЗБ 6/1

Бермас М. В., здобувач вищої освіти групи ЗБ 6/3

Миколаївський національний аграрний університет

Визначено поняття фінансового лізингу та особливості відображення його у податковому обліку.

Ключові слова: *фінансовий лізинг, договір фінансового лізингу, оренда, фінансова оренда, лізингодавець, лізинг.*

У податковому кодексі передбачено, що лізингова операція – це господарська операція фізичної чи юридичної особи, яка передбачає надання основних засобів у користування іншим фізичним або юридичним особам за плату та на визначений строк. Лізингові операції здійснюються у вигляді оперативного, фінансового або зворотного лізингу.

Фінансовим лізингом вважається господарська операція, яку здійснює фізична або юридична особа, яка передбачає передачу орендареві майна, що є основним засобом, придбане чи виготовлене орендодавцем, що включає в себе усі ризики та винагороди, які пов'язані із правом користування та володіння об'єктом лізингу. Фінансовим лізингом є та операція якщо лізинговий (орендний) договір містить одну з наведених умов зазначених у податковому кодексі.

Детально розглянемо умови визнання лізингової операції, яка відноситься до фінансової:

- об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менш як 75% його первісної вартості. При цьому орендар зобов'язаний на

підставі лізингового договору та протягом строку його дії придбати об'єкт лізингу за ціною, визначеною у лізинговому договорі;

- балансова вартість об'єкта лізингу на момент закінчення дії лізингового договору не перевищує 25% первісної вартості ціни такого об'єкта лізингу, що діє на початок строку дії лізингового договору;
- сума лізингових (орендних) платежів з початку строку оренди дорівнює первісній вартості об'єкта лізингу або перевищує її;
- майно, що передається у фінансовий лізинг, виготовлене за замовленням орендаря та після закінчення дії лізингового договору не може бути використане іншими особами, крім орендаря.

Зазначимо також, що незалежно від того, чи регулюється господарська операція податковим кодексом чи ні, сторони договору мають право під час його укладання визначити таку операцію як оперативний лізинг без права подальшої зміни статусу цієї операції до закінчення дії відповідного договору.

Об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається шляхом коригування фінансового результату до оподаткування, визначеного у фінансовій звітності підприємства згідно з П(С)БО або МСФЗ.

Фактична передача матеріальних активів іншій особі на підставі договору про фінансовий лізинг, а також повернення цих матеріальних активів вважаються постачанням товарів. Такі операції є об'єктом оподаткування ПДВ. Базу оподаткування ПДВ визначають відповідно сумі договірної вартості.

В орендодавця на дату фактичного передання об'єкта фінансового лізингу у користування орендареві виникають податкові зобов'язання з ПДВ. На цю дату орендодавець складає податкову накладну на всю вартість об'єкта і реєструє її в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Операції з нарахування процентів або комісій лізингодавця у складі лізингового платежу не є об'єктом оподаткування ПДВ. Але якщо до складу лізингового платежу входить компенсація будь-яких витрат орендодавця,

пов'язаних із виконанням договору фінансового лізингу, таку частину лізингового платежу слід оподатковувати ПДВ.

В орендаря на дату фактичного отримання об'єкта фінансового лізингу виникає право на податковий кредит з ПДВ. Підставою для нарахування ПДВ у складі податкового кредиту є податкова накладна, складена і зареєстрована в ЄРПН орендодавцем.

Повернення матеріальних активів за договором фінансового лізингу вважається постачанням товарів. А значить, ця операція теж є об'єктом оподаткування ПДВ. Для платника ПДВ, який повертає об'єкт фінансового лізингу орендодавцеві без придбання цього об'єкта у власність, така передача для цілей оподаткування прирівнюється до зворотного продажу. Базу оподаткування ПДВ визначають на основі його договірної (контрактної) вартості.

Література:

1. «Фінансовий лізинг: облік та оподаткування». [Електронний ресурс] Публікація Системи «Expertus: Головбух». – Режим доступу : <https://1gl-vip.expertus.ua/#/document/16/23502/bssPhr1?of=copy-8acda37677>.
2. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181 – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс України від 2.12.2010р. № 2755-VI – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Annotation

The concept of financial leasing and the features of its reflection in tax accounting are defined.

Key words: *financial leasing, financial leasing contract, lease, financial lease, lessor, leasing.*

**Науковий керівник – Пісоченко Т. С.,
канд. екон. наук, асистент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ПОНЯТТЯ ТА ОБЛІК ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Семерей В. Є., здобувач вищої освіти групи ЗБ 6/1
Чуча А. М., здобувач вищої освіти групи ЗБ 6/2

Миколаївський національний аграрний університет

Визначено поняття фінансового лізингу та особливості проведення господарських операцій в обліку на підприємствах України.

Ключові слова: фінансовий лізинг, договір фінансового лізингу, оренда, фінансова оренда.

На сьогодні фінансовий лізинг стає ефективним фінансовим інструментом. Його використовують суб'єкти підприємницької діяльності всіх форм власності. Тому що у разі відсутності необхідних обігових коштів за допомогою лізингу є можливість отримати права на користування, а в подальшому і володіння необхідним обладнанням чи іншим майном. Для того, щоб правильно обліковувати орендні операції, необхідно врахувати певні наслідки щодо укладення цивільно-правового договору.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про фінансовий лізинг» фінансовий лізинг – це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу.

За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі) [2].

До лізингових платежів, які сплачуються відповідно до встановленого договору, статтею 16 Закону України «Про фінансовий лізинг», відносять:

- суму, яка відшкодовує частину вартості предмета лізингу;
- платіж як винагороду лізингодавцеві за отримане в лізинг майно;
- компенсацію відсотків за кредитом;
- інші витрати лізингодавця, що безпосередньо пов'язані з виконанням договору лізингу.

При веденні бухгалтерського обліку для обох сторін договору операції з фінансового лізингу відображають відповідно до вимог П(С)БО 14 «Оренда». Відповідно до п. 10 та 11, цього П(С)БО, об'єкт, який переданий у фінансову

оренду, відображається в бухгалтерському обліку орендодавця як дебіторська заборгованість орендаря. При цьому залишкова вартість об'єкта оренди, яку списують з балансу орендодавця в момент передачі у фінансовий лізинг, відображають у складі інших витрат (собівартості реалізованих необоротних активів). А до складу доходів відноситься дохід від реалізації необоротних активів і фінансовий дохід, що отримає орендодавець від укладання договору по лізинговій операції.

Об'єкт, призначений для передачі у фінансовий лізинг, на підприємствах України обліковується на субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». Заборгованість за майно, передане у фінансову оренду, лізингодавець відображає на субрахунку 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду». Амортизацію об'єкта, відповідно до п. 7 П(С)БО 14, фінансової оренди нараховують протягом періоду очікуваного використання активу[3].

Отже, у бухгалтерському обліку орендаря об'єкт фінансової оренди (лізингу) відображають як актив та амортизують протягом періоду очікуваного використання. Амортизацію нараховують починаючи з місяця, наступного за місяцем, у якому актив було уведено в господарський оборот.

Література:

1. «Фінансовий лізинг: облік та оподаткування». [Електронний ресурс] Публікація Системи «Expertus: Головбух». – Режим доступу : <https://1gl-vip.expertus.ua/#/document/16/23502/bssPhr1/?of=copy-8acda37677>.
2. Про фінансовий лізинг [Електронний ресурс] : закон України від 16.12.1997 № 723/97-ВР – Режим доступу : <https://1gl-vip.expertus.ua/#/document/94/15757/>.
3. Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181 – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.

Annotation

The concept of financial leasing and peculiarities of conducting business transactions in accounting at Ukrainian enterprises are defined.

Key words: *financial leasing, financial leasing contract, lease, financial lease.*

*Науковий керівник – Пісоченко Т. С.,
канд. екон. наук, асистент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ ОБЛІКУ ТА МЕТОДИЧНИЙ ПРИЙОМ КОНТРОЛЮ

Степаненко І. В., здобувач вищої освіти групи БОАб
Херсонський національний технічний університет

Розглянуто значення інвентаризації в забезпеченні майна бюджетних установ та систематизовано загальні вимоги до її проведення.

Ключові слова: *інвентаризація, бюджетна установа, елемент, контроль, облік.*

Ефективний контроль за діяльністю бюджетних установ – це, передусім, найважливіший фактор зміцнення довіри суспільства до державної влади, засіб їх консолідації з метою забезпечення добробуту громадян і стабільності державного ладу. Контроль є основним незалежним джерелом інформації для виявлення причин порушень, що виникають у процесі управління державними фінансами та державною власністю, а також дієвим засобом впливу для прийняття рішень щодо запобігання тих чи інших порушень. За таких умов значення контролю в бюджетних установах постійно зростає [1, с. 9].

Повна, правдива та всебічна інформація про економічний стан є необхідною умовою ефективного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання як приватного, так і державного сектора.

Основним джерелом інформації про діяльність бюджетних установ і організацій є дані бухгалтерського обліку та складена на їх основі бюджетна, фінансова та інші види звітності. Саме тому на перший план виходить необхідність забезпечення об'єктивності, достовірності та реальності показників бухгалтерського обліку та звітності установ та організацій, що досягається шляхом проведення інвентаризації.

Загальні вимоги до проведення інвентаризації в бюджетних установах і організаціях викладені у профільному Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженому Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.14 р. № 879 [2].

Водночас на практиці мають місце внутрішньовідомчі вимоги до проведення інвентаризації залежно від специфіки галузі, до якої належить бюджетна установа.

В економічній літературі найчастіше зустрічається теоретичне обґрунтування інвентаризації як одного із елементів методу бухгалтерського обліку, суть якого полягає у виявленні і документуванні таких господарських операцій, які не можуть бути виявлені, виміряні і відображені в процесі поточного первинного обліку [3, с. 29].

Неможливо не відмітити важливу роль інвентаризації в контролі за збереженням майна, повнотою відображення в обліку зобов'язань, дотриманням положень про матеріальну відповідальність, станом і оцінкою господарських засобів та їх джерел для забезпечення достовірності даних обліку та звітності.

Сутність та винятково важлива роль і значення інвентаризації в забезпеченні збереження майна, зумовлюють її дослідження не лише в теорії бухгалтерського обліку, але й в теорії економічного контролю. При цьому необхідним є правильне визначення місця інвентаризації в методології контролю, приналежності її до тих чи інших його видів, форм та методів [3, с. 30].

Єдності серед науковців в цьому питанні немає. Досить часто в наукових роботах інвентаризація визначається тільки як технічний прийом, що повністю не розкриває її зміст і значення як важливого елементу методу обліку і методичного прийому контролю.

За джерелами контрольних даних одні розглядають інвентаризацію виключно як вид фактичного контролю, інші – змішаного, тобто такого, що поєднує органолептичну перевірку наявності та документальний контроль. Саме

останній варіант закріплений у ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV: підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка [4].

Отже, процедура проведення інвентаризації на різних етапах господарської діяльності, перед поданням бюджетної та фінансової звітності та в інших випадках, - є одним із основних елементів бухгалтерського обліку бюджетних установ та організацій та дієвим засобом контролю за збереженням державного та комунального майна.

Література:

1. Дікань Л. В. Контроль у бюджетних установах: Підручник.– Х.: ВД «ІНЖЕК».– 2010.– 408 с.
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.14 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
3. Дем'яненко М. Я. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку [Текст] : монографія / М. Я. Дем'яненко, В. В. Чудовець. - К. : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2008. - 286 с.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996–XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

Annotation

The value of taking of inventory is considered in providing of property of budgetary establishments and general requirements are systematized to its leadthrough.

Key words: *taking of inventory, budgetary establishment, element, control, account.*

**Науковий керівник – Пінчук Т.А.,
канд.екон.наук, доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування,
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон**

ФОРМУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Тимофєєва Т. С., здобувач вищої освіти МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

Висвітлено особливості формування фінансового потенціалу підприємства та чинників, які на нього впливають. Обґрунтовано актуальність адекватної оцінки для підприємства своїх фінансових можливостей. Охарактеризовано основні аспекти прогнозування фінансового потенціалу.

Ключові слова: фінансовий потенціал, оцінювання ефективності діяльності, прогнозування, ринкові та майнові можливості підприємства.

Виділяють два основні підходи до визначення поняття «фінансовий потенціал». Перший підхід ресурсний - прирівнює поняття фінансового потенціалу до фінансових ресурсів підприємства. Другий підхід - результативний. Він пояснює фінансовий потенціал через показники фінансової стабільності підприємства. Тобто фінансовий потенціал можна розглядати як сукупність існуючих та потенційних можливостей підприємства накопичувати і використовувати фінансові ресурси, відповідно до потреб і цілей виробництва [1; с.97].

Фінансовий потенціал є чинником, який безпосередньо впливає на конкурентоспроможність підприємства. Проте, він розглядається лише як частина економічного потенціалу, разом із організаційною, маркетинговою і виробничою складовою. Навіть за високого рівня фінансових ресурсів, проте без збалансування всіх інших елементів системи та без можливості ефективного використання кадрових ресурсів неможливо досягти високого рівня конкурентоспроможності та ефективної діяльності підприємства в цілому [2, с. 125].

Прогнозування фінансового потенціалу суб'єкта господарювання відіграє важливу роль. Потрібні нестандартні підходи, які передбачають розробку і реалізацію нових, гнучких методик, спрямованих на універсальне співвідношення планових фінансових показників [3; с.85].

До основних механізмів прогнозування фінансового потенціалу відносять складання фінансової частини бізнес-плану та планування основних статей

фінансової звітності підприємства, з урахуванням методик підвищення рівня рентабельності та ефективності діяльності підприємства [3; с.85].

Отже, фінансовий потенціал доцільно розглядати як синтез ресурсного і виробничого потенціалів, що беруть участь у господарській діяльності. Він є підґрунтям для визначення стратегічних напрямів розвитку суб'єкта господарювання, формуючи механізм трансформації ресурсного і виробничого потенціалів у фінансові результати діяльності підприємства. У рамках діагностики фінансового потенціалу необхідно систематично проводити аналіз фінансового стану і визначення фінансової безпеки підприємства. Інформація щодо ключових показників фінансового стану має використовуватись під час оцінювання досягнення визначених цілей і вирішення поставлених завдань як у поточному періоді, так і перспективі, при прийнятті управлінських рішень з урахуванням фінансового забезпечення організації.

Література:

1. Зайчук Т. О. Теоретичні аспекти визначення ринкового потенціалу і таргетингу вітчизняними підприємствами / Т. О. Зайчук // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – №1. – С. 96-104.
2. Маслак О.І. Особливості оцінювання економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань / О. І. Маслак, О. О. Безручко // Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. – Вип. 1. – С. 121-127.
3. Морщеньюк Т. С. Огляд підходів до визначення економічної сутності поняття «ефективність» / Т. С. Морщеньюк, О. М. Біляк // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 8. – С. 82-89.

Annotation

The peculiarities of formation of the financial potential of the enterprise and the factors that influence it are highlighted. The relevance of adequate valuation for the enterprise of its financial capabilities is substantiated. The main aspects of financial potential forecasting are described.

Key words: *financial potential, performance appraisal, forecasting, market and property opportunities of the enterprise.*

**Науковий керівник – Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ: ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ І МЕТОДИКИ

***Шмалій А. В., здобувач вищої освіти першого рівня групи 4ОАб
Херсонський національний технічний університет***

Автором надана критична оцінка нормативного регулювання калькулювання, виявленні його недоліки, систематизовані проблемні питання, що дозволило довести необхідність вдосконалення методології і методики калькулювання собівартості продукції.

Ключові слова: калькулювання собівартості, методологія, методика, проблемні питання.

Проблематика достовірного калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) має значну історію і не втрачає своєї актуальності, що пов'язано як із значущістю показника собівартості, його використанням в практиці управління підприємствами, так і з розвитком економічної думки та еволюцією поглядів науковців щодо методики калькуляційних розрахунків. Тому удосконалення методики калькулювання собівартості є важливим завданням сучасної економічної науки.

Виключна роль калькулювання в економічному механізмі підприємств та виокремлення «калькулювання» як одного з елементів методу бухгалтерського обліку надає особливого статусу науковим опрацюванням дефініцій «калькулювання» та «калькуляція» [1, с.55-56]. Як свідчить вивчення наукової літератури значна група вчених не вбачають різниці між термінами «калькуляція» і «калькулювання». Вважаємо, що між ними є певна різниця. Узагальнюючи ґрунтовні дослідження знаних науковців С.В.Свірко та М.І. Скрипник М.І., вважаємо, що в сучасному розумінні саме калькулювання можна ідентифікувати як елемент методу бухгалтерського обліку. Калькуляція є результатом процесу калькулювання і забезпечує подання інформації про собівартість у зручній формі, яка враховує галузеві особливості підприємств і використовується в процесі внутрішнього контролю і управлінського аналізу.

Дискусійним залишається питання віднесення процесу калькулювання собівартості продукції до фінансового або управлінського обліку. Зважаючи на думку основоположника стратегічного менеджменту Боба Района та враховуючи

генезис становлення управлінського обліку, вважаємо, що основним витокom його методики був саме облік витрат на виробництво. Межу між фінансовим і управлінським обліком можна визначити таким чином: розрахунок виробничої собівартості готової і реалізованої продукції згідно ПСБО відноситься до предметної галузі фінансового обліку, а обчислення собівартості виробів, результатів господарських процесів на основі сучасних методів калькулювання. – до компетенції управлінського обліку.

Теоретичні основи калькулювання традиційно містять комплекс таких елементів: об'єкти обліку витрат, об'єкти калькулювання, калькуляційні одиниці, методи обліку витрат і калькулювання собівартості, методи розподілу непрямих витрат між об'єктами калькулювання, способи розрахунку собівартості одиниці продукції. Їх вивчення дозволило зробити наступні висновки: важливим теоретичним питанням калькулювання собівартості є чітке визначення її видів, які є критерієм організаційно-методичного розподілу фінансового і управлінського обліку [2]; всі елементи калькулювання враховують особливості організації і технології виробництва продукції та містять альтернативні варіанти, що передбачає застосування професійного судження бухгалтера при їх внутрішній регламентації в наказі про облікову політику.

Важливою умовою достовірності калькуляційних розрахунків є надійне нормативне забезпечення. Критична оцінка змісту П(С)БО 16 «Витрати» та Методичних рекомендації № 373 від 09.07.2007 р., які складають його основу, дозволила виявити ряд суттєвих недоліків, а саме відсутність: чітких рекомендацій щодо визначення повної собівартості реалізованої продукції певного виду» [3]; складу способів розрахунку собівартості продукції та критеріїв їх вибору; переліку методів обліку витрат і методів калькулювання [4, с. 63]; чіткого розуміння відмінностей між ними; інформації про можливість використання сучасних методів калькулювання собівартості продукції [5] або їх формальне декларування без практичних рекомендацій до реалізації на практиці

[5]. Як наслідок недостатньої методичної розробки нормативних документів, методика калькулювання собівартості містить дискусійні питання. Одним з них є розподіл загальновиробничих витрат. Як зазначає О.В.Чумак [6, с.43] «погляди вчених і практиків щодо необхідності розподілу загальновиробничих витрат розділилися, одні вважають це необхідною умовою, а інші – загрозою для облікового процесу без наявності ефекту. Спірним й дискусійним був і залишається конкретний вибір способів розподілу загальновиробничих витрат, кращих у даних конкретних умовах»[6, с.88].

Таким чином, незважаючи на досить довготривалу і багату на наукові здобутки історію, методологія і методика калькулювання містять недоліки, дискусійні питання, які потребують упорядкування термінології, подальшого теоретичного обґрунтування та вдосконалення процедурних аспектів. Це сприятиме аналітичності показників управлінської звітності та належному обліково-аналітичному забезпеченню процесу прийняття управлінських рішень.

Література:

1.Свірко С.В. Тезаурус бухгалтерської науки: історичний шлях формування та сьогодення ідентифікація поняття «калькулювання» / С.В.Свірко.// Вісник ЖДТУ. -2016.- № 1 (75) .-С.55-65.

2.Камінська Т. Г. Обліково-інформаційний аспект калькулювання витрат операційної діяльності./ Т.Г.Камінська, О.М.Костенко.// Ефективна економіка. – 2018. – № 7. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6505>.

3.Орлова А.Ю. Необхідність обґрунтованого визначення собівартості продукції машинобудівного підприємства для підвищення її конкурентоспроможності./ А.Ю.Орлова.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2015/11/2-4-1-2015-20.pdf>.

4.Кулинич М.Б. Взаємозв'язок методів калькулювання і методів обліку витрат у вітчизняній і міжнародній обліковій практиці / М.Б. Кулинич, В.В. Фреюк // Агросвіт.– 2014. – № 7. – С. 63-68.

5.Давидюк Т.В. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції у вітчизняних нормативних актах: напрями удосконалення./ Т.В.Давидюк.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2016/No1/6.pdf>.

6.Чумак О.В. Управління витратами в інформаційно-аналітичній системі підприємств ресторанного господарства [Текст] : монографія / О.В. Чумак, І.С. Андрющенко. – Харків : Видавець Іванченко І.С., 2016. – 268 с.

Annotation

The author provided a critical assessment of the regulatory regulation of costing, identifying its shortcomings, systematic problematic issues, which allowed to prove the need to improve the methodology and methods of costing products.

Key words: costing, methodology, methodology, problematic issues.

*Науковий керівник – Чебан Т.М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон*

СЕКЦІЯ 2

**«ОБЛІК, АУДИТ, АНАЛІЗ: НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА СВІТОВІ
ТЕНДЕНЦІЇ»**

**ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ДОКУМЕНТООБІГУ
РОЗПОРЯДНИКА БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ**

*Аванесова Е. С., здобувач вищої освіти групи ЗБ6/2
Миколаївський національний аграрний університет*

У роботі розглянуто особливості бухгалтерського документообігу установ-розпорядників бюджетних коштів. Встановлено, що для своєчасного отримання документів має бути організовано документообіг з установленням відповідного графіка.

Ключові слова: документообіг, бухгалтерський облік, бюджетна установа, графік документообігу.

Документування – це основа всього бухгалтерського обліку, адже без наявності документа не відбувається жодних записів у даній системі. Питання, пов'язані з організацією документообігу на підприємстві, завжди будуть актуальними, адже більша частина роботи бухгалтерів пов'язана зі створенням, обробкою, нагромадженням та зберіганням документів [1].

Правила документообігу і технологію обробки облікової інформації згідно із ст. 5 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» підприємство встановлює самостійно [2].

Загальний документообіг являє собою рух службових документів із моменту їх створення (отримання) до завершення виконання (відправлення). Його складовою є бухгалтерський документообіг, за допомогою якого здійснюється безперервне документування всіх без винятку господарських операцій у процесі діяльності підприємства, організації, установи.

Бухгалтерські документи використовують для проведення економічного аналізу господарської діяльності підприємства. В процесі аналізу вивчають факти виконання виробничої програми, визначають, наскільки раціонально витрачаються матеріальні і фінансові ресурси, а також резерви їх ефективного використання.

На практиці порядок документообігу в кожній установі-розпорядника

бюджетних коштів затверджується головним бухгалтером і є обов'язковим для виконання всіма працівниками підприємства. Якщо за штатним розписом посаду головного бухгалтера не передбачено, документообіг встановлюється особою, яка має повноваження на ведення бухгалтерського обліку в установі.

Порядок документообігу безпосередньо залежить від видів та особливостей господарських операцій, їх облікового оформлення згідно зі структурою установи. Цей порядок розробляється бухгалтерською службою установи та затверджується її керівником під час визначення облікової політики. Для впорядкування документальної фіксації господарської діяльності керівник установи має затвердити перелік осіб, наділених повноваженнями щодо надання дозволу (підписання первинних документів) на здійснення господарських операцій, пов'язаних із відпуском (витрачанням) грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей та інших активів. Крім того, окремо мають бути визначені особи, відповідальні за облік бланків суворої звітності, якщо установа має таку категорію документів.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом установленого терміну, але не менше ніж три роки, несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво установою або власник відповідно до законодавства та установчих документів.

Рух документів в установі, а особливо тих, що стосуються бухгалтерських операцій, має бути чітким і впорядкованим. Для своєчасного отримання первинних документів має бути організовано документообіг з установленням відповідного графіка, у якому зазначається: дата створення документів або отримання їх від інших підприємств, установ, організацій; порядок приймання документів для обліку, передавання їх для обробки, а також передавання до архіву.

Графік документообігу має забезпечувати оптимальну кількість

підрозділів і виконавців, через які проходить кожен первинний документ, визначати мінімальний строк його перебування в підрозділі, сприяти поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його автоматизації. Даний документ має бути оформлений у вигляді схеми (переліку) робіт зі створення, перевірки та оброблення документів, що виконуються кожним підрозділом, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку і строків виконання робіт. Також працівники створюють, перевіряють і обробляють документи, які належать до сфери їхньої діяльності, згідно з установленим графіком документообігу. Для цього їм видається витяг із графіка, у якому наведено інформацію стосовно безпосередньої роботи: перелік документів, що належать до їх функціональних обов'язків; терміни оброблення документів; підрозділи, до яких передаються документи [3].

Отже, затвердженим в установі порядком документообігу має бути передбачено можливість виписування такого документа із зазначенням точних даних, а саме: підстав для виписування документа; назви документа; порядку виписування документа та його реквізитів; особи, яка отримує право на його виписування за певних обставин, що підтверджується відповідним витягом із графіка документообігу, виданим їй під підпис.

Література:

1. Рожелюк В.М., Денчук П.Н. Організація документообігу як основного інструмента забезпечення функціонування ефективної системи комунікації на переробному підприємстві. *Сталий розвиток економіки*. 2014. №2(24). С.114-121.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата останнього звернення 28.09.2019).
3. Козка О. Особливості бухгалтерського документообігу. URL: https://uteka.ua/ua/publication/budget-13-otraslevoi_buhuchet-76-osobennosti-buxgalterskogo-dokumentoorota (дата останнього звернення 28.09.2019).

Annotation

The paper deals with the features of accounting documents of budgetary institutions. It is established that for the timely receipt of documents a document circulation should be organized with the establishment of an appropriate schedule.

Key words: workflow, accounting, budgetary institution, workflow schedule.

*Науковий керівник – Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

**ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА
КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ**

***Бондаренко І. О.**, здобувач вищої освіти групи ЗБ6/1
Браславська І. М., здобувач вищої освіти групи ЗБ6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

У роботі представлено особливості інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованостей бюджетних установ. Розглянуто строки проведення, документальне оформлення та результати інвентаризації.

Ключові слова: інвентаризація, бюджетна установа, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість.

Інвентаризація є одним із важливих методів бухгалтерського обліку, яким забезпечуються перевірка і документальне підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку про наявність і стан матеріальних і нематеріальних активів, капіталу, інвестицій, розрахунків, резервів і зобов'язань [1].

Згідно зі статтею 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV [2] для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

Дебіторська та кредиторська заборгованість підприємства характеризується строками погашення, предметом заборгованості та статусом дебіторів і кредиторів.

Інвентаризацію дебіторської та кредиторської заборгованостей проводять відповідно до вимог п. 7 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань,

затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.14 р. № 879 [3] перед складанням річної фінансової звітності до дати балансу в період трьох місяців.

Під час інвентаризації дебіторської заборгованості звіряють документи й записи в реєстрах обліку й перевіряють обґрунтованості сум, відображених на відповідних рахунках, та оформлюють актом інвентаризації. У період інвентаризації усім дебіторам підприємства-кредитори передають виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість, які пред'являють інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності заборгованості. Підприємства-дебітори мають підтвердити заборгованість або заявити свої заперечення.

Під час інвентаризації дебіторської заборгованості перевіряють:

- дотримання строку позовної давності;
- обґрунтованість сум, які обліковують на рахунках обліку розрахунків із покупцями, замовниками, постачальниками, підрядниками, одержаних і виданих векселів, одержаних позикових коштів, наданих кредитів (позик), із підзвітними особами, депонентами, іншими дебіторами і кредиторами.

Під час інвентаризації розрахунків шляхом документальної перевірки установлюють:

- правильність розрахунків із банками, контролюючими органами, іншими підприємствами, а також зі структурними підрозділами підприємства, виділеними на окремі баланси;
- заборгованість підзвітних осіб, а також правильність та обґрунтованість сум заборгованості за нестачами і крадіжками;
- правильність та обґрунтованість сум дебіторської заборгованості, у тому числі суми заборгованостей, щодо яких строк позовної давності минув;
- реальність заборгованості працівникам з оплати праці та громадянам за соціальними виплатами, визначеними законодавством, а також із безготівкових розрахунків за цими виплатами.

За результатами інвентаризації складають Акт інвентаризації розрахунків із дебіторами та кредиторами та Акт інвентаризації дебіторської або

кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув і яка планується до списання, якщо така заборгованість є в наявності.

До акта інвентаризації розрахунків додають Довідку про дебіторську і кредиторську заборгованості, за якими строк позовної давності минув, із зазначенням найменування і місця розташування таких дебіторів або кредиторів, суми, причини, дати і підстави виникнення заборгованості (для бюджетних установ – листи до установ вищого рівня з приводу виділення коштів для погашення такої заборгованості).

Інвентаризаційна комісія повинна вказати, яких ужито заходів щодо погашення цієї заборгованості. Якщо були виявлені дебітори, яких не існує на цей момент та в яких немає правонаступників, то бажано підтвердити їх відсутність довідками з податкової служби, органів статистики. У цьому разі працівники бухгалтерії повинні надати інвентаризаційній комісії копії надісланих листів дебіторам із проханням повернути заборгованість або погасити її шляхом постачання товарів (надання послуг, виконання робіт).

Отже, дотримання та врахування бюджетними установами особливостей інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованостей сприяють підвищенню контролю за їх виникненням, погашенням проведенням розрахунків та зобов'язань. В процесі проведення інвентаризаційної роботи необхідно дотримуватись визначених Положенням особливостей діяльності бюджетних установ та дотримання визначених проміжків часу для проведення інвентаризаційної роботи.

Література:

1. Карпенко Н.Г. Особливості організації інвентаризаційної роботи. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С.851-853.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата останнього звернення 28.09.2019).
3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказом МФУ від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата останнього звернення 28.09.2019).

Annotation

The features of inventory of accounts receivable and payable of budgetary institutions are presented in the paper. The terms of holding, documentation and results of the inventory are considered.

Key words: *inventory, budgetary institution, accounts receivable, accounts payable.*

*Науковий керівник – Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

Волхонська А. А., здобувач вищої освіти групи Б4/1
Миколаївський національний аграрний університет

Інтегрована звітність як новопарадигма корпоративної звітності дозволить зовнішнім користувачам надати комплексне уявлення про ключові фактори створення вартості на даний момент і в майбутньому на основі подання набору фінансових і нефінансових показників.

Ключові слова: *інтегрована звітність, нефінансова звітність, парадигма бухгалтерського обліку, стейкхолдери.*

Загальне поняття інтегрованої звітності, якого дотримуються значна кількість дослідників в сфері обліку, надане Комітетом з міжнародної інтегрованої звітності (IIRC), згідно визначення якого – це процес, який призводить до подання організацією відомостей, які виражаються у випуску періодичного інтегрованого звіту про створення цінності протягом певного часу. Інтегрований звіт являє собою стислий виклад інформації про те, як стратегії організації, управління нею, її діяльність та перспективи в контексті зовнішнього середовища, допомогли створити цінність в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі [1].

Інтегровану звітність не слід розглядати як якийсь новий феномен, що не має свого теоретико-методичного фундаменту, вона тісно взаємопов'язана із фінансовою та нефінансовою звітністю, хоча і розвивається на основі

використання власних принципів і методології побудови. Виникнення інтегрованої звітності є результатом еволюції облікової системи в напрямі забезпечення зростаючих вимог користувачів та покращання прозорості та релевантності облікової інформації. На відміну від інших форм звітності, порядок складання яких регулюється нормативно, інтегрована звітність виникла внаслідок поступового накопичення досвіду корпоративного звітування під впливом вимог ринку.

Можна виділити чотири основні етапи еволюції бухгалтерської звітності, що передували формуванню інтегрованої звітності.

Етап 1. Критика концепції фінансової звітності.

Етап 2. Формування додаткових спеціалізованих звітів. Розвиток нових підходів до додаткового звітування в розрізі наведених напрямів призвів до поступового формування стандартів, які забезпечують регулювання процесу змістовного наповнення та складання таких звітів («Стандарти Саншайн з надання корпоративних звітів для зацікавлених сторін» (1996 р.); «Accounting ability (AA1000)» (1999 р.); «United National Global Compact» (2000 р.); «Meritum Guidelines» (2002 р.); «Environmental Reporting Guidelines» (2003 р.); «Danish Guidelines (DATI)» (2003 р.); «Global Reporting Initiative G4 Guidelines» (2015 р.)).

Етап 3. Виникнення концепції нефінансової звітності.

Етап 4. Виникнення концепції інтегрованої звітності. Аналіз особливостей виникнення і причин переходу від кожного із виділених етапів дозволив обґрунтувати структуру розробленого Проекту міжнародного формату інтегрованої звітності та виявити історичні корені виникнення його окремих положень [2, с. 292].

Оскільки інтегрована звітність у порівнянні із фінансовою орієнтована на вирішення ключових проблем, з якими зіштовхнулась облікова система в умовах інформаційно-цивілізаційних зрушень в економічній системі, то її запровадження кардинально змінює практику зовнішнього звітування, надаючи значну кількість переваг.

Випускаючи інтегровані звіти, компанія збільшує довіру та впевненість своїх стейкхолдерів, а також законність своїх операцій. Це може збільшувати бізнес-можливості компанії та покращувати її систему ризик-менеджменту. Випускаючи внутрішні інтегровані звіти, компанія оцінює свою етику, фундаментальну вартість, рівень управління та зовнішні покращання і впевненість, в яких заінтересовані стейкхолдери [3 с. 12]. Таким чином, інтегровані звіти можуть випускатись як суто для внутрішніх користувачів, а також можуть бути оприлюднені для всіх заінтересованих осіб, які потребують подібної інформації для прийняття рішень (внутрішніх та зовнішніх).

На сьогодні відбувається поступове запровадження концепції інтегрованої звітності в практику великих підприємств, але цей процес ще не набув масового характеру, що викликане існуванням ряду проблем теоретико-методологічного та організаційного характеру, до яких віднесено: 1) трансформація національної системи бухгалтерського обліку з метою переходу від концепції генерування фінансової інформації до фінансової та нефінансової інформації; 2) трансформація моделей прийняття інвестиційних рішень користувачами на основі інформації інтегрованої звітності; 3) забезпечення обліково-інформаційної безпеки підприємства. Вирішення цих проблем дозволить активізувати процес формування інтегрованих звітів і в цілому сприятиме розвитку облікової системи на підприємствах, які функціонують на засадах сталого розвитку.

Таким чином, впровадження інтегрованої звітності в діяльність сучасних корпорацій є кардинальним способом вирішення основних «наболілих» проблем бухгалтерського обліку, що передбачає не лише здійснення косметичних трансформацій підходів до ведення обліку та процесу формування фінансової звітності, а базується на новому інтегрованому підході зі своїми цілями, принципами і розробленою ідеологією.

Література:

1. Проект міжнародного формату інтегрованої звітності <IR>. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: bdo.com.ua/integrirovannaja_otchetnost.

2. Adams S. Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector / Sarah Adams, Roger Simnett // Australian Accounting Review. – 2011. – Volume 21, Issue 3. – P. 292–301.

3. King Code of Governance for South Africa 2009. – Institute of Directors in Southern Africa, 2009. – 66 p.

Annotation

Integrated reporting as a new corporate reporting paradigm will allow external users to gain a comprehensive understanding of the key drivers of value creation at present and in the future based on the presentation of a set of financial and non-financial indicators.

Keywords: integrated reporting, non-financial reporting, accounting paradigm, stakeholders.

**Науковий керівник – Лугова О. І.,
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Рудиченко М. В., здобувач вищої освіти групи ЗБ 6/2
Миколаївський національний аграрний університет

Розкрито сутність методики фінансового обліку готової продукції, зважаючи на етапи технологічного процесу. Висвітлено особливості діючих систем бухгалтерського обліку готової продукції залежно від методів її оцінки.

Ключові слова: готова продукція, методи оцінки, системи бухгалтерського обліку.

За умов динамічності економічних зв'язків ринкової економіки, коли швидко змінюється кожна складова виробничого процесу, важливо правильно і ефективно побудувати бухгалтерський облік на підприємстві. Проблема побудови бухгалтерського обліку готової продукції нами досліджується за умов функціонування національних стандартів бухгалтерського обліку. Організувати бухгалтерський облік виробництва, як процесу, допомагає класифікація продукції, яка полегшує побудову її обліку. Особливістю національного фінансового обліку є відображення вартості продукції у будь-якій формі і у будь-який момент часу. Зважаючи на те, що бухгалтерські рахунки мають важливе значення для формування показників фінансової звітності, ступінь завершеності готової продукції має суттєве значення для фінансового обліку. Одночасно вартісні показники, обліковані на бухгалтерських рахунках, надають інформацію про відхилення понесених затрат на кожному етапі технологічного процесу, що

важливо для підсистеми управлінського обліку. Отже, від форми і ступеня завершеності процесу виробництва готової продукції залежить порядок її відображення в бухгалтерському обліку. В бухгалтерському обліку класифікація готової продукції проявляється у вартісному виразі і відображається на різних рахунках за допомогою методів оцінки.

Методи оцінки готової продукції підприємство обирає самостійно. Для правильного застосування методів оцінки в обліковому процесі виробництва і продажу продукції, обліковий процес вважаємо за доцільне поділити на два етапи. Зокрема, перший етап, відповідно до вимог управлінського обліку, пропонуємо пов'язати з оприбуткуванням виробленої продукції, а другий етап, зважаючи на особливості фінансового обліку, – з процесом реалізації виробленої продукції. Для визначення вартісної оцінки готової продукції при оприбуткуванні з процесу виробництва можливо застосування таких методів (рис. 1).

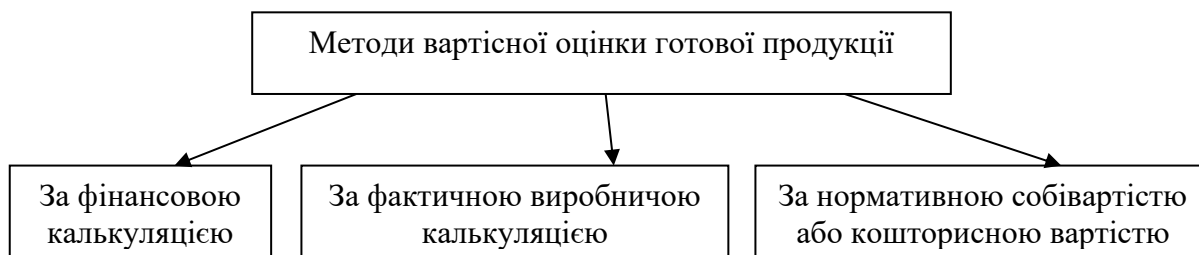

Рисунок 1 – Методи оцінки готової продукції

Джерело: побудовано автором з використанням [1]

Вартісна оцінка продукції за фактичною виробничою собівартістю для різних облікових підсистем є неоднаковою. Зокрема, у фінансовому обліку вартісна оцінка готової продукції визначається як сума всіх прямих затрат на її виготовлення, змінних загальновиробничих затрат та частини постійних загальновиробничих затрат, що складає фінансову калькуляцію реалізованої продукції звітного періоду. Вартісна оцінка готової продукції є організаційною основою в облікових підсистемах і проявляється різними показниками. В підсистемі фінансового обліку застосовується показник собівартості реалізації

продукції. Для розрахунку цього показника відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» використовується метод обліку затрат [2].

Залежно від методів оцінки готової продукції, облік можна умовно поділити на дві групи: точний облік і наближений. В умовах точної системи обліку, підтримується безперервний облік, шляхом детальних записів про оприбуткування і рух вартості продукції. В результаті чого, впродовж всього звітного періоду відома наявність готової продукції на складі. В основу наближеної системи обліку покладено сальдовий метод розрахунку готової продукції на кінець звітного періоду. Собівартість реалізованої готової продукції на кінець періоду не може бути визначена до тих пір, поки не буде завершено інвентаризацію. Зважаючи на вищевикладене, система бухгалтерського обліку повинна складатися з елементів, які взаємодіють між собою і формують єдине ціле. З випаданням одного елементу, втрачає сутність вся система. Такими елементами облікової системи виступають підсистеми: бухгалтерський фінансовий і управлінський облік, внутрішній аудит тощо. Кожна підсистема створює інформаційну базу, необхідну для організації фінансового і управлінського обліку, забезпечуючи ефективне функціонування підприємства. Готова продукція, як об'єкт облікової системи, поєднує організаційні інструменти обліку виробництва й реалізації продукції, слугує засобом для досягнення основної мети діяльності суб'єктів підприємницької діяльності. Отже, визначення місця готової продукції в обліковій системі дозволяє чітко визначити її роль у побудові облікового процесу.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (зі змінами від 01.01.2015 р. № z0008-13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами від 09.08.2013 р. № z1242-13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

Annotation

The essence of the financial accounting method of finished products is revealed, considering the stages of the technological process. The features of current accounting systems of finished products, depending on the methods of its evaluation, are highlighted.

Key words: finished products, valuation methods, accounting systems.

**Науковий керівник – Потривасва Н.В.,
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Сіліваненко Ю. В., здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
групи бзОАп
Херсонський національний технічний університет

Розглянуто особливості визнання та оцінки біологічних активів. Проведено аналіз нормативно-правових документів з обліку біологічних активів.

Ключові слова: біологічні активи, облік, оцінка, справедлива вартість, первісна вартість.

Базовим підходом до оцінки біологічних активів є застосування справедливої вартості, за яким всі біологічні активи на дату балансу оцінюються виходячи з рівня цін, який склався на активному ринку на цей період. У відповідності до альтернативного варіанту біологічні активи, якщо їх справедливую вартість достовірно визначити не можливо, оцінюються за їх первісною вартістю (якщо це довгострокові біологічні активи) або собівартістю (якщо це поточні біологічні активи).

Виділення вартісного підходу в окрему класифікаційну ознаку насамперед обумовлено вимогами до розкриття інформації про біологічні активи, оскільки у примітках до фінансової звітності мають окремо наводитись біологічні активи, оцінені не за справедливою вартістю. Тому для забезпечення формування інформації про біологічні активи з метою її належного розкриття у фінансовій звітності вони поділяються на:

- біологічні активи, оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу;

- біологічні активи, оцінені за первісною вартістю.

Метою методу обліку за справедливою вартістю є відображення біологічних активів в обліку за реальною ринковою ціною. Адже специфіка обліку в сільському господарстві полягає в тому, що протягом досить тривалого періоду сільськогосподарське підприємство може нести лише витрати на перетворення біологічних активів (зміну якісних або кількісних характеристик біологічних активів), а дохід фактично виникає лише в періоді їх реалізації. Для уникнення таких облікових «перекосів» у П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1] надається пріоритет обліку біологічних активів за справедливою вартістю, що може визначатися виходячи з:

а) цін, які виникли на відповідні біологічні активи на активному ринку на звітну дату, цінових пропозицій постійних контрагентів (покупців і заготівельних організацій), цін підприємств регіону, які продають подібні біологічні активи (п. 13 П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1], п. 5.2 Методрекомедацій № 1315 [2]);

б) останньої ринкової ціни щодо операції з такими біологічними активами - якщо немає активного ринку на такі активи й за умови відсутності суттєвих негативних змін у технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, в якому діє підприємство (пп. 14.1 П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1], п. 5.3 Методрекомедацій № 1315 [2]);

в) ринкових цін на подібні біологічні активи, відкоригованих з урахуванням індивідуальних характеристик, особливостей чи ступеня завершеності біологічних перетворень (пп. 14.2 П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1], п. 5.4 Методрекомедацій № 1315 [2]);

г) додаткових показників, що характеризують рівень цін на біологічні активи, зокрема за вартістю сільськогосподарської продукції чи іншої продукції, яку можна отримати при припиненні процесів життєдіяльності біологічних активів (велика рогата худоба, свині можуть оцінюватися за вартістю м'ясопродуктів). Фермерське господарство може самостійно встановити склад

таких показників, розробити порядок їх визначення, а також методику оцінки біологічних активів з їх застосуванням (пп. 14.3 П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1], п. 5.5 Методрекомендацій № 1315 [2]);

д) теперішньої вартості майбутніх чистих грошових надходжень від біологічних активів, обчисленої відповідно до п.п. 11 - 14 П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» - у разі відсутності інформації про ринкові ціни біологічних активів (п. 15 П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1], п. 5.6 Методрекомендацій № 1315 [2]).

Для біологічних активів переважним є використання справедливої вартості, хоча законодавчо передбачено застосування принципу історичної (фактичної) собівартості. У міжнародній практиці наголошується на найширшому використанні оцінки за первісною вартістю.

Придбаний (одержаний) біологічний актив зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю, яка визначається відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» та 9 «Запаси». Тобто за надходження біологічних активів необхідно встановити справедливую вартість, крім застосування первісної вартості у разі придбання за плату. Первісна вартість, на відміну від справедливої вартості, відображає реальні витрати на виробництво продукції, які зафіксовані в первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку, а також ґрунтується на реальних цінах, що діяли на відкритому ринку на момент придбання засобів виробництва і предметів праці [3].

Отже, сьогодні застосування справедливої вартості під час оцінки біологічних активів в Україні досить проблематичне, з огляду на відсутність активного ринку, та потребує додаткового нормативного врегулювання.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document /fpart04/idx04078.htm>.

3. Кравченко О.В. Особливості обліку поточних біологічних активів / О.В. Кравченко, Д.В. Заточна // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. - Випуск 6(17). - 2018. – С. 685-688.

Annotation

The features of recognition and evaluation of biological assets are considered. The analysis of the regulatory documents on the accounting of biological assets.

Key words: *biological assets, accounting, valuation, fair value, initial value.*

Науковий керівник – Шрам Т.В.,
канд.екон.наук, доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування,
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон

СЕКЦІЯ 3
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ

Гамаюн В. В., здобувач вищої освіти групи Ф 5/1
Миколаївський національний аграрний університет

В роботі розглянуто поняття «страховий сільськогосподарський ризик». Наведено об'єкти страхування сільськогосподарських ризиків. Проаналізовано основні види сільськогосподарського страхування відповідно до законодавства України.

Ключові слова: страхування, страхування сільськогосподарських ризиків, види страхування, страхова компанія.

В умовах сьогодення аграрний сектор економіки України активно розвивається та нарощує потенціал для розвитку у перспективі. Попри це, його функціонування пов'язане з високим рівнем ризику.

Страховий сільськогосподарський ризик – це ризик загибелі (втрати, пошкодження) застрахованих посівів (посадок), загибелі (недобору, недоотримання) застрахованого урожаю, загибелі (втрати, вимушеного забою, вимушеного знищення, травматичного пошкодження або захворювання) застрахованих сільськогосподарських тварин, птиці, кролів, хутрових звірів, бджолосімей, водних біоресурсів і тваринницької продукції, що належать сільськогосподарському товаровиробникові на праві власності або на іншій законній підставі, внаслідок настання страхової події, яка передбачена договором страхування [1].

Питання сільськогосподарських ризиків у страхуванні досліджували у своїх працях такі науковці: А. В. Гордійчук [3], Р. О. Колібаба [4], В. Д. Пантелєєв [5], Н. В. Приказюк [6] та ін.

Об'єктами страхування сільськогосподарських ризиків є посіви та врожаї всіх видів сільськогосподарських культур, сади, виноградники, свійські тварини і птахи, будівлі, споруди, сільськогосподарська техніка, системи зрошення, інвентар, сировина на складах, інше ліквідне майно.

Сільськогосподарське страхування можна поділити на 4 основні види (рис. 1) [1].

Рисунок 1 – Основні види сільськогосподарського страхування

Джерело: побудовано автором з використанням [2]

Законодавче регулювання страхування сільськогосподарських ризиків (ЗУ «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою») передбачає таку класифікацію [1]:

- загибель або пошкодження врожаю та посівів сільськогосподарських культур від вимерзання, граду, зливи, бурі, урагану, повені, пожежі, а також багаторічних насаджень від таких же подій. При цьому компенсуються витрати на посів, висаджування та вирощування;
- загибель або пошкодження врожаю с.-г. культур, вирощуваних у захищеному ґрунті внаслідок: граду, бурі, урагану, пожежі, якщо цими подіями була пошкоджена сама (застрахована) споруда;
- повна загибель (відмирання підземної і наземної частини усіх або окремих дерев, кущів, плодоягідних насаджень, що зростають в садах (полях, плантаціях, кварталах), та виноградників внаслідок сильних морозів, повені, бурі, урагану, землетрусу, пожежі;
- загибель або вимушений забій тварин в результаті: пожежі; вибуху; дії електричного струму; сонячного або теплового удару; замерзання; землетрусу, селі, повені, обвалу, просадки ґрунту, зсуву, бурі, урагану, бурану,

шторму, зливи, граду, снігопадів, попадання під рухомий транспорт; нападу звірів або бродячих собак;

- загибель, вимушений забій або знищення тварин від інфекційної хвороби;
- викрадення тварин або загибель чи вимушений забій внаслідок неправомірних дій третіх осіб;
- знищення чи пошкодження будівель, споруд, тракторів та комбайнів всіх модифікацій, силових машин та устаткування (зрошувальних установок), сировини, продукції, товарів на складах іншого майна внаслідок: ДТП (автотранспорт, трактори, комбайни тощо), пожежі, вибуху, стихійного лиха, а саме: повені, паводку, землетрусу, бурі, урагану, смерчу, зливи, граду, зсуву, обвалу, селю, затоплення через аварії комунікаційних мереж;
- загибель або пошкодження майна внаслідок крадіжки зі зломом, або спроби крадіжки транспортних засобів, інших неправомірних дій третіх осіб.

До числа страхових компаній, які надають такі послуги у сфері сільськогосподарського страхування належать Страхова група ТАС, НАСК «Оранта», СК «ВПП-Стандарт», СК «Стандарт» та інші страхові компанії.

Отже, страхування сільськогосподарських ризиків надасть змогу суб'єктам аграрного сектора отримати повноцінний страховий захист, а страховикам – залучити нових страхувальників та забезпечити наповнення страхового фонду.

Література:

1. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09.08.2017 № 4391-VI. URL: zakon.rada.gov.ua. (дата звернення 19.09.2019).
2. Страхування сільськогосподарських ризиків. URL: consoris.com.ua. (дата звернення 19.09.2019).
3. Гордійчук А. В. Страхування як засіб захисту сільськогосподарських товаровиробників. *Економіка АПК*. 2004. № 2. С. 84-87.
4. Колібаба Р. О. Аграрне страхування: державне регулювання та підтримка. Л. : НВФ «Українські технології», 2009. 136 с.
5. Пантелєєв В. Д. Аналітичний огляд сучасного стану страхування сільськогосподарських ризиків в Україні. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2006. №4. С. 25-30.

6. Приказюк Н. В. Страхування сільськогосподарських ризиків як засіб беззбиткової діяльності сільгоспвиробників. *Економіка АПК*. 2006. № 4. С.87-91.

Annotation

The concept of «agricultural insurance risk» is considered. Listed are the objects of agricultural insurance. The basic types of agricultural insurance in accordance with the legislation of Ukraine are analyzed.

Key words: insurance, agricultural risk insurance, types of insurance, insurance company.

*Науковий керівник – Сіренко Н.М.,
д-р екон. наук, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕСТРАХОВИХ БРОКЕРІВ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ПЕРЕСТРАХОВОМУ РИНКУ

*Гринчук Ю. В., здобувач вищої освіти групи Ф 6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

В роботі розглянуто основні організаційні аспекти діяльності перестрахових брокерів на вітчизняному перестраховому ринку. Визначено сутність поняття «перестраховий брокер», його функціональні обов'язки відповідно до вітчизняного законодавства. Виявлено ряд проблем діяльності перестрахових посередників на ринку перестрахування.

Ключові слова: перестрахування, брокер, ринок перестрахування, комісійна винагорода, перестраховий брокер.

В умовах нестабільної економіки та тяжкої ситуації на сході країни постає нагальна потреба в зміцненні та стабільному функціонуванні страхового ринку України, задля зміцнення важелів фінансової системи країни. Однією з ефективних форм організації економічних відносин на страховому ринку є ринок перестрахування, який дає змогу перерозподіляти потенційні великомасштабні ризики страховиків та налагоджувати фінансово-економічні відносини між суб'єктами ринкових відносин.

Дослідженням особливостей, формування та функціонування перестрахового ринку та учасників на ньому займалися як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники, серед яких: А. Бойко, А.Гусак [2], М. Коулмен, Т.Татаріна, І. Шулешова [3] та ін. Однак, посередницька діяльність в сфері перестрахування,

а саме діяльність перестрахових брокерів в повній мірі не розкрита та потребує подальших наукових досліджень.

В наш час в Україні на перестраховому ринку діють вітчизняні перестрахові брокери (юридичні особи, які здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у перестрахованні від свого імені на підставі брокерської угоди зі страховиком, який має потребу у перестрахованні як перестраховувальник [1]) та постійні представництва перестрахових брокерів-нерезидентів, діяльність яких регламентується Законом України «Про страхування», розпорядженнями Нацкомфінпослуг та постановами Кабінету міністрів України. Однак діяльність перестрахових брокерів має доволі формальний характер, за рахунок того, що організація перестраховувальних відносин відбувається без їх участі. Підтвердженням цього є фактична відсутність даних про обсяги та результати їх діяльності та відсутність інформації переліку перестраховувальників з якими вони співпрацюють. Так, лише деякі перестрахові брокери надають інформацію про ті види страхування, за якими здійснюється перестраховування ризиків, що свідчить про нерозвиненість даного сегменту страхового ринку [2].

Одними з основних передумов зменшення кількості перестрахових брокерів та зниження привабливості перестраховування на страховому ринку є:

- зниження платоспроможності населення;
- відсутність довіри населення до страхових компаній;
- нерозвиненість інституту посередництва на страховому ринку;
- недостатність інформаційно-аналітичної бази результатів діяльності перестрахових посередників;
- недосконалість законодавчо-нормативної бази з питань перестраховування;
- велика кількість страхових компаній, що перешкоджають розвитку перестрахового посередництва;

— зростання вартості послуг з перестрахування на величину комісійної винагороди перестрахових брокерів.

Проаналізувавши діяльність перестрахових брокерів на вітчизняному страховому ринку можна зробити висновок, що їх участь є незначною, здебільшого, послуги перестрахових брокерів залучають перестрахові компанії при виході на міжнародний страховий ринок так як лише деякі українські страхові фірми мають зв'язки з перестраховиками-нерезидентами.

Література:

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. №85/96-ВР URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vp/conv>.
2. Гусак А. С. Перестрахування та його роль у підвищенні корпоративної відповідальності страхового бізнесу. Економічний аналіз : зб. наук. праць. *Економічна думка*. 2015. Т. 19. № 1. С. 178-183.
3. Шулешова І. В. Перестрахування як механізм забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Економіка АПК*. 2013. № 2. С. 124-129.

Annotation

The main organizational aspects of the activity of reinsurance brokers in the domestic reinsurance market are considered. The essence of the concept of "reinsurance broker", its functional duties in accordance with domestic law. A number of problems of reinsurance intermediaries activity in the reinsurance market have been identified.

Key words: reinsurance, broker, reinsurance market, commission, reinsurance broker.

**Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

*Джосан В.П., здобувач вищої освіти групи Ф 6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Кредитний ринок є найбільш розвиненою частиною фінансового ринку, відтак, є його основною складовою. Високий ступінь розвитку можна пояснити перевагами кредитного ринку в порівнянні із іншими сегментами фінансового ринку.

Ключові слова: кредитний ринок, кредитування, інфляція, банк.

Особливостями кредитного ринку є його можливість мобілізувати фінансові ресурси та швидко і безперешкодно здійснювати їх продаж на комерційній основі суб'єктам господарювання, які потребують грошових коштів для розширення діяльності чи створення нових підприємницьких структур.

Переваги кредитного ринку зумовлені функціональним потенціалом основних суб'єктів цього ринку — банків, які не тільки опосередковують рух фінансових ресурсів, а й певною мірою продукують їх. Концентрація і координація фінансових ресурсів на кредитному ринку здійснюється банками. У такому випадку банки виступають як у ролі покупця, так і ролі продавця на кредитному ринку [3].

На сьогодні темпи зростання масштабів кредитування приватних осіб вже досягли кризового періоду.

Так, у 2018 р. портфель споживчих кредитів у найбільших вітчизняних банків зріс більш ніж на 38 відотків. А за перші два місяці 2019 р. обсяг виданих споживчих кредитів виріс більш ніж на 170 млн грн [2, 4].

Це явище супроводжується наступними фактами:

- розширення споживчого попиту за рахунок збільшення купівельний спроможності населення;
- зазначення збільшення покривається переважно імпортом, про що свідчать, зокрема, низькі темпи рівня приросту вітчизняного ВВП;
- відрив випереджаючого темпу приросту купівельний активності громадян від зростання власного виробництва;
- низька інвестиційна привабливість економіки;

- несумісність темпів зростання кредитного навантаження на населення і темпів збільшення його доходів, які відстають в кілька разів, що викликає сумніви з приводу перспектив сплати відсотків по кредитах і своєчасності погашення наростаючої заборгованості;
- позичальники, потрапляючи в кредитну залежність, втрачають контроль за прийнятими на себе ризиками;
- починає знову зростати кількість «проблемних кредитів», тобто таких, при обслуговуванні яких позичальниками виникають випадки затримок з поверненням основного боргу і відсотків, різного роду пролонгації за термінами, повної неспроможності (банкрутства) позичальника та інші обставини;
- доля простроченої заборгованості в загальному обсязі споживчих кредитів в середньому становить близько 15% [1].

Ці факти відображають як позитивні тенденції, так і негативні, які пов'язані з процесами банківського кредитування. Справа в тому, що кредитування має дотримуватися загальної економічної політики, і такий прорив у сфері споживчого кредиту повинен підкріплюватися заходами стимулювання і відповідної підтримки, в першу чергу державної, розвитку вітчизняної промисловості і сфери послуг.

У сучасних умовах Ощадбанк та Приватбанк як органи державного управління, доцільно розглянути питання про перенесення пріоритетів з монетарних заходів по боротьбі з інфляцією, що також зберігає важливе значення для економіки, на заходи по розумному пом'якшенню грошово-кредитної політики, що веде до послідовного зниження процентних ставок, зростання обсягів виробництва і підвищення підприємницької активності усередині країни. Крім того, слід накопичити досвід кредитної діяльності для уточнення питань методологічного характеру.

Література:

1. Васильєва В. В., Васильченко О. Р. Фінансовий ринок : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 56 с.
2. Офіційний сайт Національного банку України // База даних НБУ. URL: <http://www.bank.gov.ua/> (дата звернення 21.03.2019).
3. Мартюшева Л. С., Буднік М. М., Сабліна Н. В. Фінансовий ринок : навч. посіб. Київ: Кондор, 2018. 33 с.
4. Річний звіт Національного банку України за 2018 рік // База даних НБУ. URL: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=D5A002367654129F7C7ACA23862E001F?id=8253030> (дата звернення 21.03.2019).

Annotation

The credit market is the most developed part of the financial market, therefore, it is its main component. The high degree of development can be explained by the advantages of the credit market compared to other segments of the financial market.

Key words: credit market, lending, inflation, bank.

*Науковий керівник – **Мельник О.І.**,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

***Дощенко С.О.**, здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено спрощену систему оподаткування в Україні, перспективи її використання.

Ключові слова: *спрощена система оподаткування, фінансові інструменти, ефективні альтернативи.*

Сьогодні в Україні підприємства малого бізнесу покликані не тільки виступати елементом структурної перебудови регіональної економіки, але й сприяти підвищенню доходів місцевих бюджетів. Основним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого бізнесу з державою, залишається його оподаткування — законодавчо врегульований процес встановлення, стягнення податків, визначення їхніх розмірів і ставок з урахуванням порядку їх сплати для підприємств з певними параметрами:

чисельність працюючих; обсяг доходу від реалізації; вид податкового режиму – загальний чи спеціальний (спрощений).

Законодавчою основою ведення малого бізнесу та застосування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності в Україні є:

- Податковий кодекс України [3];
- Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [7];
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6];
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [4].

Спеціальний податковий режим, спрямований на стимулювання малого підприємництва, звільняє платників єдиного податку від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з низки податків і зборів, а саме: податку на прибуток підприємств; податку на доходи фізичних осіб у частині доходів, отриманих в результаті господарської діяльності платника єдиного податку першої – третьої групи (фізичної особи); податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг (з певними виключеннями); земельного податку (з певними виключеннями); рентної плати за спеціальне використання води платниками єдиного податку четвертої групи [3].

Спрощену систему оподаткування часто називають «внутрішнім офшором», що пов'язано з тим, що платники єдиного податку 3 групи при обороті в 5 млн гривень на рік сплачують лише 5% єдиного податку від загального доходу [5]. Юридичні та фізичні особи-підприємці можуть самостійно обирати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, а також групу платників єдиного податку в залежності від річного доходу та чисельності працюючих [5; 8]. Розглянемо розмір єдиного податку I-III груп у 2019 р. (рис. 1).

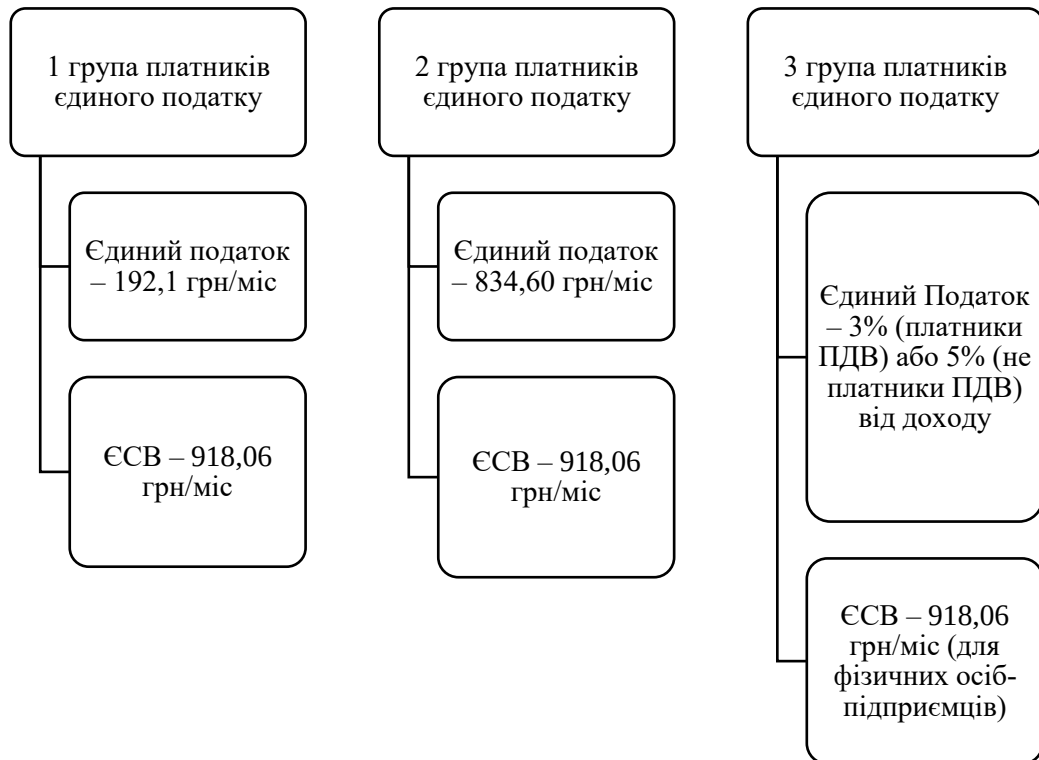

Рисунок 1 – Розмір єдиного податку та єдиного соціального внеску для платників єдиного податку I-III груп, 2019 р.

Джерело: побудовано автором з використанням [2]

Юридичні особи – платники єдиного податку III групи сплачують єдиний податок у процентному співвідношенні від доходу: 3% у разі сплати ПДВ і 5% у разі включення ПДВ до складу єдиного податку. Особливі і не менш привабливі умови для IV групи єдиного податку, яка створена спеціально для сільськогосподарських товаровиробників.

Оцінюючи переваги та недоліки чинної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, на наш погляд, необхідно усунути перепони на шляху співпраці різних за розмірами підприємств, а також підприємств і фізичних осіб-підприємців, які застосовують різні системи оподаткування, що сприятиме розвитку не лише суб'єктів малого підприємництва, але й економіки загалом. На сьогодні, попри певні недоліки, спрощена система оподаткування не має в Україні ефективної альтернативи, тому, на наш погляд, залишиться актуальною протягом найближчого часу.

Література:

1. Дуб К. Ю. Оподаткування малого бізнесу в Україні: принципи, завдання та перспективи розвитку. URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru> (дата звернення: 01.09.2019).
2. Інформація щодо розміру податків для різних груп. URL: <https://www.buh24.com.ua/yediniy-podatok-ta-yesv-dlya-fop-ta-stroki-yih-splati-u-2019-rotsi/> (дата звернення: 01.09.2019).
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2019).
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: наказ МФУ від 25.02.2010 р. № 39 URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2019).
5. Полторак А. С., Малиновська І. О., Полозенко В. А. Оцінка індикаторів стану податкової безпеки України в системі її фінансової безпеки. *Modern economics*. 2017. № 1. С. 38-44. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/> (дата звернення: 01.09.2019).
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2019).
7. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.09.2019).
8. Сіренко Н. М., Мельник О. І. Бюджетно-податкове стимулювання інноваційного розвитку аграрного сектора економіки. *Економіст*. 2013. № 4. С. 28-32.

Annotation

The simplified taxation system in Ukraine, prospects of its use are investigated.

Key words: *simplified taxation system, financial instruments, effective alternatives.*

*Науковий керівник – Полторак А. С.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ФІНАНSOVA СИСТЕМА УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

*Дубочинський М. М., здобувач вищої освіти групи Ф4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Фінансова система України являє собою складну і багатогранну категорію національної економіки. Дослідження присвячено оцінці особливостей функціонування вітчизняної фінансової системи у тандемі з розвитком економіки у напрямку євроінтеграційних процесів. Виявлено структуру фінансової системи, умови її функціонування, виокремлено недосконалість і запропоновано шляхи модернізації.

Ключові слова: *фінансова система, фінанси, національна економіка, державне регулювання, економічні відносини.*

Під час зростання інтенсивності євроінтеграційних процесів у країні, підвищення рівня ефективності функціонування фінансової системи стає одним з найважливіших умов розвитку вітчизняної економіки. Фінансова система України на сьогодні представляє достатньо складний вид конструкції, основним результатом діяльності якого є взаємоузгодження між балансом інтересів і розбіжностей фінансової політики й економіки. У зв'язку з цим актуальним постає питання щодо впливу фінансової системи на рівень розвитку вітчизняної економіки.

Метою роботи є дослідження особливостей функціонування та впливу фінансової системи України на національну економіку.

На сучасному етапі розвитку економіки України її основою повинна бути ефективна фінансова система, що пов'язана з моделлю економічного розвитку держави. Вітчизняну фінансову систему І. П. Адаменко і Л. С. Селіверстова [2] представляють як сукупність ланок, кожна з яких направлена на властиві їй фінансові відносини, що реалізуються через створення і використання відповідних грошових фондів. Уся сукупність ланок фінансової системи відображає державний устрій країни, характеризуючи ступінь розвитку її грошових, валютних, кредитних і інших відносин.

Зазвичай українські вчені [5] більшою мірою структуризують фінансову систему через суб'єктів фінансових відносин, серед яких виокремлюють юридичних і фізичних осіб, державу (рис.1).

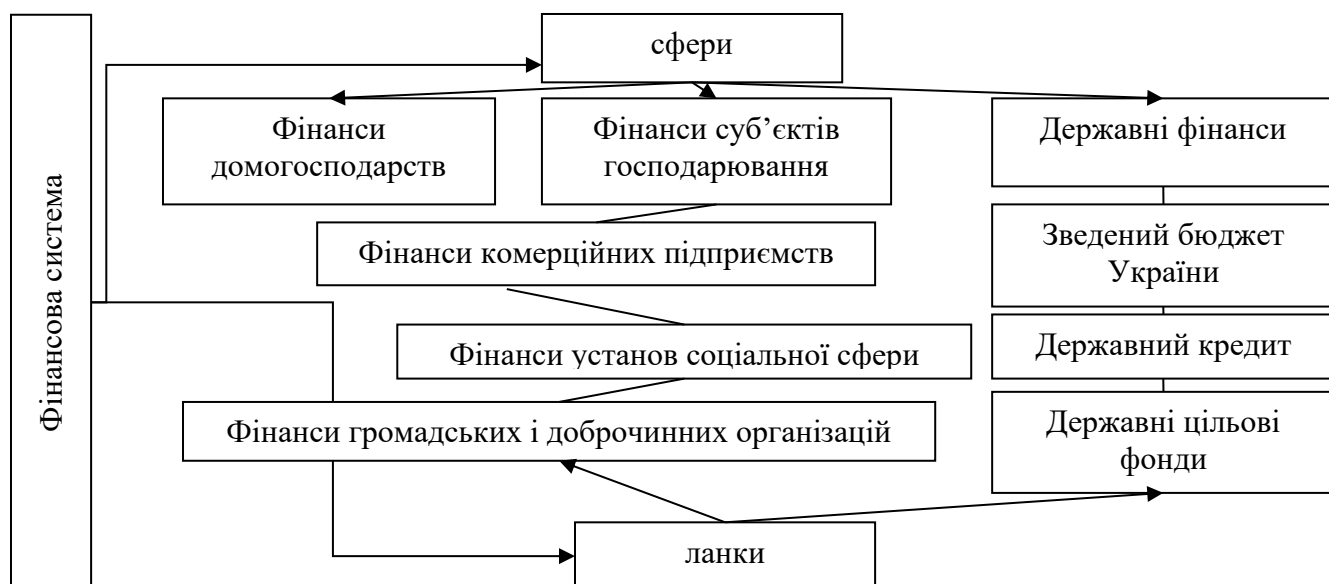

Рисунок 1 – Складові фінансової системи України

Джерело: побудовано автором за матеріалами [5]

Однак, можна говорити про те, що дана структура є дещо неповною, оскільки не містить таких суб'єктів фінансової системи як: фінансові ринки і фінансові посередники. Вчені пояснюють це тим, що низький рівень розвитку фінансових посередників і проблеми функціонування фінансового ринку в Україні не дають підстав для виділення окремих відповідних ланок фінансової системи [5].

Для порівняння світова фінансова система представляє собою сукупність міжнародних валютних, кредитних і розрахункових відносин, які врегульовані між собою відлагодженим механізмом взаємодії світових фінансових ринків. Тобто усі складові світової фінансової системи є багатограними і взаємопов'язаними між собою, при цьому простежується їх злагоджена робота, що веде до гармонійного і ефективного функціонування в умовах глобалізації [3]. Наприклад, для американської моделі характерним є зосередження на індивідуалізмі її учасників і принципах лібералізму, тобто на заохочуванні підприємницької активності.

Однією з основних і пріоритетних галузей економіки України є аграрна галузь, яка у 2018 р. досягла рекордних розмірів експорту – 18,8 млрд дол. США,

що забезпечило їй збереження лідерства по пільговому кредитуванню на межі 55,8 тис. грн [4].

Ми підтримуємо думку В. І. Ієрусалимова і С. Л. Шаповал [1], які виокремили такі основні групи впливу фінансової системи України на вітчизняну економічну сферу: фінансове забезпечення потреб відтворення; фінансове регулювання економічних процесів; фінансове стимулювання результатів діяльності.

Основною проблемою фінансової системи України є порушення її відповідності вимогам економіки країни. Це проявляється у тому, що існуюча система не завжди дає змогу ефективно і у повній мірі акумулювати фінансові ресурси, гальмуються процеси залучення інвестицій [3]. Безпосереднім вирішенням цих проблем є забезпечення розвитку модернізованої конкурентоспроможності інфраструктури національних ланок фінансової системи України.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що за сучасних умов трансформації розвитку вітчизняної фінансової системи можна відстежити стан економіки української держави, її перехід до європейської моделі ринкових відносин. Такі трансформації вважаємо необхідними, оскільки вони покликані оздоровити національну економіку.

Література:

1. Ієрусалимов В. І., Шаповал С. Л. Цілі та завдання фінансової системи України на сучасному етапі євроінтеграції. *Науковий вісник УНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2015. Вип. 3. С. 163-166.
2. Селіверстова Л. С., Адаменко І. П. Фінансова система України: особливості функціонування та напрями удосконалення. URL : http://www.economy.in.ua/pdf/6_2018/5.pdf (дата звернення: 27.09.2019).
3. Сиволап Л. А. Сучасний стан фінансової системи в Україні. *Економіка: реалії часу. Серія: Проблемні питання економіки України та її регіонів*. 2016. №3(25). С. 50-55.
4. Стан фінансування АПК у 2018 році. URL : [://www.minagro.gov.ua/node/25302](http://www.minagro.gov.ua/node/25302) (дата звернення: 27.09.2019).
5. Фінансова система України в умовах економічних перетворень: всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 18 - 19 квітня 2018 р.) : тези доп. / І.Я. Чугунов,

М.В. Тарасюк, Т.В. Канєва та ін.; відп. за вип. І.Я. Чугунов. – К. : Київ. нац. торг.-
екон. ун-т, 2018. – 173 с.

Annotation

Ukraine's financial system is a complex and multifaceted category of the national economy. The study is devoted to the evaluation of the peculiarities of functioning of the domestic financial system in tandem with the development of the economy in the direction of European integration processes. The structure of the financial system, the conditions of its functioning have been identified, the imperfection has been identified and the ways of modernization have been proposed.

Key words: financial system, finance, national economy, state regulation, economic relations.

*Науковий керівник – Бурковська А.В.,
канд.екон.наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ КОНВЕРСІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Костенко Т. А., здобувач вищої освіти групи Ф 6/1

Врабіє Н. В., здобувач вищої освіти групи Ф 6/1

Миколаївський національний аграрний університет

Розкрито поняття «валютні операції» та «конверсійні операції». Висвітлено основні особливості та класифікацію конверсійних операцій. Розглянуто конверсійні операції, які здійснюються в Україні.

Ключові слова: валютні операції, конверсійні операції, комерційні банки.

Важливою проблемою для економіки України є розвиток її фінансового ринку. Валютний ринок є його складовою частиною і являє собою не що інше, як систему постійних економічних та організаційних відносин щодо операцій купівлі-продажу іноземних валют і платіжних документів в іноземних валютах [4]. Рівень розвитку валютного ринку залежить від характеру економічної системи країни, ступеня конвертованості валюти, рівня валютних державних обмежень. В Україні валютний ринок знаходиться у стадії формування.

Валютні операції – операції, пов'язані з переміщенням або переходом права власності на валютні цінності [2].

Значний науковий доробок у дослідженні конверсійних валютних операцій внесли у своїх працях такі вітчизняні вчені, як Л.П. Петрашко [1], О.В. Дзюблюк, О.М. Владимир [2] та інші. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень

із цього питання, проблема вдосконалення механізму здійснення операцій комерційних банків на валютному ринку України залишається й сьогодні відкритою для подальших досліджень.

Комерційні банки проводять основний обсяг валютних операцій на міжбанківському валютному ринку. Найбільшу частку в структурі операцій комерційних банків на валютному ринку займають конверсійні операції [1].

Конверсійні операції (Forex Exchange Operations) – це угоди між учасниками валютного ринку щодо обміну грошових сум, номінованих у валюті однієї країни, на валюту іншої країни за узгодженим курсом на визначену дату [1].

На сьогоднішній день існує досить широкий асортимент валютно-конверсійних операцій, що провадяться комерційними банками у різних країнах. При цьому можна стверджувати, що усі ці операції було б практично неможливо здійснювати без ефективного прогнозування динаміки валютних курсів. Аналіз курсових тенденцій сьогодні займає одне з центральних місць у діяльності валютних та зовнішньоекономічних департаментів банків і є одним із найбільш трудомістких завдань висококваліфікованих валютних дилерів [4]. Класифікація конверсійних операцій висвітлена на рис 1.

**Угоди з негайною поставкою
(поточні операції)**

Рисунок 1 – Класифікація конверсійних валютних операцій
Джерело: узагальнено автором із використанням [3]

Конверсійні операції охоплюють широке коло банківських операцій і за своєю сутністю є угодами агентів валютного ринку з обміну обумовлених сум грошової одиниці однієї країни на валюту іншої країни за узгодженим курсом на визначену дату.

В українській банківській практиці на валютному ринку найчастіше здійснюються такі конверсійні операції, як арбітражні та спекулятивні операції, в основному через динаміку та коливання валютних курсів за функціонування системи плаваючих курсів. Регулювання конверсійних операцій здійснює Національний банк України, а саме Департамент валютного регулювання.

Таким чином, як висновок можна сказати, що для покращення валютного ринку, а саме конверсійних операцій потрібно, створити сприятливі умови для повернення з-за кордону валютних коштів, що належать українським «резидентам»; необхідно створити ефективну систему контролю за рухом капіталів, валютними операціями, міжнародними розрахунками, створенням і ліквідацією зарубіжних активів у країні та національних активів за кордоном; забезпечити умови для нарощування валютних резервів із метою підтримки стабільності гривні; продовжити подальшу децентралізацію і лібералізацію

валютного ринку з метою формування конкурентного середовища і зменшення витрат на фінансове посередництво.

Література:

1. Петрашко Л.П. Валютні операції : навч. посіб. К. : *КНЕУ*, 2001.С. 204
2. Дзюблюк О.В., Владимир О.М. Банки у системі організації валютних відносин : [монографія]. Тернопіль : Терно-граф, 2014. 296 с.
3. Міщенко В.І., Слав'янська Н.Г. Банківські операції За ред.. К.: Знання, 2006. 727 с.
4. Васюренко О.В. Банківські операції: 6-те вид., перероб. К.: Знання 2008. 311 с.

Annotation

The concepts of «currency transactions» and «conversion operations» are disclosed. The main features and classification of conversion operations are highlighted. Consideration is given to conversion operations carried out in Ukraine.

Key words: *currency transactions, conversion operations, commercial banks.*

*Науковий керівник - Боднар О.А.,
канд.екон.наук, асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

*Костерчук К. А., здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено особливості оподаткування імпортних операцій в Україні.

Ключові слова: *оподаткування, митний кодекс, податки, збори.*

Електронна комерція щороку набуває все більшої популярності, а електронні платежі стають найзручнішим способом оплати. Як наслідок, все більше українців роблять вибір на користь замовлень товарів, матеріалів та інших активів із-за кордону.

Прямі постачання від виробника або офіційного представника дають змогу уникати зайвих витрат, мати доступ до ширшого асортименту якісних товарів, отримувати новинки, які ще офіційно не дісталися нашого ринку. Такі операції оформляються як посилки, сприяючи розвитку поштових компаній, проте це створює низку проблем, які потребують певних законодавчих рішень.

Згідно з Податковим та Митним кодексами при ввезенні товарів з-за кордону слід сплатити податок на додану вартість та мито, в окремих випадках – акцизний податок [1; 2]. Основна ставка ПДВ – 20%, ставки мита можуть

коливатися від 0% до 15% залежно від виду товару і регулюються Митним тарифом України [1]. До найбільш поширеного предмета для поштової пересилки – мобільного телефона – застосовується нульова ставка мита, тобто сплачується лише ПДВ.

Головне управління ДФС інформує, що з 1 січня 2019 р. по 30 червня 2019 р. не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро для одного одержувача – фізичної особи в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях або в одному вантажі експрес-перевізника від одного відправника у міжнародних експрес-відправленнях [3]. Так, з 1 січня 2019 року ця норма діятиме лише для перших трьох посилок, отриманих протягом місяця [1].

З 1 липня 2019 року по 31 грудня 2020 року без сплати ПДВ можна ввозити на митну територію України товари у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 100 євро для одного одержувача – фізичної особи в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях або в одному вантажі експрес-перевізника від одного відправника у міжнародних експрес-відправленнях [2].

Зазначені норми передбачені Законом України від 23 листопада 2018 року № 2628 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» [4].

З одного боку нові правила оподаткування посилок для фізичних осіб, які купують товари в інших країнах для особистого використання, стануть значним ударом по сімейному бюджету, проте з іншої сторони це додаткові надходження до бюджету та збільшення його дохідної частини.

В Україні під митні правила потрапляють усі пересилки, що впливає на розмір сплачених податків українськими громадянами, які працюють за кордоном та постійно висилають товари в Україну.

Таким чином, проаналізувавши особливості оподаткування імпортних операцій в Україні, з'ясовано, що імпорт понад трьох товарів еквівалентною вартістю понад 100\$ буде оподатковуватись митом та податком на додану вартість. Такі норми оподаткування наближають нас до європейських стандартів, збільшують дохідну частину бюджету.

Література:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 17.08.2019).
2. Митний кодекс України № 4915-VI від 07.06.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 17.08.2019).
3. Державна фіскальна служба України: офіційний сайт. URL: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення: 17.08.2019).
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів: Закон України від 23.11.2018 № 2628-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19> (дата звернення: 17.08.2019).
5. Нові правила для іноземної посилки. Що зміниться? URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/12/12/643303/> (дата звернення: 17.08.2019).
6. Полторак А. С., Головка М. Й. Трансформація системи оподаткування майна в умовах фіскальної децентралізації в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 9 (195). С. 79–91.
7. Полторак А. С., Волосяк Ю. В. Комплексний підхід до кількісного оцінювання податкових ризиків держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 2 (188). С. 269–276.

Annotation

The peculiarities of taxation of import operations in Ukraine are investigated.

Key words: *taxation, customs code, taxes, fees.*

*Науковий керівник – Полторак А. С.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СТАН КІБЕРПЕЗПЕКИ КРАЇН СВІТУ

Костерчук К. А., здобувач вищої освіти групи Ф4/1

Миколаївський національний аграрний університет

Обґрунтовано, що сформована в світі ситуація з кіберзлочинністю, вимагає постійного удосконалення методів боротьби з кіберзлочинами та побудову моделі, спрямованої на забезпечення кібербезпеки України.

Ключові слова: кіберзлочинність, кібербезпека, кіберзагроза, рейтинг.

Кібербезпека – це процес застосування заходів безпеки з метою забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних[1].

У 2012 році американська компанія, розробник антивірусного програмного забезпечення McAfee, виступила спонсором у створенні глобального звіту про стан світової кібербезпеки [2]. Звіт, який був складений брюссельською компанією Security & Defence Agenda, вперше повідомив про поточну готовність до кібератак інформаційних систем різних країн. Звіт був складений спеціально для того, щоб допомогти урядам та організаціям зрозуміти, наскільки вони кібернетично захищені в порівнянні з іншими країнами.

Базою для складання звіту були дослідження групи експертів у складі 80 фахівців з двадцяти семи країн[3]. Вони надали офіційні висновки про поточну готовність до кібератак інформаційних систем різних країн.

Крім групи експертів, до дослідження були залучені представники 250 світових лідерів у галузях ІТ-технології, інформаційної безпеки, захисту інформації, боротьби з кіберзлочинністю та ін. з 21 країни[1,2]. Технологією дослідження передбачалося та було виконане їх анонімне опитування. За результатами роботи групи експертів та після обробки результатів опитування, проведено ранжування та встановлено рейтинг по 5-бальній системі. При цьому була досліджена поточна готовність до кібератак інформаційних систем 23 країн[2].

Стан готовності для окремих країн був продемонстрований на прикладі рейтингу McAfee, який там використовується у якості основного засобу боротьби з кіберзлочинами (табл. 1)

Таблиця 1 Стан готовності до кібератак інформаційних систем окремих країн

Рейтинг	Країна
5	-
4,5	Фінляндія, Ізраїль, Швеція
4	Данія, Естонія, Франція, Німеччина, Нідерланди, Іспанія, Великобританія, США
3,5	Австралія, Австрія, Канада, Японія
3	Китай, Італія, Польща, Росія
2,5	Бразилія, Румунія, Індія
2	Мексика

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Дані таблиці свідчать, що не існує країни з ідеальною системою захисту, але Україна не входить навіть до країн з рівнем захисту 2.

Динаміка злочинів у сфері високих технологій в банківській системі, свідчить про існування стійкої тенденції до збільшення кількості кіберзлочинів в Україні. При цьому, протягом останніх років кількість розкритих злочинів у сфері ІТ-технологій в Україні майже не змінилася, хоча в сфері комп'ютерних та Інтернет-технологій, кількість розкритих злочинів збільшилася в кілька разів[3]. Така ситуація корелюється з перерахованими вище проблемами та свідчить про те, що збільшення рівня захищеності інформації в нашій країні потребує підтримки і розвитку.

Література:

1. Войціховський А. В. Міжнародне співробітництво у боротьбі з кіберзлочинністю URL: http://www.archive.nbuv.gov.ua/portal/.../PB-4_26.pdf. – Заголовок з контейнера, доступ вільний.
2. McAfee and Security & Defence Agenda (SDA) Unveil Global Cyber Defense Report URL : <http://www.mcafee.com/us/about/news/2012/q1/20120120-01.aspx>. – Заголовок з екрану, доступ вільний.
3. Безпека банківської діяльності : монографія / Казакова Н. Ф., Панфілов В. І., Скачек Л. М., Скопа О. О., Хорошко В. О. ; за ред. проф. Хорошко В. О. – К. : ПВП «Задруга», 2013. – 282 с. – ISBN 978-966-2970-82-1.

Annotation

It is shown that the current situation in the world of cybercrime requires constant improvement of methods for combating cybercrime and building a model aimed at ensuring cyber security of Ukraine.

Ключові слова: *cybercrime, cybersecurity, cyber threat, rating.*

Науковий керівник – Бурковська А.В.,
канд. екон.наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Костирко П. Д., *здобувач вищої освіти групи МЕН 6/1*
Миколаївський національний аграрний університет

В роботі було розглянуто необхідність трансформації та пристосування фінансової системи України до умов світової глобалізації. Було виявлено основні завдання і перешкоди на шляху до євроінтеграції фінансової політики держави.

Ключові слова: *фінансова система, трансформація, глобалізація, державна політика, інтеграція.*

Фінансова система України працює з метою підвищення життєвого рівня населення, посилення економічної незалежності держави, розвитку стабільної підприємницької діяльності та підвищення активної участі країни в міжнародних фінансово-торговельних операціях. На сьогодні, в час затяжної економічної кризи, для успішного функціонування фінансової системи необхідно продовжити процес трансформації у фінансовому секторі з метою підвищення рівня економіки України до країн європейського рівня.

Питанням формування ефективної державної фінансової політики, напрямам і способам розвитку фінансової системи присвячені праці вітчизняних учених, зокрема: А. Вірченко, О. Давидова, В. Ієрусалимова [1], С. Іванової, Г. Карайченцевої, В. Петрушевської [2], І. Ускова, І. Чугунова та ін.

Під трансформацією фінансової системи слід розуміти її повне та структуроване перетворення, що змінює її функції та організовує фінансові системи шляхом зміни зв'язків та відносин.

Завдання трансформації фінансової системи України включають також у себе впровадження механізмів періорієнтації бюджетно-податкової політики на допомогу забезпечення державної підтримки різних галузей, що в подальшому зможуть підвищити рівень технічного виробництва, забезпечити зростання продуктивності праці та спроможності конкурувати на світових ринках [1].

Також до основних завдань трансформації фінансової системи України можна додати необхідність в забезпеченні власного сталого розвитку, що супроводжується реформами, спрямованими на інтеграцію до Євросоюзу та глобалізацію в цілому.

Такий процес включає в себе повну модернізацію і приведення до європейських стандартів усіх сфер життя, які стосуються системних реформ країни. Це такі сфери як: розвиток вільної торгівлі, покращення інвестиційного клімату, забезпечення ефективної боротьби з корупцією тощо.

Україна – учасник глобальної системи відносин у сферах фінансів, торгівлі, інвестицій, інформаційних потоків, транспорту і зв'язку, науково-технічному прогресі та ін.

Нинішня фінансова політика, що реалізується через фінансову систему країни, не відповідає стандартам економічно розвинених країн ЄС. Вона не може ефективно забезпечувати повноцінну фінансову самостійність органів державної влади різних рівнів. Відсутність ефективної моделі бюджетного устрою країни, системи оцінки фінансового становища та якості управління фінансами перешкоджають ефективному розвитку державної фінансової системи в умовах євроінтеграційного курсу України. Відтак необхідним є вивчення досвіду високорозвинених європейських країн із реформування державної фінансової системи і формування відповідної фінансової політики [2].

У цьому зв'язку важливим стає розуміння і вивчення механізмів, що регулюють процеси адаптації вітчизняної фінансової політики до глобалізаційних та інтеграційних процесів у світовій економіці. Формування інституціональної структури фінансової системи є важливим елементом

державної фінансової політики. Цей процес відбувається як шляхом розвитку вже наявних елементів системи, так і через створення нових систем. На цьому фоні актуальним стає вивчення механізмів, що забезпечують адаптацію фінансової політики держави до інституціональних змін зовнішнього (запозичення інститутів) і внутрішнього (удосконалення інститутів) характеру. Вважаємо, що основним завданням адаптивної фінансової політики є розробка механізму захисту інституційних трансформацій, викликаних процесами фінансової глобалізації.

Література:

1. Ієрусалимов В. І. Трансформація фінансової системи України в умовах євроінтеграції / В. І. Ієрусалимов. – Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2016. – №4(46). – С. 180-183.
2. Петрушевська В.В. Трансформація фінансової політики України в умовах глобалізації та євроінтеграції / В. В. Петрушевська. – Економічний часопис – XXI. – 2014. – №1-2(1). – С. 34-37.
3. Чугунов І. Я. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки / І. Я. Чугунов, М. Д. Пасічний // Вісник КНТЕУ. – 2016. – №5. – С. 5-18.

Annotation

The necessity to transform and adapt the financial system of Ukraine to the conditions of world globalization was considered in the paper. The main tasks and obstacles to the European integration of the state's financial policy were identified.

Key words: *financial system, transformation, globalization, public policy, integration.*

**Науковий керівник – Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

АНАЛІЗ СХЕМ УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

*Лісова А. А., здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Розглянуто сутність нелегального каналу додаткового збагачення, як ухилення від сплати податків. Види схем ухилень.

Ключові слова: податки, фінансові схеми, детінізація.

Ухилення від сплати податків – це нелегальний канал додаткового збагачення. Окремі суб'єкти підприємництва у своїй діяльності використовують складні фінансові схеми, які дають змогу зменшити обсяг податків, зборів (обов'язкових платежів) до сплати. З роками ці фінансові схеми та способи їх реалізувати удосконалюються та змінюються так, що полегшують процес ухилень від сплати податків та унеможлиблюють їх виявлення податковими органами.

Проблема детінізації української економіки в умовах її трансформації від адміністративно-планової до ринкової системи відносин і досі лишається актуальною, адже левову частку тіньових економічних процесів сьогодні становить ухилення від сплати податків, зборів і обов'язкових платежів.

До основних схем ухилень від оподаткування зараз відносять:

1. Офшорні зони. Великі фірми у всьому світі уникають сплати податків за допомогою податкових гаваней, і Україна – не виняток. В умовах руху капіталу будь-яка спроба обкласти його податками чи зайнятися його регулюванням може спонукати капітал до його вилучення. Способи розв'язання ситуації розглядаються державними органами України, хоча застосовуються лише деякі з них, і кожен потребує удосконалення та розвитку. Перш за все, розглядається заміна податку на прибуток підприємств на податок на виведений капітал [2-3].

2. Порушення митних правил, незаконне виробництво та індустрія «конвертаційних центрів». Регулювання даної схеми стало значно простіше із запровадженням електронних рахунків ПДВ, які значно ускладнили шахрайство з цим податком, хоча й не усунули його повністю. Нелегальні алкогольні напої виготовляються скрізь: в домашніх умовах, на сучасних заводах, які працюють у

додаткову зміну без акцизного збору. Неофіційні сільськогосподарські культури висаджують на неофіційно орендовану землю, яка становить майже 40% від усієї ріллі.

3. Зловживання спрощеною системою оподаткування. Питання спрощеної системи оподаткування є одним з важливих для суб'єктів малого підприємництва. Воно є не менш важливим і для держави, оскільки у зовнішньоекономічному просторі їй необхідно забезпечити стабільний економічний розвиток малого підприємництва як одного з важливих елементів ринкової системи. Але частіше приватні підприємці мають намір зловживати і таким чином знайти метод ухилення від низки податків [1].

Було наведено три способи ухилення від податків в Україні, якими підприємці користуються найчастіше. І складність у виявленні таких схем зростає все більше, адже їх можна застосовувати в умовах чинної нормативно-законодавчої бази України. Так, удосконалення нормативно-законодавчої бази і загалом фіскальної політики держави є однією з найголовніших проблем в умовах сьогодення. Необхідні інструменти, які здатні значно зменшити масштаби схем ухилення від сплати податків, вже існують або перебувають на етапі розробки. Перш за все, відповідно до пріоритетів, що впливають з чинного рейтингу, це заходи, спрямовані на боротьбу з агресивним податковим плануванням: податок на виведений капітал, заходи із протидії розмиванню податкової бази та переміщенню прибутків за кордон (BEPS), інституційні реформи ДФС та митної служби [1].

Література:

1. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2019).
2. Полторак А. С., Головка М. Й. Міжнародні тенденції податкових трансформацій в умовах фіскальної децентралізації. *Економіка і управління*. 2017. № 2 (74). С. 90–99.
3. Sirenko N., Baryshevskaya I., Poltorak A., Shyshpanova N. State and tendencies of intergovernmental regulation in Ukraine in conditions of fiscal decentralization. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. Vol. 2. no. 25. pp.157-164. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i25.136489>.

Annotation

The peculiarities of taxation of import operations in Ukraine are investigated.

Key words: *taxation, customs code, taxes, fees.*

*Науковий керівник – Полторак А. С.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

*Лісова А. А., здобувач вищої освіти, група Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

У статті розглянуто фактори впливу на банківську систему на економіку загалом. Наведено позитивні зрушення, які відбуваються вже сьогодні. Досліджено подальшу перспективу розвитку та в якому руслі буде працювати банківська система України найближчим часом.

Ключові слова: *Банківська система, облікова ставка, інфляція, дестабілізація.*

Останніми роками впроваджуються радикальні реформи щодо банківської системи України, адже вона є одним із ключових факторів стабільності економіки. У зв'язку з цим постало гостре питання щодо перспектив більш якісної роботи системи та врегулюванні проблемних питань. На сьогодні можна вже спостерігати суттєве зменшення банківських установ та деяку нестабільність в роботі банківської системи загалом.

Говорячи про сучасний стан банківської системи, і загалом економіки, потрібно враховувати ряд факторів, що притаманні Україні:

- військова нестабільність;
- політичні конфлікти;
- інфляційні процеси;
- економічна дестабілізація.

Наведені фактори наносять найпотужніші удари для системи, не враховуючи вже подальший розвиток банківського сектору. Але, незважаючи на досить нестабільну ситуацію в країні, позитивні зрушення все ж таки

спостерігаються вже сьогодні. Одним із таких процесів є збільшення активів системних банків України, що дозволяє зробити висновок про підвищення їх потужності та стабільності. Особливої уваги заслуговує статистична інформація Асоціації українських банків (АУБ), яка висвітлює конкурентні позиції провідних банків України [1].

Станом на кінець другого кварталу 2019 року, можемо простежити, що лідируючі позиції займає Райффайзен Банк Аваль, Укрсіббанк та ОТП Банк. Щодо ПриватБанку, то він займає в рейтингу 10 місце, його показники показники в порівнянні з іншими банками наведені в табл. 1. Дана статистика проводилась по таким показникам, як:

- залежність від вкладів фізичних осіб;
- якість фінансування;
- прибутковість;
- ліквідність;
- достатність капіталу та ін (табл. 1).

Таблиця 1. Показники лідируючих банків України, %

Банк	Залежність від вкладів фізичних осіб	Якість фінансування	Прибутковість	Ліквідність	Достатність капіталу
Райффайзен Банк Аваль	36,24	5	2,97	15,61	12,89
Укрсіббанк	36,54	5	2,78	10,38	10,86
ОТП Банк	41,67	5	3,62	10,06	17,76
ПриватБанк	73,13	3	6,5	10,57	13,5

Джерело: побудовано автором на основі даних [4]

За даними табл.1 можемо проаналізувати, що лідируючі банки України мають досить стійкі позиції та довгострокові перспективи. Значно поступається їм ПриватБанк через впливання тих факторів, які були наведені вище.

За сьогоднішніх економічних реалій прозорий відповідальний бізнес, працюючи в Україні, не зможе досягнути такого рівня маржинальності, щоб бути спроможним обслуговувати кредитний ресурс вартістю понад 20% річних і

залишатись достатньо прибутковим для подальшого розвитку та функціонування. З іншої сторони, кредити для бізнесу – це джерело збільшення та нарощення оборотних потоків.

Національний банк досить ефективно реалізовує свою ціль – підтримку цінової стабільності. Інфляція знижується, що дозволяє дивитися у бік зниження облікової кредитної ставки.

Оновлений істеблішмент України постійно наголошує на важливості створення ефективних умов для здійснення банківської діяльності та подальшого зниження надвисоких кредитних ставок. Вже у вересні 2019 року Національний банк України знизив облікову ставку до 16,5% і очікується її подальше зменшення [2].

Банківський сектор здійснює комплексний вплив на функціонування фінансової сфери шляхом нормалізації механізму розподілу фінансових ресурсів, забезпечення обігу грошової маси та економічної стабілізації. Проте необхідно враховувати, що в кризових умовах економіка та банківська система можуть посилювати негативний взаємовплив [3].

Вважаємо, що діюча програма, яка включає в себе підвищення конкурентоспроможності банківських установ, стабілізацію інформаційних процесів, створення більшої довіри у населення до банківського сектору має ефективний вплив на «оздоровлення» банківської системи.

Література:

1. Асоціація українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aub.org.ua/>.
2. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>.
3. Золотарьова О. В. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. Проблеми економіки та політичної економії 2017, № 1 Дніпропетровськ, 2017. С. 83-98.
4. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

Annotation

The article considers the factors of influence on the banking system on the economy in general. Listed are the positive developments that are happening today. The prospect of development is further investigated and in what course the banking system of Ukraine will operate within the next hour.

Key words: banking system, discount rate, inflation, destabilization.

*Науковий керівник – Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ФОРМИ ГРОШЕЙ ТА ЇХ ЕВОЛЮЦІЯ

*Мєхова О. М., здобувач вищої освіти групи Ф3/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Визначено, що еволюція форм грошей відбувалася в напрямі від повноцінних до неповноцінних, якими є сучасні гроші. Розглянуто еволюційні форми грошей. Обґрунтовано поняття «квазігроші»

***Ключові слова:** гроші, еволюція, паперові гроші, кредитні гроші, депозитні гроші, електронні гроші, «квазігроші».*

Гроші є загальним еквівалентом обміну. Вони виконують роль міри вартості, засобу обігу та накопичення багатства людей. В економічній літературі виділяють дві основні концепції походження грошей: раціоналістичну та еволюційну. Відповідно до раціоналістичної концепції, люди в певний час домовилися про запровадження грошей. Відповідно до еволюційної концепції, гроші виникли в результаті розвитку обміну.

Еволюція форм грошей відбувалася в напрямі від повноцінних грошей до неповноцінних, якими є сучасні гроші. Повноцінними були гроші, що мали внутрішню реальну вартість, адекватну вартості товару, який виконував функції грошей, чи вартості того матеріалу, з якого гроші були виготовлені (наприклад золоті чи срібні монети). Неповноцінними є гроші, які набувають своєї вартості виключно в обігу. При цьому вона може істотно відхилятися від вартості того матеріалу, з якого вони виготовлені (банкноти, білонна монета, депозитні та електронні гроші).

У сучасний період усі країни світу користуються переважно неповноцінними грошима.

У своїй еволюції гроші виступають у таких формах (рис.1).

Рисунок 1 – Форми грошей

Джерело: складено автором на основі [3]

Початковою формою повноцінних грошей були товарні гроші. Як правило, це були товари найбільшого попиту, найцінніші, найкорисніші для певного ринку, певних народів або племен тощо. Спочатку це були предмети першої необхідності: худоба, сіль, зерно, м'ясо, риба, хліб тощо як найбільш ходові та калорійні продукти харчування. Так, худоба використовувалась у багатьох стародавніх народів: слов'ян, греків, індійських та інших кочових племен.

З часом товарні гроші майже повністю були витіснені металевими із срібла і золота. Спочатку металеві гроші виступали у формі шматків руди, потім – зливків срібла чи золота, а згодом у формі монети. Металеві гроші у формі зливків мали свої недоліки: їх потрібно було зважувати, визначати пробу і ділити на частини. Спочатку на зливках найвідоміші купці ставили своє тавро, яке засвідчувало вагу і пробу металу. Але авторитет купця обмежений, тому з часом ця функція перейшла до держави.

Держави стали виготовляти за встановленою формою зливки металу, вагу і пробу яких засвідчували своїм штемпелем. Такі зливки дістали назву монети.

Монета з'явилася в XIII ст. до н. е., після закріплення ролі грошей за металами срібла і золота [1].

Паперові гроші – це вид неповноцінних грошей, які почали використовувати як замітники золотих монет. Об'єктивна можливість обігу цих грошей зумовлена особливостями функції грошей як засобу обігу, коли гроші є моментальним посередником у русі товарів.

Проаналізувавши, що перші паперові гроші були випущені в Китаї ще в VIII ст. та активно використовувалися як єдиний та обов'язковий платіжний засіб

на території Китаю, про що свідчать відомості італійця Марко Поло, котрий мандрував на Сході протягом 24 років. (1271-1295) [2].

У Європі паперові гроші з'явилися значно пізніше: Франція розпочинає їхню емісію в 1783 р., право емісії паперових грошей було видано Віденському банку в 1762 р., а наприкінці XVIII ст. банкнотний обіг починається в Англії [3].

Отже, сутність паперових грошей полягає в тому, що вони виступають знаками вартості, випускаються державою для покриття бюджетного дефіциту. Зазвичай вони не розмінні на золото і наділені державою примусовим курсом.

Варто зазначити, що еволюційні процеси в економіці, які спричинили демонетизацію золота, підготували підґрунтя для запровадження нематеріальних носіїв грошової суті – так званих кредитних грошей. Коли взаємна довіра суб'єктів ринку досягли такого рівня, що один із суб'єктів наважився передати другому товар чи іншу вартість під зобов'язання заплатити в майбутньому, була відкрита можливість виникнення принципово нової форми кредитних грошей, альтернативної паперовим грошам.

Кредитні гроші історично пройшли таку еволюцію: вексель, банкнота, чек, депозитні та електронні гроші. Вексель — письмове боргове зобов'язання що дає його власнику незаперечне право вимагати від особи, яка видала вексель (або його поручителя), здійснити платіж у визначений термін. Банкноти (банківські білети), они виписувалися банкіром, і це було його зобов'язанням виплатити в будь-який час пред'явнику білета вказану на ньому грошову суму. Чек - документ, який містить безумовний наказ власника поточного рахунку (чекодавця) банку, про виплату вказаної в ньому суми грошей певній особі, або пред'явнику (чекодержателеві). Депозитні гроші – це один із видів банківських грошей, який існує у вигляді певних сум, записаних на рахунках економічних суб'єктів у банках. У сучасних умовах депозитні гроші стали головною формою грошей у країнах з розвинутою ринковою економікою, їхня частка становить близько 90% усієї грошової маси в обороті [3].

Електронні гроші – це один із видів депозитних грошей, коли переказування грошових сум по рахунках у банках здійснюється автоматично з допомогою комп'ютерних систем за безпосередніми розпорядженнями власників поточних рахунків.

Носієм електронних грошей є пластикова картка - іменний грошовий документ, що видається банком власнику поточного рахунку і дає йому можливість оплатити через комп'ютерні мережі свої покупки і погасити борги переказом грошей по рахунку без використання готівки.

"Квазігроші", або майже гроші, - «грошові кошти в безготівковій формі, що знаходяться на строкових депозитах і ощадних банківських рахунках, а також високоліквідні фінансові інструменти, що обертаються на ринку». У сучасних умовах «квазігроші» - головний компонент грошової маси.

Таким чином, гроші - це гігієнічна потреба в будь-якій формі, яка необхідна усім. Завдяки еволюції грошей, в наш час не виникає жодних проблем з купівлею, продажем товарів, послуг. Дає можливість оплатити через комп'ютерні мережі свої покупки.

Література:

1. Біляковська Х. Еволюція грошей [Електронний ресурс] / Х. Біляковська – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua>.
2. Демківський А.В. Гроші та кредит : навч. посібник. / А.В. Демківський. – К. Дакор, 2014. – 528 с.
3. Семко Т.В., Руденко М.В. Гроші та кредит у схемах і таблицях : навч. посібник / Т.В. Семко, М.В. Руденко.. — К. Центр навчальної літератури, 2010. – Режим доступу до ресурсу <https://dl.sumdu.edu.ua>.

Annotation

It has been determined that the evolution of forms of money has taken place in the direction from full-fledged to inferior ones, which is modern money. Evolutionary forms of money are considered. The concept of «quasi money» is substantiated.

Key words: money, evolution, paper money, credit money, deposit money, electronic money, «quasi money».

**Науковий керівник- Бурковська А. В.,
канд.екон.наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

СПЕЦИФІКА БЮДЖЕТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Піляк М. С., здобувач вищої освіти група МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

В тезах викладено специфіку бюджету Європейського Союзу, принципи яких він повинен дотримуватись, а саме: єдності, щорічності, рівноваги, єдиної одиниці, універсальності, цільового характеру, ефективного фінансового управління та прозорості. З огляду на це, наведено ключові напрями, що сприяють реалізації політики й стратегії розвитку бюджету Європейського Союзу. Розкрито основні статті видатків бюджету ЄС.

Ключові слова: видатки, грошові кошти, дефіцит, економічне зростання, валютна стабільність, доходи, бюджет, бюджетна дисципліна.

Бюджет Європейського Союзу (ЄС) є централізованим фондом грошових коштів країн-членів та водночас фінансовим планом формування та використання фінансових ресурсів Європейського Союзу. Специфікою бюджету ЄС є те, що він не може виконувати роль інструменту макроекономічної політики, тобто впливати на стабілізацію економіки держав-учасниць. Його доходи та витрати мають врівноважуватись, тобто не можна використовувати бюджетний дефіцит як інструмент поживлення сукупного попиту й інвестицій або зменшення безробіття.

Бюджет ЄС базується на дотриманні таких принципів:

- принцип щорічності вимагає розробку бюджету строком на один рік, а також те, що такі операції за зобов'язаннями та платежами бюджету мають бути закінчені протягом поточного року;
- принципи єдності та бюджетної точності означають, що доходи й видатки ЄС мають бути зведені в одному єдиному документі з сенсом

ефективного обліку та контролю за витрачанням загальних коштів. Практика бюджетних відносин Євросоюзу змінилася відповідно до цих принципів, забезпечивши на сучасному етапі об'єднання всіх статей доходів і видатків у один єдиний бюджет;

- принцип рівноваги вимагає, щоб доходи відповідали видаткам бюджету. Тобто не допускається дефіцитність бюджету, а також забороняється здійснення позик для покриття видатків. У випадку виникнення дефіциту (що є винятком із правил у європейській практиці) його розмір зараховується у видаткову частину бюджету наступного року. Взагалі прийнято брати за те що, бюджет зводиться із профіцитом і його активне сальдо переноситься в дохід бюджету наступного року;

- принцип цільового характеру видатків вимагає, щоб окрема сума асигнувань мала своє певне призначення й обґрунтування;

- принцип універсальності передбачає незакріплення доходів бюджету за окремими статтями видатків. Усі видатки та доходи повною мірою включаються до бюджету ЄС без будь-якої прив'язки між собою;

- принцип обліку як єдиної одиниці полягає у тому, що бюджет виконується, обліковується та складається у єдиній грошовій одиниці — євро;

- принцип ефективного фінансового управління полягає у врахуванні закономірностей функціонування економіки з метою досягнення ефективності формування та використання ресурсів бюджету ЄС;

- принцип прозорості, за допомогою якого гарантується надання точної, повної та чіткої інформації про виконання й складання бюджету [2, с.136].

Бюджет Європейського Союзу є певною мірою відображенням як завдань ЄС, так і можливостей щодо формування доходів. З огляду на це, бюджет покликаний, перш за все, сприяти реалізації політики й стратегії розвитку ЄС у таких ключових напрямках:

- підтримка валютної стабільності;
- забезпечення високих темпів економічного зростання;

- вирівнювання рівнів соціального й культурного розвитку різних регіонів;
- стимулювання розробки та впровадження нових технологій [1,с.25].

У процесі попередніх етапів розширення ЄС та поглиблення європейської інтеграції видатки бюджету значно збільшилися і, разом з тим, розширилися напрями використання бюджетних грошей. Основними видатковими статтями бюджету ЄС є такі: фінансування сільського господарства, соціальних і регіональних програм розвитку, проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, забезпечення зовнішніх політичних та економічних зв'язків, видатки на управління.

Політика бюджетних видатків у ЄС підпорядкована таким ідеям: бюджетне фінансування має сприяти вирівнюванню економічного становища країн-членів та подоланню соціальних диспропорцій; оптимально представляти як інтереси найбільш вразливих держав, так і право розвинутих країн на частку фінансових ресурсів бюджету ЄС. Вважаємо, що у сфері використання коштів має дотримуватись бюджетна дисципліна та забезпечуватись економічна ефективність і прозорість.

Література:

1. Андрущенко В.Л., Варналій З.С., Прокопенко І.А., Тучак Т.В. Податкові системи зарубіжних держав. – К.: Кондор, 2012. – 222 с.
2. Кремень О.І. Фінанси: Навчальний посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 412 с.
3. Михайловська О.В. Фінанси в схемах і таблицях: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 386 с.

Annotation

The thesis outlines the specificities of the European Union budget, the principles of which it must adhere to, namely unity, annuality, equilibrium, one unit, versatility, purpose, sound financial management and transparency. Against this background, the key areas contributing to the implementation of the European Union budget and policy development strategy are outlined. The main items of expenditure of the EU budget are disclosed.

Key words: budget, cash, deficit, economic growth, currency stability, income, expenditures, budgetary discipline.

*Науковий керівник – **Бурковська А.В.**,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

***Попова К.О.**, здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено недоліки та перспективи реформування оподаткування прибутку підприємств.

Ключові слова: податок, прибуток, реформування, оподаткування прибутку.

На даному етапі розвитку податкової системи податок на прибуток підприємств в Україні перестав бути бюджетоформуючим, а його існування пов'язано з низкою системних проблем, зокрема зі складнощами обрахунку та адміністрування, фіскальним тиском на платників податків та хронічним зниженням фіскальної ефективності. Так, реформування оподаткування прибутку підприємств є нагальним питанням у контексті загального реформаційного процесу в Україні. Однією з дієвих альтернатив класичній моделі оподаткування прибутку, що наразі існує, є модель податку на виведений капітал. Вона передбачає, що оподатковуватись повинні лише ті прибутки, які виводяться з господарської діяльності платника у формі дивідендів, процентів тощо.

Водночас необхідно акцентувати увагу, що успішне запровадження податку на виведений капітал можливе з урахуванням наступних моментів: по-

перше, зміни в частині оподаткування прибутку підприємств повинні здійснюватися у системі з іншими реформами, зокрема з інституційною реформою Державної фіскальної служби, яка має змінюватись з формату контролера у напрямі ефективного сервісного органу.

По-друге, після впровадження податку на виведений капітал ймовірно зниження надходжень від цього податку у порівнянні з чинним податком на прибуток, про що свідчить досвід Естонії.

На нашу думку, варто запровадити адекватні компенсаторні механізми, які забезпечать стабільний рівень податкових надходжень на період адаптації податкової системи.

По-третє, на етапі розробки законопроєкту щодо податку на виведений капітал варто передбачити всі можливі механізми майбутнього ухилення від сплати цього податку, розробивши повний перелік операцій, що прирівнюються до виведення капіталу. Практика застосування положень податкового законодавства свідчить, що неточності в тексті законів та слабкість юридичної техніки призводить до значних проблем у процесі справляння податків.

Так, по-четверте, необхідно забезпечити високий рівень якості самого тексту законопроєкту, а відтак і правових норм [1].

Дослідники виділяють три основних недоліки, які свідчать про недоречність чинної системи оподаткування прибутку підприємств, а саме:

1. Проблеми з розрахунками об'єкта оподаткування. Фінансовий результат з подальшим коригуванням на визначені Податковим кодексом різниці зумовлює постійний ризик для платників податку, оскільки фіскальні органи можуть по-іншому кваліфікувати ті чи інші доходи й витрати і відповідними наслідками у вигляді донарахувань та санкцій. Існує й інший аспект: чинні правила визначення об'єкта оподаткування дозволяють проводити різноманітне податкове структурування, внаслідок якого відбувається перерозподіл податкового навантаження на сумлінних платників податків. Крім того, в Україні низька культура складання фінансової звітності, низький рівень знання

стандартів бухгалтерського обліку. У частині коригування фінансового результату на податкові різниці негативними моментами є окремий облік податкової амортизації, для якої й досі зберігається необхідність зв'язку з господарською діяльністю, складні правила тонкої капіталізації процентів проблеми зі списанням безнадійної заборгованості [2].

2. Проблема адміністрування податку на прибуток та фіскальний тиск. Сутність цієї проблеми полягає у тому, що податковий орган, надаючи роз'яснення та публікуючи листи з тих чи інших питань застосування податкового законодавства, часто некоректно тлумачить приписи Податкового кодексу України, виходячи з фіскального розуміння закону. Під час проведення перевірок контролюючі органи часто порушують порядок проведення заходів податкового контролю. Крім того, в Україні фактично не працює система адміністративного оскарження рішень контролюючого органу. Так, за часи його існування частка задоволених скарг платників податків коливалась у районі 5% [2-4].

3. Проблема фіскальної ефективності податку на прибуток. Фіскальна ефективність податку на прибуток, тобто частка у структурі валового внутрішнього продукту або податкових надходжень [2], має тенденцію до зниження.

Таким чином, в Україні фактично впроваджена класична модель європейського податку на прибуток, згідно з якою базовим показником для розрахунку об'єкта оподаткування є бухгалтерський фінансовий результат до оподаткування, який у подальшому коригується на визначені законом різниці. Серед загальних недоліків класичної моделі виділяють наступні: проблеми з накопиченням збитків, ведення окремого обліку податкової амортизації та сам факт розрахунку амортизації, агресивні схеми податкового планування, що використовуються великими компаніями, складні правила тонкої капіталізації процентів.

Література:

1. Андрущенко В. Л., Тучак Т. Податкова система. 2019. ЦУЛ. 416 с.
2. Мельникова Л. О. Податок на прибуток підприємств: шляхи вдосконалення в умовах впровадження Податкового кодексу України. *Наукові праці НДФІ*. 2016. №1. С. 16-23.
3. Sirenko N., Prokopenko N., Poltorak A., Melnyk O., Trusevich I. Behavioral approach to monitoring the financial security of state. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2019. Vol. 41. № 1. pp. 107-117.
4. Полторак А. С., Головка М. Й. Механізм реформування системи оподаткування прибутку юридичних осіб в Україні в умовах фіскальної децентралізації. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 10 (196). С. 269-276.

Annotation

The disadvantages and prospects of corporate income tax reform are investigated.

Key words: *tax, profit, reforming, income taxation.*

*Науковий керівник – Сіренко Н. М.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН

Стружжевська О.М., здобувач вищої освіти групи МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено питання трансформації фінансово-кредитних відносин за умов глобалізації. Визначено, що глобалізація - це об'єктивна реальність, яка вносить кардинальні зміни у зміст діяльності всіх національних економік світу.

Ключові слова: *фінансовий капітал, фінансово-промислова група, глобалізація, фінансова стабільність.*

Швидкі зміни сучасного світу зумовлені впливом глобального капіталу, внаслідок чого економічна та фінансова сфери набувають нових якостей. Це виявляється в перетворенні світової економіки на цілісну глобальну фінансово-економічну систему, в якій значно зменшується роль міжетнічних бар'єрів для руху товарів, капіталу, валюти[1, с. 4]. Такі зміни особливо проявляються у функціонуванні самого фінансового капіталу, а також його складових - банківського та промислового капіталу. В результаті економіка стає зовсім іншою, і головна роль у ній вже не належить капіталу як такому, а фінансовому

капіталу [1, с. 4]. В такій економіці основою є фіктивний, спекулятивний капітал, який перетворює гроші та інші цінні папери у спеціальні швидкозростаючі активи. Метою операцій з такими активами є отримання прибутку від зміни їх цін. У результаті відокремлення поточних проблем та перспектив бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в соціально орієнтованій системі управління підприємством фінансовий капітал через значне збільшення обсягу його діяльності, розвиток фінансових ринків та інструментів надає ілюзорність враження своєї самодостатності [2, с. 7]. Фінансовий капітал починає домінувати над продуктивним, підпорядковуючи свою діяльність своїм інтересам і цілям [2, с. 7]. Внаслідок цього лопаються фінансові бульбашки, які потім, вкрай загострюючи суперечності, руйнуються, призводячи до кризи. Внаслідок кризи відновляються пропорції між фінансовим та виробничим капіталом, а розмір фінансових активів стає адекватним масштабу реального капіталу [2, с. 7]. В цих умовах необхідність активного регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є особливо нагальною для забезпечення економічного зростання з провідною роллю виробничого капіталу [2, с. 7].

В основі непропорційного збільшення фіктивного компонента лежить непомірний розвиток різних і маловідомих раніше похідних фінансових інструментів. [2]. І це створює своєрідний ефект, який лежить в основі формування глобальної фінансової піраміди. Так, в даний час світовий ВВП, основу якого становить новостворена вартість, перевищує 70 трлн. дол. США[2]. Одночасно у фінансовій сфері має місце безпрецедентна мультиплікація цінних паперів, деривативів та похідних фінансових інструментів. Їх вартісна оцінка на порядок перевищує світовий ВВП, так як ринок деривативів і позабіржових похідних фінансових інструментів вже сягнув 800 трлн. дол. США [2, с. 18].

Як бачимо, у нинішніх умовах фінансовий капітал стає ще сильнішим та потужнішим, ніж у попередні періоди соціально-економічного розвитку. Так, фінансовий капітал міцно закріпився в політичній та бізнес-еліті. Багато авторів пишуть про «фінансування» економіки, надаючи цьому терміну інше значення,

зокрема з огляду на швидке збільшення частки фінансів в економіці та глобальний характер фінансових операцій [3]. Як наслідок, зростає потреба регулювати умови функціонування та пропорції розвитку фінансового капіталу. І це вимагає розробки та впровадження регуляторних заходів економічної політики. Світова економічна теорія та практика вже здобули значний досвід впровадження регуляторних заходів. Взагалі спектр вироблення економічної політики визначається вибором кейнсіанського чи монетаристського напрямку [3]. Відмінності між цими сферами економічної думки є принциповими, і рекомендації кожної галузі часто суперечать одна одній. Що до України, то в тісній співпраці з МВФ ми сьогодні змушені зосередити свою національну економічну політику на рецептах монетаризму, навіть якщо вони не повністю підтримують стан економіки. Однак розробка та реалізація заходів економічної політики вимагає врахування ролі та впливу фінансово-промислових груп [3]. Фінансово-промислова група – сукупність юридичних осіб, що діють як основні і дочірні товариства, які повністю, або частково об'єднали свої матеріальні і нематеріальні активи. Серед учасників фінансово-промислової групи обов'язкова наявність організацій, що діють у сфері виробництва товарів і послуг, а також банківських установ або інших кредитних організацій [3].

Отже, реалізація заходів регулювання економічної політики, спрямованих на забезпечення розширеного відтворення, є особливо важкою. В умовах глобалізації фінанси надмірно зростають і їх неможливо адекватно контролювати на національному рівні.

Для сучасної ділової практики стає актуальним пошук ефективних методів, способів та механізмів, які дозволять переорієнтувати фінансовий капітал від угод про спекулятивно-посередницькі послуги на обслуговування процесів, що передбачають розширене відтворення основного капіталу [3]. У цих умовах функціонування фінансової системи як основної цілі має бути спрямоване не на приріст грошового капіталу, а на підвищення економічного розвитку і ефективності реального виробництва.

Глобалізація - це об'єктивна реальність, яка різко змінює зміст діяльності всіх національних економік світу. Економіка України повинна якомога швидше адаптуватися до таких змін [2]. Через національні кордони глобальний капітал стає привабливістю для робітників, сировини та фінансових ресурсів слаборозвинених країн. Виходячи з цього, слаборозвинені країни через кругообіг глобального капіталу залучаються до більш високих умов та способу життя. У свою чергу, глобалізація створює умови для глобальної турбулентності, і як наслідок, світова економіка сьогодні перебуває у передкризовому стані [2].

Література:

1. Экономическая теория на пороге XXI века: Финансовая экономика / Под ред. Ю.М. Осипова, В.Г. Белолипецкого, Е.С. Зотовой. – М.: Юрист, 2001. – 704 с.
2. Лукьянов В.С. Финансиализация как проявление глобализационной трансформации / В.С. Лукьянов // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 4 (142). – С. 15–22.
3. Юридический словарь [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://dic.academic.ru/>

Annotation

Thesis is devoted to the study of transformation of financial and credit relations in the conditions of globalization. Globalization has been determined to be an objective reality that dramatically changes the content of the activities of all national economies in the world.

Key words: financial capital, financial-industrial group, globalization, financial stability.

Науковий керівник – Бурковська А.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ УКРАЇНИ

Товстенко М. Ю., здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено сутність й головна роль у створенні фінансових ресурсів держави через непрямі податки у цілому та ПДВ.

Ключові слова: державний бюджет, податок на додачу вартість, непрямі податки, фінансові ресурси держави.

Головним джерелом фінансових ресурсів держави і важливим елементом ринкових відносин на сучасному етапі розвитку економіки України є податкові надходження. За допомогою податків здійснюється розподіл і перерозподіл доходів між різними соціальними групами населення, а також реалізується вплив на рівень цін.

При формуванні бюджетних надходжень держави значні доходи серед непрямих податків приносить податок на додану вартість, однак при справлянні ПДВ в Україні виникає чимало суперечностей та проблем.

ПДВ є непрямим податком, що включають у ціну товару. Його сплачують споживачі (юридичні та фізичні особи), які купують товари, роботи, послуги, а перераховують цей податок до бюджету юридичні особи та фізичні особи – підприємці, які здійснюють реалізацію продукції на території України або імпортують товари для їх споживання на територію України. Об'єктом оподаткування є операції з реалізації продукції в Україні, експорту продукції (товарів, робіт, послуг) та її імпорту [1].

У праці «Економікс» К. Макконнелл та С. Брю визначили, що «додана вартість – це вартість проданого фірмою продукту мінус вартість сировини та матеріалів, придбаних і використаних фірмою для його виробництва, а також дорівнює виручці, що включає в себе еквівалент заробітної плати, орендної плати, процента та прибутку» [2, с.154].

Варто відмітити, що ПДВ має як свої переваги, так і недоліки для податкової системи України (табл. 1).

Таблиця 1 Переваги і недоліки податку на додану вартість

Переваги	Недоліки
Виступає чинником, регулюючим розмір ціни	Є чинником, що стримує розвиток виробництва

Є постійним та стабільним доходом держави	Є чинником, що стимулює інфляцію
Відрізняється простотою стягування	Соціально несправедливий податок, оскільки він не залежить від платоспроможності платника
Має механізм взаємної перевірки платниками податкових зобов'язань	Шахрайства, пов'язані з тіньовою економікою та корупційними схемами отримання відшкодування з бюджету

Джерело: узагальнено автором на підставі [3]

Зокрема, однією з переваг ПДВ є те, що зазначений податок має високу фіскальну ефективність, займає лівову частку у податкових надходженнях до Державного бюджету України.

Фіскальна особливість ПДВ характеризується тим, що широка база оподаткування спростовує вплив кон'юнктурних коливань цін на ресурси, що відрізняє ПДВ від інших податків достатньо стабільною частиною доходу бюджету. Разом з тим, процес адміністрування ПДВ на сучасному етапі викликає велику кількість проблем та суперечностей.

Окремі дослідники звертають увагу на досить високу ставку ПДВ та навіть виокремлюють це як проблему оподаткування податком на додану вартість. Дослідження розміру ставок з ПДВ показало, що у порівнянні з окремими розвиненими країнами в Україні ставка ПДВ є невисокою (рис. 1).

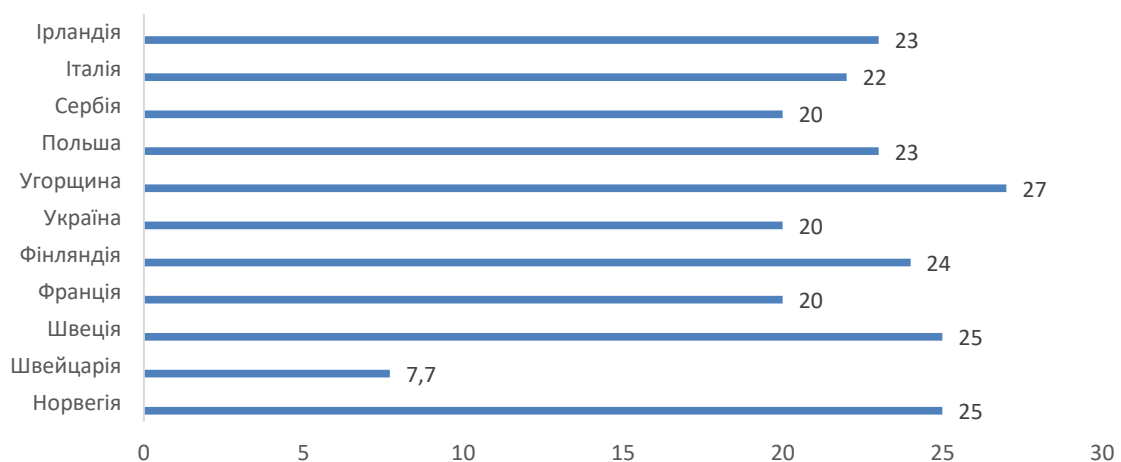

Рисунок 2 – Ставка ПДВ у різних країнах світу, %

Джерело: узагальнено автором

В останні роки в Україні докладалося чимало зусиль для створення та вдосконалення податкової системи, перетворення податків на дієві важелі

економічної політики. При цьому стратегічною метою є створення в Україні стабільної податкової системи, яка б забезпечила достатній обсяг надходжень платежів до бюджетів усіх рівнів, ефективне функціонування економіки держави, справедливий підхід до оподаткування всіх категорій платників податків, а також створення умов для подальшої інтеграції України у світове співтовариство [4, С.38].

Таким чином, непрямі податки в цілому та ПДВ зокрема відіграють важливу роль у створенні фінансових ресурсів держави. Вивчення ролі ПДВ як джерела наповнення державного бюджету дало змогу підтвердити його визначальну роль і фінансове значення.

Література:

1. Оксенюк О. І. Роль податку на додану вартість у формуванні доходів державного бюджету України. *Інноваційна економіка*. 2013. № 1. С. 253-258.
2. Макконнелл Кемпбелл Р. , Стенлі Л. Брю Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика; пер. с англ. Л. Просвіта, 1997. Ч.1: Макроекономіка. 1997. 672 с.
3. Полторак А., Мирон А. Оптимізація сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Економічні науки*. 2016. № 1. С. 135-138.
4. Редько І. А., Соболев В. О., Грицак О. В. Удосконалення ПДВ в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. *Фінанси України*. 2015. № 9 С. 11-15.
5. Atamanyuk I., Kondratenko Y., Shebanin V., Sirenko N., Poltorak A., Baryshevska I., Atamaniuk V. Forecasting of Cereal Crop Harvest on the Basis of an Extrapolation Canonical Model of a Vector Random Sequence. *CEUR Workshop Proceedings*. 2019. Vol. II. pp. 302-315.

Annotation

The essence and the main role in the creation of financial resources of the state through indirect taxes in general and VAT are investigated.

Key words: state budget, value added tax, indirect taxes, financial resources of the state.

Науковий керівник – Полторак А. С.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ВПРОВАДЖЕННЯ БЛОКЧЕЙН - ТЕХНОЛОГІЙ В ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Церуш К. В., здобувач вищої освіти групи Ф3/1

Миколаївський національний аграрний університет

У дослідженні розглянуто основні особливості застосування технології блокчейн, на основі SWOT-аналізу досліджено переваги та недоліки процесу впровадження системи блокчейн в Україні.

Ключові слова: фінансова система, блокчейн, криптовалюта, економічний розвиток, фінансовий контроль, SWOT-аналіз.

У XXI ст. фінансова система України формується за європейським стандартом. Інновації здатні перетворювати вектор фінансового розвитку, скласти конкуренцію централізованої світової банківської системи і позбавляти спільноту від її недоліків. Саме стабільність у фінансовому секторі країни виступає серйозною передумовою її економічного піднесення та зростання соціального добробуту. Фундаментальна ідея блокчейн-технологій полягає в удосконаленні безпечної децентралізованої грошової системи, що дуже важливо в умовах політичної та економічної нестабільності.

Дослідження в даній сфері є досить обмеженим, проте можна відзначити деяких наукових вітчизняних фахівців, які вивчають застосування технології блокчейн в Україні, зокрема: К. М. Афанасьєв [1], Н. Ю. Голубєва [2], О. В. Мельниченко [3], Т. Є. Харитонova [4] та ін.

Блокчейн-технологія – це новітня технологія, яка була створена ще в 2009 році, саме цей рік став початком так званої «третьої промислової революції» [5]. Блокчейн являє собою структуровану базу даних, «ланцюжок блоків», де кожен блок пов'язаний з попереднім. Таким чином, створюється своєрідний «реєстр» даних, у який дані вносяться у суворій послідовності [6]. За змістом він може вміщувати різноманітну інформацію: від дій людей до виданих кредитів.

За даними розробників система гарантує виключення крадіжок, шахрайств, порушень майнових прав тощо. Факти, що розміщуються в блокчейн, захищені від втрати.

Першочергово система блокчейну була задіяна як фундамент функціонування цифрової валюти біткоїн (Bitcoin). ПриватБанк – перший український банк, що інтегрував біткоїн в якості розрахункового інструменту.

У березні 2019 року «Летючий університет» (Flying University) опублікував рейтинг країн, в яких, на думку експертів, є найбільш сприятливі умови для розробки і розвитку бізнес-проектів, пов'язаних з блокчейном і криптовалютою. Україна зайняла 23 місце в даному списку [7].

Кожна технологія має позитивні та негативні сторони, а також можливі загрози та можливості. Для прогнозування ефективності впровадження технології блокчейн в трансформаційній фінансовій системі України ми провели SWOT аналіз (табл. 1) та дійшли висновку, що все ж таки спостерігається більше слабких сторін та можливостей. Це спричинено тим, що застосування блокчейн-технологій в Україні – явище досить нове.

Таблиця 1 SWOT - аналіз впровадження блокчейн-технологій в Україні

Елементи SWOT-аналізу	Ваговий коефіцієнт	Бальна оцінка	Результат	Елементи SWOT-аналізу	Ваговий коефіцієнт	Бальна оцінка	Результат
S= Strengths (сильні сторони):				W=Weaknesses (слабкі сторони):			
Повністю автоматична обробка операцій	0,4	4	1,6	Недостатня база розробок кібербезпеки для технології	0,4	5	2,0
Відносно дешеве обслуговування	0,3	5	1,5	Складність адаптації з іншими розрахунковими системами	0,4	5	2,0
Децентралізована робота серверу	0,3	4	1,2	Слабкий досвід використання	0,2	3	0,6
Усього			4,3	Усього			4,6
Елементи SWOT-аналізу				Елементи SWOT-аналізу			
O=Opportunities (можливості):				T=Threats (загрози):			
Покращення системи, її захищеності та безпеки	0,5	5	2,5	Виникнення способів злому криптографічних шифрів	0,45	5	2,25
Зменшення витрат на обслуговування	0,25	4	1	Колізії в законі	0,3	4	1,2
Відновлення даних минулих транзакцій при зломі серверу	0,25	4	1	Зловживання технологією, підrobка децентралізованих систем централізованими	0,25	3	0,75
Усього			4,5	Усього			4,2

Джерело: власна розробка автора

Для того, щоб банки або фінансові установи залишалися конкурентоспроможними, слід впровадити технологію в свій бізнес-процес. Згідно даних Cointelegraph [8], планується, що до 2023 року блокчейн в сфері фінансів складатиме 3 трлн доларів США в порівнянні з 150 млрд доларів США на період звітного року. Згідно зі звітом Jupiter Research, використання блокчейнов дозволить банкам заощадити на транскордонних розрахункових

операціях до 27 млрд доларів США до кінця 2030 року, скоротивши витрати більш ніж на 11% [9].

Отже, враховуючи результати проведених досліджень та загальні тенденції цієї галузі, можна вважати, що максимально блокчейн буде застосовуватися в Україні через 10-15 років і лише за умови адаптації національного законодавства до нових інформаційних технологій. Дослідження закордонних центрів вивчення впровадження таких новітніх технологій свідчать, що блокчейн може застосовуватися в таких сферах як: фінанси (33%), уряд (29%), охорона здоров'я (27 %) та інших [10]. Перші результати показали, що нововведення зробили торговельні операції дешевшими, а здійснення операцій швидшими. Вважаємо, що з погляду комерційного банкінгу, застосування блокчейн-технологій у подальшому призведе до значно відкритих, довірливих відносин між банком і клієнтом, знизить напруженість у документуванні, забезпечуючи при цьому економію витрат як для банку, так і для кінцевого клієнта. Тому цей напрямок розвитку інноваційних технологій є актуальним та перспективним орієнтиром ефективного функціонування економіки.

Література:

1. Ганечко І. Г. Інноваційна діяльність в Україні: тенденції та проблеми розвитку / Ганечко І. Г., Афанасьєв К. М. Науковий вісник Ужгородського університету. – Серія Економіка. Випуск 1 (47). Т.1. – С. 189-193.
2. Правове регулювання криптовалют: чи на часі? / Н. Ю. Голубєва // Часопис цивілістики. – 2017. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_26_7
3. Механізм рефінансування банків у контурі глобалізаційних процесів – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3735>.
4. Харитонova О.І. Проблеми створення єдиного цифрового ринку і авторські права // Наукові праці НУ «ОЮА» - 2015
5. Coin Post - криптовалюти. – Режим доступу: https://t.me/Coin_Post.
6. Просто про технології та її застосуванні в галузі. – Режим доступу: <http://my-trade-group>.
7. Country Ranking 2018. – Режим доступу: <https://doingcrypto.org/>.
8. Cointelegraph Bitcoin & Ethereum Blockchain News – Режим доступу: <https://cointelegraph.com/>.
9. The Future of Blockchain: Key Vertical Opportunities and Deployment Strategies 2018-2030 / Juniper Research. – 2019. – Режим доступу до ресурсу:

<https://www.businesswire.com/news/home/20180801005064/en/Juniper-ResearchBlockchain-Deployments-Save-Banks-27bn>

10. Блокчейн - народження нової економіки. – Режим доступу:
https://www.youtube.com/watch?v=kqhuWGjJ8_Q

Annotation

The main features of the blockchain technology application are considered in the research, the advantages and disadvantages of the blockchain system implementation process in Ukraine are investigated on the basis of SWOT analysis.

Key words: financial system, blockchain, cryptocurrency, economic development, financial control, SWOT analysis.

Науковий керівник – Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Шерстюченко О. О., здобувача вищої освіти група МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

Охарактеризовано реформування банківської системи України в новітній історії її функціонування. Проаналізовано та оцінено основні напрями реформування та наслідки, до яких призвело застосування тих чи інших прийомів на певних етапах розвитку банківської системи.

Ключові слова: банківська система, реформування, Національний банк України, банківський нагляд, банк, капітал.

У 2014–2015 рр. почалася нова хвиля змін, що спрямована на трансформацію банківської системи України та покликана усунути її недоліки та поліпшити показники достатності капіталу та фінансових показників [1].

Озираючись у 2014 р., бачимо величезні проблеми, вирішення яких потребувало комплексного підходу, адже були відсутні пріоритети щодо ключових коротко- та середньострокових цілей та розроблення дорожньої карти, яка згодом перетворилася на повноцінну програму реформування банківського сектору до 2020 р [1].

На думку фахівців[2] банківський сектор України останнім часом демонструє стабільність і позитивне зростання:

- припинилося скорочення обсягів кредитного портфеля фізичних осіб;
- з'явилося багато банківських установ, які раніше не працювали в кредитному сегменті, а тепер виходять на цей ринок.

Вважаємо, що перетворення банківської системи України вже наближаються до логічного завершення. Деякі зміни ще тривають або заплановані на майбутнє, але резонансних інформаційних приводів реформа вже не продукує[2]. Наразі маємо вдалий момент, щоб проаналізувати якість проведених реформ. Одразу слід зауважити, що банківську реформу не можна оцінювати однобічно. Це комплексний процес, у якому була маса складових та обмежень. Якись зміни були ефективними, а якись згенерували занадто багато поганих побічних наслідків[2].

Головна мета реформування — забезпечити якісне виконання банківською системою власних функцій. Для самих банківських установ головна функція — отримання прибутку. Тут результати більш ніж переконливі: у I півріччі 2019 р. рентабельність капіталу (ROE) в системі становила майже 38%[4]. Це рекорд, якого вона ніколи не показувала раніше та, ймовірно, не повторить і в майбутньому. Його вагу підвищують три фактори:

- чималий запас капіталу, без якого прибутковість була б іще вищою (бо знаменник у формулі ROE був би нижчим),
- значний надлишок ліквідності, на який заробляють порівняно невеликий відсоток (якби ці гроші працювали в економіці, доходи були б іще більшими), нарешті, ситуація в економіці далека від піка, під час якого рентабельність фінансових установ найвища [3].

Вважаємо, що в результаті реформи банківських установ загалом позбулися багатьох шкідливих елементів, які під час кризи 2014 року стали фактором реалізованого ризику. Обмеження кредитування пов'язаних осіб та підвищення вимог до позичальників зменшили загрозу кредитних дефолтів.

На нашу думку причиною урегулювання питання змусили знизити ризик втрат через неадекватні рішення судів та недоброчесну поведінку боржників. Запровадження кредитного реєстру припинило практику паралельного кредитування в багатьох фінустановах, щоб потім не платити жодній. Нові нормативи, регулярне стрес-тестування, практика активнішої взаємодії НБУ з банками робить їх прозорішими та вартими більшої довіри, знижує ризик незаконних дій банкірів. Перелік можна продовжувати.

Розглядаючи ситуацію з реформуванням банківської системи України бачимо позитивні зміни які мають тенденцію до розвитку.

Література:

1. Банківська система України: виклики і перспективи. URL: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673> (дата звернення: 15.12.2018).
2. Офіційний сайт асоціації українських банків. URL: <http://aub.org.ua/> (дата звернення: 15.12.2018).
3. Шпак О.В., Мананнікова Н.В. Банківська система України: сьогодення та перспектива розвитку. URL: http://www.rusnauka.com/16_EISN_2015/Economics/1_193955.doc.htm (дата звернення: 15.12.2018).
4. Національний Банк України URL: <https://bank.gov.ua/supervision>

Annotation

The reform of the banking system of Ukraine in the recent history of its functioning is characterized. The basic directions of reforming and consequences, which led to the use of certain techniques at certain stages of development of the banking system, are analyzed and evaluated.

Key words: *banking system, reform, National Bank of Ukraine, banking supervision, bank, capital.*

**Науковий керівник – Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

СЕКЦІЯ 4
**«АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

***Бондаренко Г. Ю., здобувач вищої освіти групи Ф 6/1
Миколаївський національний аграрний університет***

У статті досліджено характерні ознаки соціального підприємництва, умови його формування та розвиток. Виокремлено особливості соціального підприємництва та історичні аспекти його формування. Охарактеризовано негативні фактори розвитку соціальних підприємств в Україні. Встановлено, що розвиток соціального підприємництва є неодмінною складовою розвитку країни.

Ключові слова: *соціальне підприємництво, державна підтримка, соціальні проблеми, економічний розвиток, розвиток.*

Соціальне підприємництво почало динамічно розвиватися та стало об'єктом наукових досліджень наприкінці 1980-х років в Італії завдяки поширенню кооперативного руху. Так, на законодавчому рівні було врегульовано діяльність соціальних кооперативів. Ці кооперативи поділялися на дві групи. До першої групи відносилися кооперативи із соціального обслуговування, які надавали послуги у сфері охорони здоров'я, освіти, догляду за людьми похилого віку та інвалідами. Друга група кооперативів спеціалізувалася на наданні послуг із працевлаштування незахищених верств населення [3].

Особливості соціального підприємства, що відрізняють його від решти суб'єктів господарювання обумовлюють необхідність впровадження специфічних інструментів, методів та способів і як управління таким підприємством, так і державного сприяння їх розвитку. Вагомою складовою цього процесу є розробка організаційних механізмів [2].

На сьогодні соціальне підприємництво є визнаним у світі специфічним видом підприємництва, що спрямоване на створення соціальних та економічних умов розвитку. Попри короткий термін існування (приблизно 20-25 років), воно набуло значного поширення у світі й зайняло гідне місце з такими

загальновизнаними трендовими напрямками розвитку підприємництва, як корпоративна соціальна відповідальність, благодійність, венчурна філантропія.

Варто зазначити, що на сьогодні до соціальних підприємців належать в основному некомерційні організації, які підтримують свою господарську діяльність. Тобто, саме це може бути найголовнішим інструментом для формування і розвитку соціальних підприємств [1].

Розвиток соціального підприємництва в Україні можна розділити на три етапи. Перший етап може бути датований періодом 1991-2010 рр., коли перші міжнародні донори почали впроваджувати концепцію соціального підприємництва в Україні. Другий етап відбувся в період між 2010 і 2016 роками. Він характеризується формуванням важливих взаємодій, які призвели до розробки конкретних програм. Третій етап розвитку соціального підприємництва в Україні розпочався близько 2016 року. Наразі в Україні налічується 46288 (червень 2019 р.) соціальних підприємств (рис. 4).

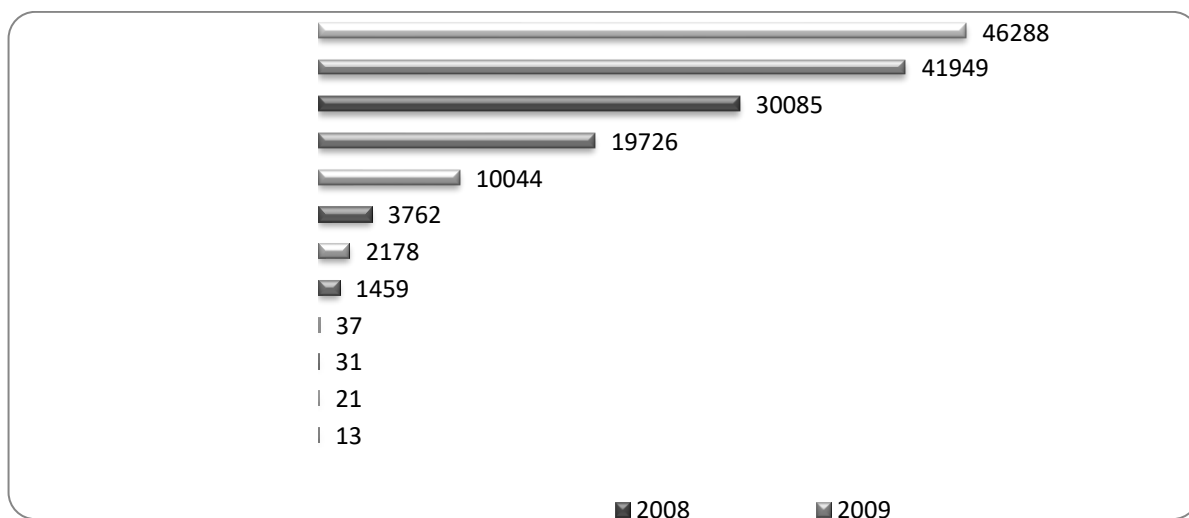

Рисунок 1 – Кількість соціальних підприємств в Україні протягом 2008 - 2019 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Як бачимо, соціальне підприємництво стрімко почало розвиватися з 2012 р., саме тоді було зареєстровано 1459 соціальних підприємств, а вже у 2018 р. їх налічувалося близько 41949. Соціальне підприємництво в наш час – це відгук на хронічні проблеми суспільства, який враховує соціальні, економічні та екологічні аспекти життєдіяльності. Цей тип підприємницької діяльності

задовольняє ті потреби, які не може в повному обсязі покрити державний сектор, а приватний – виконує лише за потреби основних стейкхолдерів.

У процесі дослідження виявлено негативні фактори, що стримують розвиток соціальних підприємств в Україні, а саме: значне зростання цін на енергоносії, нестабільна політична та економічна ситуація, розвиток корупційної діяльності, абсолютна відсутність державної підтримки тощо [4].

Слід зазначити, що соціальне підприємництво – це стійка та позитивна форма соціальних змін, що забезпечує розвиток суспільства, можливість громади забезпечити власними силами свою економічну самостійність, стабільність і добробут. Вважаємо, що соціальне підприємництво у сучасних реаліях спрямоване на прискорення позитивних соціальних змін, забезпечуючи задоволення базових людських потреб в оптимальний спосіб. Воно має бути ключовим фактором сталого розвитку не лише окремої місцевості, а й країни в цілому.

Література:

1. Волкова М. В., Шевченко В. С. Роль соціального підприємництва у забезпеченні сталого розвитку України. *Вісник Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова*. 2016. URL: periodicals.karazin.ua (дата звернення: 10.06. 2019).
2. Горішна Н. М. Феномен соціального підприємництва: сутність і критерії. *Вісник Ужгородський університет. Сер. Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип. 2 (39). С. 58-59. URL: irbisnbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64 (дата звернення: 10.06. 2019).
3. Довгань О. В. Проблеми розвитку соціального підприємництва. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2666> (дата звернення: 11.06. 2019).
4. Яке майбутнє у соціального підприємництва в Україні? Веб-сайт. URL: <http://platformamsb.org/yake-majbutnye-u-sotsialnogopidpryyemnytstva-v-ukrayini/> (дата звернення: 11.06. 2019).
5. 5 великих можливостей для розвитку соціального підприємництва в Україні. Веб-сайт. URL: <https://delo.ua/business/5-mozhливостей-dlja-rozvitku-socialnogopidprijetnictva-v-ukraji-341252/> (дата звернення: 11.06. 2019).

Annotation

The article explores the characteristic features of social entrepreneurship, conditions for its formation and development. The features of social entrepreneurship and the historical aspects of its formation are distinguished. The negative factors of development of social enterprises in Ukraine are characterized. It is established that the development of social entrepreneurship is an indispensable component of the country's development.

Key words: social entrepreneurship, state support, social problems, economic development, development.

*Науковий керівник – Лункіна Т. І.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ФАКТОР РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Духній М. П., здобувач вищої освіти групи МНР-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Соціальне підприємництво є відносно молодим інструментом бізнесу в Україні, який через інноваційні концепти реагує на соціальні виклики, створює додаткову соціальну цінність. Тут соціальне підприємництво розглядається як бізнес, що ефективно генерує фінансові ресурси та, водночас, вирішує соціальні проблеми конкретного регіону.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальні проблеми, бізнес, регіональний розвиток.

Соціальне підприємництво стає все більш популярним у світі та Україні. Існує думка, що в майбутньому всі підприємства стануть соціальними.

Соціальне підприємництво називають еволюцією бізнесу або навіть революцією для неприбуткової діяльності. Революцією тому, що це явище надає можливість неприбутковим організаціям самим забезпечувати собі ресурси для функціонування. Деякі джерела називають соціальне підприємництво «гібридною» формою діяльності, тому що воно може працювати як у прибутковій, так і у неприбутковій сфері. Гібридна форма соціального підприємництва формується завдяки взаємодії підприємницького та соціального складників. Тобто соціальне підприємництво не виключає отримання прибутку, але завжди на першому місці для соціальних підприємств є вирішення соціальних проблем або створення соціальної цінності.

Унікальну роль соціального підприємництва саме як фактора регіонального розвитку підкреслює Європейський комітет регіонів, який у своєму офіційному документі «Eastern Partnership deliverables for 2020: The

contribution of local and regional authorities», що був виданий у липні 2018 року, вимагає «конкретних заходів щодо розвитку соціального підприємництва як форми неформальної освіти серед молоді та дорослих на локальному та регіональному рівні, яке вирішує локальні проблеми, генерує прибутки, створює робочі місця та сприяє розвитку соціальних інновацій на місцях» [1].

В Україні останніми роками соціальне підприємництво перетворилося на дуже важливий та ефективний інструмент вирішення соціальних проблем як для громадянського суспільства, так і для малого та середнього бізнесу. Зростання інтересу до соціального підприємництва в нашій країні має свої причини:

- по-перше, це реакція суспільства на соціальні, економічні та політичні виклики, які пов'язані з військовими діями, що відбуваються на сході України;
- по-друге, це процеси реформування країни, які зараз є досить активними.

У зв'язку з військовими діями, які наразі відбуваються на території нашої країни, з'явилася велика кількість нових вразливих груп населення: внутрішньо переселені особи та учасники бойових дій. Це люди, які потребують допомоги держави та суспільства. Соціальне підприємництво може стати ефективною формою такої допомоги. На відміну від звичайної благодійності, соціальні підприємства – це сталі бізнесові механізми, які мають набагато більший вплив на існуючі проблеми та дозволяють ефективніше розподіляти фінансові ресурси [2].

Багато міжнародних донорських організацій запровадили програми з підтримки внутрішньо переселених осіб, особливо відкриття власних підприємств. Такі програми відкрили: Програма розвитку ООН, Міжнародна організація з міграції, Міжнародний фонд «Відродження» та інші. Це, по суті, стало суттєвою підтримкою розвитку соціальних підприємств у різних регіонах України.

Сьогодні соціальне підприємництво в Україні розуміється як діяльність, що має на меті пом'якшення соціальних проблем на умовах самоокупності, інноваційності та стійкості і включає пошук можливостей для реалізації нових

ідей, заснування соціальних підприємств, які б вирішували соціальні проблеми, та розвиток їх мережі в регіонах.

Література:

1. «Eastern Partnership deliverables for 2020: The contribution of local and regional authorities». Режим доступу: <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/CORLEAP.aspx>

2. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А.А. – К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017 – 188 с.

Annotation

Social entrepreneurship is a relatively young business tool in Ukraine that, through innovative concepts, responds to social challenges and creates additional social value. Here, social entrepreneurship is seen as a business that effectively generates financial resources and, at the same time, solves social problems in a particular region.

Key words: social entrepreneurship, social problems, business, regional development.

*Науковий керівник – Топольницька Т.Б.,
канд. екон. наук, доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Ігнатович В. П., здобувач вищої освіти групи МНР-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Досліджено тенденції інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку підприємств України. Встановлено, що підприємства зможуть підтримувати свої конкурентні позиції на ринку за умови активного інноваційного розвитку.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, інноваційно-інвестиційне забезпечення, підприємства.

У сучасних економічних умовах підприємства зможуть підтримувати й підсилювати свої конкурентні позиції за умови активного впровадження інновацій у процеси виробничого, економічного, управлінського, соціального характеру. Інноваційно-інвестиційна діяльність здійснюється не тільки в умовах ризику, але також в умовах систематичної, перманентно зростаючої невизначеності. Тому керівництву підприємств треба вміти швидко та гнучко реагувати на зміни в економічному середовищі, що вимагає розробки та застосування засобів методологічного й математичного забезпечення для

можливості прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо інноваційно-інвестиційних проектів, які реалізуються в межах промислового підприємства.

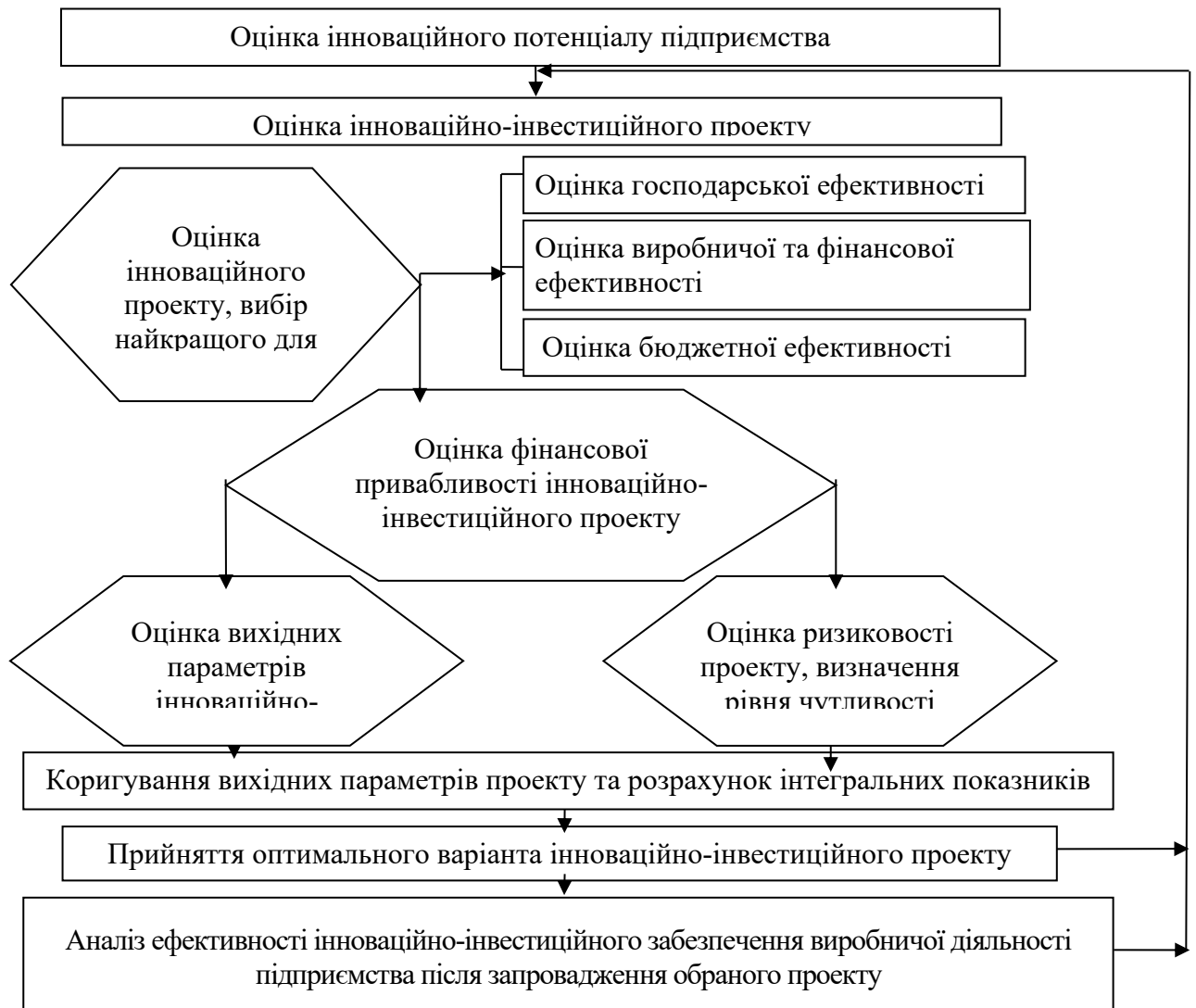

Рисунок 1 – Система оцінки інноваційно-інвестиційного забезпечення виробничої діяльності підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [2]

Розвиток будь-якого підприємства неможливий без вироблення ним стратегічних напрямів своєї діяльності, які ґрунтуються на нововведеннях, тобто мають інноваційний характер. Слід зауважити, що процес впровадження інновацій породжує інноваційну діяльність, тобто діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

На основі аналізу методів оцінки інноваційно-інвестиційного забезпечення

[2] виробничої діяльності досліджуваних підприємств розроблена відповідна система, що враховує інтереси усіх учасників інноваційного процесу і дозволяє провести аналіз проекту на всіх етапах його провадження (рис. 1).

Отже, для прискорення інноваційного розвитку підприємств слід розробляти регіональні програми державної підтримки.

Література:

1. Andrusiv, U. Ya. Evaluation of innovation activity of construction enterprises / U. Ya. Andrusiv, O. L. Galtsova // Scientific bulletin of Polissia. - 2017. - Vol. 3 (11), P. 1. - P. 204- 215.
2. Андрусів У.Я. Інноваційно-інвестиційне забезпечення розвитку підприємств сфери виробництва будівельних матеріалів. Науково-Теоретичний журнал «Наука й економіка». 2015. Вип. №2 (38). С. 69-75.

Annotation

The tendencies of innovative-developed development of the enterprises of Ukraine are investigated. Updated that can make competitive market positions for active innovative development.

Key words: innovation, innovation process, innovation-political services, enterprises.

*Науковий керівник – Андрусів У.Я.
канд. екон. наук, доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Коркос А. М., здобувач вищої освіти групи МНР-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Досліджено сучасний стан та тенденції зростання державного боргу, його вплив на соціально-економічний розвиток України. Запропоновані шляхи вдосконалення механізму управління зовнішнім державним боргом України.

Ключові слова: державний борг, зовнішній борг, внутрішній борг, політика запозичень, боргове навантаження.

Економічна ситуація в Україні характеризується вагомим зростанням боргового навантаження, що виступає одним з базових факторів гальмування розвитку економіки країни. Зміни у політиці Уряду, які пов'язані з питаннями грошово-кредитної та фіскальної політики і неспроможність держави самотійно вирішити проблеми фінансування видатків державного бюджету призводять до

подальшого зростання державного боргу. Рівень державного боргу досяг такої позначки, яка є небезпечною.

Стрімкий процес динамічного зростання державного боргу в Україні почався внаслідок різкого коливання курсу національної грошової одиниці до іноземних валют, нестабільної ситуації з рефінансуванням боргів попередніх років, тиску боргових виплат на державні фінанси, збільшення обсягів випуску облігацій внутрішньої державної позики, військового конфлікту на Донбасі та отримання позик від МВФ для економічного оздоровлення економіки. На фоні стрімкої девальвації гривні зберегти свою конкурентоспроможність та платоспроможність на світовому ринку можуть тільки суб'єкти зі стабільними надходженнями іноземної валюти, що було неможливим через зниження надходжень у валюті від традиційного експорту.

Зростання темпів державного боргу в останні роки дозволяє зробити висновок, що державні запозичення не спрямовувалися на модернізацію економіки, технічне переозброєння підприємств, не сприяли економічному зростанню, а лише покривали поточні потреби у фінансових ресурсах і сприяли нарощуванню розмірів як внутрішнього, так і зовнішнього боргів [1, с. 34].

Таким чином, в Україні політика запозичень характеризується відсутністю системності та розмитістю цілей, що призводить до низької ефективності залучення та використання запозичених коштів [2, с. 372].

У короткостроковій перспективі боргове навантаження зберігатиметься на високому рівні через [1; 3; 4]:

- необхідність фінансування дефіциту бюджету та оборонної галузі;
- зростання розміру субсидій для найуразливіших верств населення від підвищення тарифів на газ і теплопостачання;
- потребу в наданні допомоги переселенцям зі Східної України;
- збільшення видатків на обслуговування державного боргу України внаслідок девальвації гривні.

Для вдосконалення механізму управління зовнішнім державним боргом України та забезпечення прозорості і цільового використання грошових ресурсів доцільно визначити ряд заходів:

- надання пріоритету внутрішнім запозиченням (в період нестабільності національної валюти), що дозволить зменшити вартість державних запозичень і знизити ризики;
- фінансове планування обслуговування та погашення державного боргу в розрізі декількох часових періодів (місяць, квартал, рік і більше), що підвищить гнучкість і ефективність управління державним боргом через прийняття своєчасних управлінських рішень при зміні ситуації із надходження до бюджету коштів, необхідних для обслуговування боргу;
- використання зовнішніх запозичень на інвестиційні цілі (модернізацію економіки, технічне переозброєння підприємств, реальні капіталовкладення в інфраструктуру та розвиток інтелектуального капіталу), що не лише покриватиме поточні потреби у фінансових ресурсах, латаючи «дірки» у держбюджеті, а сприятиме економічному зростанню в державі;
- недопущення подальшого зростання та фінансування дефіциту Державного бюджету за рахунок зовнішніх запозичень, оскільки це породжує гальмування інвестиційних процесів та зубожіння громадян внаслідок того, що отримані кошти не створюють нових робочих місць, не розвивають виробничої інфраструктури і не сприяють підвищенню доходів працюючих;
- зменшення обсягів іноземних кредитів, гарантованих урядом, забезпечення умов і сприяння самостійному виходу вітчизняних підприємств на міжнародні фінансові ринки для залучення інвестицій.

Література:

1. Сімків Л.Є. Державний борг України: сучасний стан та основні тенденції /Л.Є. Сімків, Ю.Д. Лозяк //Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки» - Випуск 11, 2015 – С. 32-35
2. Вівчар О.Й. Особливості управління державним боргом та методи його удосконалення / О.Й. Вівчар, М.Ю. Солдак //Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – С. 371–375

3. Колобов Ю. Управління державним боргом в контексті пріоритетів боргової політики України / Ю. Колобов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 1(154). – С. 18–22.

4. Мазур І.І. Причини фінансової кризи в умовах глобалізації / І.І. Мазур, Ю.М. Сапачук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2009. – Вип. 109. – С. 9–13.

Annotation

The current state and tendencies of public debt growth, its impact on the socio-economic development of Ukraine are investigated. The ways of perfection of the mechanism of management of the external public debt of Ukraine.

Key words: public debt, external debt, domestic debt, borrowing policy, debt load.

Науковий керівник – Сімків Л.Є.

*д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

СТАН РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ

Ліляк В. С., здобувач вищої освіти групи ПУА 3/1

Ткаченко А. О., здобувач вищої освіти групи ПУА 3/1

Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено зміни та розвиток маркетингу з 2013 по 2019 роки. Виділено тенденції та нові види діяльності у маркетингу.

Ключові слова: маркетинг, тенденції, маркетолог, споживачі, Інтернет-маркетинг, діджитал-маркетинг.

Проаналізувавши вітчизняний ринок, зроблено наступні висновки, що запорукою успіху будь-якої фірми на ринку є вміння знайти і задовольнити потреби споживачів. Неоднозначно склалася ситуація щодо практичного застосування маркетингу, хоч і в цьому напрямі багато що змінилося. Так, сьогодні можна стверджувати про відсутність стратегічного бачення ролі маркетингових служб в майбутньому успіху компанії, її топ-менеджерів або ж про неправильне розуміння цієї ролі, але аж ніяк не про відсутність самого маркетингу.

Видатні маркетологи робили прогнози, починаючи з 90-х років, які, на їх думку, примусять розвиватись не лише маркетинг, але й підприємство. Виділимо основні тенденції, які будуть використовуватись у маркетинговій діяльності вітчизняних фірм найближчим часом:

1. За останні роки, починаючи з 2013 року, спостерігалася тенденція пошуку нових, молодих і креативних спеціалістів, які розуміються на технологіях та вміють зацікавити споживача. Проблемна ситуація полягає у тому, що більшість з набутих протягом історії розвитку маркетингової діяльності методів, технологій та прийомів сьогодні на практиці є недієвими. Тому маркетологам необхідно вивчати нові тренди ринку та шляхи просування товарів або послуг [1,2].

2. У 2013 році розпочався швидкий розвиток Інтернету – як каналу комунікації та дистрибуції. На сьогоднішній день порівняно з попередніми роками маркетинг має значні зміни. З покращенням технологій та зміни суспільства, маркетологи почали розробляти підходи задля заохочення певної аудиторії у товарах, послугах тощо, які покупець хоче придбати, тим самим пропонуючи зручні умови при придбанні. Маючи психологічний підхід, через рекламу у соціальних мережах, популярних журналах тощо, підприємство пропонує продукцію споживачеві [3].

3. З 2016 року ефективним каналом комунікації з клієнтами залишається E-mail [4].

4. Трендом, який почав активно розвиватися ще у 2016 році і до тепер є digital-маркетинг. Основною тенденцією стають програми цифрової трансформації, які продовжують набирати популярність. Відносна дешевість, можливість оперативно отримувати фідбек від споживача та ряд інших моментів зробили digital-сегмент дуже привабливими. Крім того, компанії також зацікавлені в реалізації інтегрованих стратегій цифрового маркетингу, що охоплюють кілька каналів зв'язку зі споживачами. Наразі актуальним також стає використання омнікального маркетингу [5,6].

5. Інтерактивний відеоконтент. Відеомаркетинг має тенденцію до зростання протягом багатьох років. Але у 2019 році існують додаткові зміни у способі використання відео. Йдеться про інтерактивні відео. З 2015 року відеоконтенту стало більше. Маркетологи активніше використовують

відеохостінги в якості каналів просування свого продукту (реклама перед відеороликами, ведення відеоблогів, вірусні ролики) [4].

6. Новим трендом у 2018-2019 роках є технологія маяка, або Beacon. Технологія маяка схожа на GPS, але вона не така складна. Підприємства використовують технологію маяків для залучення клієнтів, особливо в роздрібних магазинах [7].

7. Реклама в Facebook та Instagram є досить актуальною. Платна реклама в соціальних мережах не нова, але тенденції виразно змінюються, починаючи ще з 2006 року до сьогодні, вона суттєво зростає. Фактично, за минулий рік 31% брендів в Instagram використовують рекламу. Ця кількість зросла з 4% у 2015 році до 24% у 2017 році. Обсяг реклами на цій платформі зріс майже у вісім разів всього за чотири роки.

Оскільки Facebook володіє Instagram, управління рекламними кампаніями обох соціальних мереж відбувається на одній платформі. Такий формат значно спрощує створення реклами для цільової аудиторії, виходячи з її потреб. Типи реклами, які можна розміщувати між Facebook та Instagram, також різноманітні. Компанії можуть тестувати ці формати, щоб зрозуміти, що який результат буде ефективніший [8].

Наразі проблемна ситуація полягає у тому, що більшість з набутих протягом історії розвитку маркетингової діяльності методів, технологій і прийомів сьогодні на практиці є недієвими. Це пояснюється, по-перше, тим, що «світ» змінився, змінилися споживачі, їх смаки, звички та моделі споживчої поведінки. По-друге, лівова частка маркетингових зусиль українських компаній гуртується біля двох напрямів: продаж та просування. А це, у свою чергу, протистоїть новим вимогам ринку, де актуальності набувають ефективні комунікації, унікальність та доступність продукту, інтегрований брендинг.

Таким чином, усе вищезазначене дає підстави стверджувати, що для покращення стану маркетингу в Україні доцільно запроваджувати такі заходи: звертатися до конкретної аудиторії (таргетинг), орієнтуватися на конкретний

пошуковий запит, завжди вивчати дані, щоб отримати більш глибоке розуміння потреб, бажань цільової аудиторії, застосовувати ресурси із статистикою для інтернет - маркетологів, персоналізація.

Література:

1. Аверіна О. Сучасні маркетингові тенденції / О.Аверіна // Нова парадигма. – 2016. – Вип.129. – С. 92-100. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UGRN/Nora> 2016 129 10.
2. Маркетинг в 2013 году: легкой жизни не предвидится, но уровень профессионализма маркетологов вырастет (результаты блиц-опроса экспертов)// Маркетинг и реклама. – № 1. – 2013. – С.12-21.
3. Украинский маркетинг: основные тренды – пессимизм и вера в онлайн (по результатам блиц-опроса экспертов)// Маркетинг и реклама. – № 1. – 2016. – С.6-14.
4. 10 трендов маркетинга 2019, о которых нужно знать <https://five.kiev.ua/10-trendov-marketinga-2019-o-kotoryh-nuzhno-znat/>.
5. Малыш А. 2018 год станет годом аналитики и омникальных коммуникаций / А.Малыш // Маркетинг и реклама. – №1. – 2018. – С.22-23.
6. Маркетинговые тенденции 2018 года: надежды на оживление (результаты блиц-опроса экспертов) // Маркетинг и реклама. – № 1. – 2018. – С.8-13.
7. 5 Things You Need to Know About Beacon Technology. – Режим доступу: <https://www.wordstream.com/blog/ws/2018/10/04/beacon-technology>.
8. 4 тренда нового маркетинга // Маркетинг и реклама. – №1. – 2018. – С.52-57.

Annotation

The changes and development of marketing from 2013 to 2019 years are investigated. Trends and new marketing activities are pointed out.

Key words: *marketing, trends, marketer, consumers, Internet-marketing, digital-marketing.*

**Науковий керівник – Стамат В.М.,
канд.екон.наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

СИСТЕМА ОСВІТИ В ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Новосильчук М., здобувач вищої освіти групи МНР-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

В освіті наша країна вважається досить респектабельною. Натомість економічні досягнення невтішні, продуктивність праці в кілька разів гірша, ніж у прогресивних країнах, тривалість життя теж низька, не говорячи про її якість, через зростання захворюваності й смертності населення.

Ключові слова: освіта, система освіти, знання, якість освіти.

Як свідчить світовий досвід державного управління освітою, спектр різноманітності стратегій його реформування з метою вдосконалення прозорості й підзвітності об'єднується у таких головних напрямках: створення і підтримка регулятивних систем (механізмів державного управління) розвитку освіти; поліпшення потенціалу управлінських кадрів і заохочення їх до збільшення відповідальності, інформатизація («електронне урядування»). Для отримання адекватної моделі державного управління потрібно зібрати якомога повнішу інформацію про його об'єкт. Евристичною для такого дослідження є, на наш погляд, схема-алгоритм аналізу впровадження реформ, яку використовувала програма PHARE, спрямована на підготовку до вступу постсоціалістичних країн Центральної та Східної Європи до ЄС [1].

Щодо аналізу розвитку системи освіти ця схема-алгоритм має такі виміри:

1. Законодавство. В Україні за роки незалежності в основному вже сформована самостійна галузь законодавства – освітянська, яка регулює суспільні відносини у сфері освіти України. Спостерігається зростаючий розрив між освітніми реаліями та їх законодавчим підґрунтям. У зв'язку з цим постала гостра потреба кодифікації неузгодженого та суперечливого українського законодавства в галузі освіти шляхом розроблення та ухвалення Освітнього кодексу України. Спостерігається зростаючий розрив між освітніми реаліями та їх законодавчим підґрунтям [2]. У зв'язку з цим постала гостра потреба кодифікації неузгодженого та суперечливого українського законодавства в галузі освіти шляхом розроблення та ухвалення Освітнього кодексу України.

2. Інституції. Державна національна програма «Освіта» ще в 1993 р. у розділі «Управління освітою» [2, с. 52–54]. окреслила завдання зі створення в Україні «нової системи управління освітою» і фактично подала тезаурус державного управління освітою. Основні інституційні проблеми державного управління сферою загальної середньої освіти: занадто велика концентрація влади в МОН України відповідно до переліку повноважень МОН України згідно із Законом України “Про освіту”, що суперечить проголошеним намірам щодо утвердження державно-громадської системи управління освітою; дублювання функцій МОН України і функцій місцевих та регіональних органів влади; нижчестоящі органи виконавчої влади фактично дублюють функції органів управління, розташованих вище. Проте така ієрархічна субординація без функціонального розподілу відповідальності призводить до того, що районні відділи освіти не в змозі забезпечити нормальну роботу галузі; невизначений у Законі України «Про освіту» горизонтальний розподіл повноважень і функцій між різними відомствами; проблематичність координації між діями цих відомств за такої кількості «управлінських надбудов»; велика кількість зобов’язань органів місцевої влади, які за існуючого розподілу повноважень залишаються без відповідних організаційних ресурсів; районні відділи освіти не займаються питаннями розвитку освіти, і не є організаторами горизонтальної комунікації [3].

3. Інфраструктура. За роки незалежності не вдалося сформувати оптимальну мережу загальноосвітніх закладів та її інфраструктуру, яка була б адекватною до соціально-економічних умов розвитку тієї чи іншої території. Демографічний спад загострив проблему мережевої ефективності, оскільки система закладів не зазнала необхідної оптимізації [4].

4. Фінансування. Підсумки першого кварталу 2016 року щодо фінансування закладів освіти показують недосконалість впровадженої Бюджетним Кодексом України та Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» зміни системи фінансування [4].

5. Організаційне навчання. Проблема забезпечення якості освіти – це найгостріше невирішене питання вітчизняної вищої школи після двох десятиріч її реформування в умовах незалежності України і одночасно головний пріоритет модернізації на сучасному етапі та на перспективу [5]. Проблему якості висвітлюють і висувають на порядок денний стрімка європейська інтеграція та всеохоплююча світова глобалізація [5]. Нинішній стан у країні такий, що майже всі її громадяни отримують повну загальну середню освіту і широкий доступ до вищої школи, а відтак Україна – світовий лідер за кількістю студентів та вищих навчальних закладів [3].

Підсумовуючи можна сказати, що з огляду на кількісні показники в освіті наша країна вважається досить респектабельною. Натомість економічні досягнення неутішні, продуктивність праці в кілька разів гірша, ніж у прогресивних країнах, тривалість життя теж низька, не говорячи про її якість, через зростання захворюваності й смертності населення.

Література:

1. Secondary Education Systems in PHARE Countries: survey and project proposals. – OECD, EC, Paris, 2006. – 126 p.
2. Жиляєв І. Б. Особливості сучасного правового забезпечення модернізації освіти України. *Віче*. Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/1304/>.
3. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття): затв. постановою Кабінету Міністрів України від 3 листоп. 1993 р. № 896. К. : Райдуга, 1994. – 61 с.
4. Проблеми і перспективи розвитку середньої освіти в Україні / О. В. Коловіцкова, Ю. В. Луковенко, В. А. Нікітін та ін. – К. : Видавн. дім А.С.С., 2004. – 64 с.
5. Kinash, I., Andrusiv, U., Golovnia, O & Popadynets, I. (2019). Aspects of the formation and development of innovation infrastructure in Ukraine. *Management Science Letters* , 9(13), 2403-2414.

Annotation

Consciousness reaches us in respect. Exonomic completion is inconsolable, work in the past is increasing, lower in the urban roots, life expectancy is lacking, does not fall into its main quality, except for the necessary efforts of employment in mixed cases.

Key words: education, training system, knowledge, quality education.

*Науковий керівник – Андрусів У.Я,
канд. екон. наук, доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК КРОК У МАЙБУТНЄ ДЛЯ УКРАЇНИ

*Павленко В. О., здобувач вищої освіти групи МЕН 5/1
Миколаївський національний аграрний університет*

*Євроінтеграція як пріоритетний напрям розвитку держави долучення до програм
Євросоюзу земельна реформа як форма інтеграційної політики.*

Ключові слова: Інтеграція, держава, стимул, стратегія, закон.

Євроінтеграція пріоритетний напрям розвитку соціальної політики та економіки України після підписання угоди про асоціацію з Європейським союзом України викопнила понад 140 умов для того, щоб отримати безвізовий режим, разом з цим відставання по розвитку і гальмування процесів інтеграції призводять до того що люди починають розчаровуватися щодо правильного розвитку України, адже деякі з прийнятих правок і законів були прийняті громадянами негативно тому, слід розібратися чому Євроінтеграція це крок у майбутнє для української держави та подальшого її розвитку.

Головним стимулом щодо Євроінтеграції є закони та норми, за якими живуть громадяни європейського союзу: покращення рівня життя громадян і соціальний захист населення, знищення корупції та запровадження європейських стандартів щодо виробників продукції,

Адже європейські норми та стандарти набагато кращі за вітчизняні, тому запровадження їх дозволить українцям використовувати якіснішу продукцію і стимулювати виробників модернізувати та інвестувати кошти у власне

виробництво, що у свою чергу підвищить конкурентну спроможність українських виробників.

Більшість виробництва України займає агропромисловий сектор, тому одним із пріоритетних напрямів Євроінтеграції є запровадження норм і стандартів, що відповідають вимогам які запровадженні в ЄС, адже на долю України припадає 11% усіх орних земель Європи. [1].

Європейська Комісія опублікувала комюніке «Спільна аграрна політика до 2020 р.: назустріч продовольчим, природно ресурсним та територіальним викликам майбутнього», де окреслила можливі варіанти розвитку спільної аграрної політики ЄС у 2014–2020 рр. [2]. Пріоритети САП ЄС на плановий період 2014–2020 рр. вибрано відповідно до Стратегії «Європа 2020», яка визначає три підходи до зміцнення економіки: розумне зростання, сталий розвиток, всеосяжне зростання [3].

Долучення України до цієї програми дозволить підвищити економічний розвиток аграрного сектору, що дозволить підприємствам виготовляти якісну продукцію і забезпечити сталий розвиток економіки держави,

Головною проблемою, яка може завадити проводити політику інтеграції це невизначений обіг землі в державі

Як відомо, на даний момент уряд впроваджує програму щодо вільного ринку землі, що дозволить продавати та купувати землю юридичним особам.

Згідно з бюджетом 2020-року 4,4 млрд грн буде виділено на механізм регулювання ринку землі, до того ж в законі прописано, що тільки громадяни України та юридичні особи зможуть купувати землю, що дозволить шляхом податків та вкладення капіталу підвищити продуктивність української землі.

Проте існують і негативні моменти: великі агрохолдинги можуть стати монополістами ринку землі, скуповуючи землю у фермерських та особистих селянських господарствах.

Уряд України обіцяє створити спеціальну комісію і ввести відсоткове обмеження щодо частки землі, яку може купувати одна юридична особа [4].

В цілому Євроінтеграційні процеси в державі проходять вже декілька років та дають результати. Отже, запровадження європейських стандартів, зміна нормативно податкової бази та впровадження ринку землі прискорить процес Євроінтеграції в аграрний сектор економіки та дозволить державі вийти на новий рівень конкуренції у світовому господарстві.

Література:

1. Економіко-правова бібліотека: Агропромисловий комплекс України.— 2014 [Електронний ресурс]: Режим доступу. URL: <http://www.vuzlib.su/rps/210.htm>
2. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС. [Електронний ресурс]:— Режим доступу. URL: <http://.amdi.org.ua /uk/home/amdi-news/21-news/300-the-main-priorities-of-the-common-agricultural-policy-cap-of-the-eu.html>
3. Повідомлення Європейської Комісії. «Європа 2020». Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання. [Електронний ресурс]: — Режим доступу .URL: <http://www.minjust.gov.ua/file/31493>
4. Проект закону про ринок землі.// [Електронний ресурс]: — Режим доступу .URL: <http://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2784297-proekt-zakonu-pro-rinok-zemli-opublikovali-na-sajti-minekonomrozwitku.html>

Annotation

European integration as a priority direction for the development of a country joining the EU programs for land reform as a form of integration policy.

Key words:. *Integration, state, incentive, strategy, law.*

**Науковий керівник – Горобченко О.А.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств ,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ПРОБЛЕМИ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ І ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Пачків Н., здобувач вищої освіти групи ФН-19-ІК

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Проаналізовано динаміку дефіциту державного бюджету України. Визначено причин бюджетної розбалансованості. Окреслено шляхи його подолання.

Ключові слова: бюджет, бюджетний дефіцит, дефіцитне фінансування, доходи, витрати.

Протягом багатьох років державний бюджет України стикається з такою великою проблемою, як дефіцит, що виникає внаслідок перевищення витрат державного бюджету над доходами. Серед найвагоміших причин бюджетної розбалансованості в Україні виділяють: недосконалість і неефективність податкового законодавства, значний обсяг тіньової економічної діяльності, суттєві витрати на ведення воєнних дій, чималий рівень безробіття, залучення й використання позик для його покриття, зростання державного боргу з ризиком невиконання боргових зобов'язань, значний спад виробництва та інфляційні процеси, а також гальмування розвитку фінансової системи.

Відповідно до Бюджетного кодексу України дефіцит бюджету - перевищення видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету) [1].

Слід відмітити, що в економічній літературі існує думка, що теоретично оптимальним є бюджет, в якому дефіцит або профіцит не перевищують 1 % сукупного обсягу видатків.

Оскільки бюджет є важливим інструментом регулювання соціально-економічних процесів у державі, то його стан значною мірою визначає рівень суспільного добробуту в цілому.

Оцінюючи соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту, можна зробити висновок, що дефіцитне фінансування економіки та інших сфер державної діяльності може бути вигідним, раціональним і виправданим за умови, коли темпи приросту ВВП будуть випереджувати приріст обсягів бюджетів, бюджетних дефіцитів і видатків на обслуговування державного боргу [2].

Для більш поглибленого аналізу сучасного стану бюджету розглянуто динаміку фактичного дефіциту державного бюджету України за 2009-2018 рр., яка дає можливість зробити висновок, що протягом 2018 року спостерігалось постійне коливання обсягу бюджетного дефіциту, а також у січні та серпні спостерігався профіцит у бюджеті України і станом на 01.01.2019 обсяг дефіциту дорівнював 59247,9 млн. грн.

Як можна простежити у 2019 році дефіцит державного бюджету України передбачається на рівні 90 мільярдів гривень, що є найбільшим показником за всі досліджені роки. Також необхідно відзначити, що останні вісім років країна жила з хронічним дефіцитом головного кошторису країни.

Максимально дефіцит головного кошторису країни зріс у 2013 році - на 80,3% - й склав 70 млрд грн. проти 38,8 млрд в 2012 році (табл.1).

Таблиця 1 Дефіцит державного бюджету за 2012-2018 рр.

Дефіцит	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Затверджений, млрд. грн..	39,0	40,0	68,0	68,6	70	75	75	90
Фактичний, млрд. грн..	38,8	70	68,6	76	80,2	77,6	80,6	

Джерело: [3]

Аналіз динаміки змін бюджетного дефіциту показує, що спостерігалися загрозові тенденції, що були зумовлені фінансовою кризою 2014 -2015 рр. Дефіцит державного бюджету України в 2016 році у відсотках до ВВП склав 2,3%, сягнувши найвищого значення за аналізований період. Проте в 2017-2018 роках вдалось зменшити розрив у бюджеті.

Отже, існування бюджетного дефіциту вимагає постійного пошуку шляхів його подолання і в ідеалі збалансування доходів і витрат бюджету. Існує дві основні форми зниження дефіциту бюджету: зменшення суспільних витрат та підвищення податків. Кожна з цих форм має своїх прихильників та противників у різних політичних партіях. Відповідно, кожна з них, коли приходить до влади в Україні, використовує свій інструментарій оптимізації дефіциту бюджету та державного боргу. Сучасна практика показує, що для цього насамперед

використовують підвищення непрямих податків. В Україні в останні роки наголос зроблено на постійне зростання акцизного податку та на підвищення цін на енергоносії для всіх споживачів, що негативно сприймається більшістю населення [4, с.196].

З метою оптимізації дефіциту бюджету в нашій країні слід скоротити частку перерозподілу доходів через державні фінанси і значну частку видаткових повноважень передати бюджетам різних рівнів. Важливим чинником, що може скоротити дефіцит, є пріоритетність фінансування тих видаткових статей, які потенційно можуть забезпечити зростання доходів держави. Насамперед це стосується розвитку ІТ-галузі, в якій Україна досягла значного розвитку.

Література:

1. Бюджетний Кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
2. Семено М. В. Дефіцит державного бюджету та шляхи його подолання. URL: <http://intkonf.org/semenom-v-defitsit-derzhavnogo-byudzhetu-ta-shlyahi-yogo-podolannya/>
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Оперативна статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Карлін М.І. Управління дефіцитом бюджету України: проблеми та перспективи // М.І. Карлін // Економічний форум. - Випуск 1, 2017 – С. 188-196.

Annotation

The dynamics of the state budget deficit of Ukraine is analyzed. The reasons for the budget imbalance have been identified. The ways of overcoming it are outlined.

Key words: budget, budget deficit, deficit financing, revenues, expenditures.

*Науковий керівник – **Сімків Л.С.,**
д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

МІСЦЕ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ЗЕРНОВИХ

Скрипник Т. С., здобувач вищої освіти групи ЗМЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

Проаналізована аналітична інформація, яка змінить ваше уявлення про глобальний ринок зернових та місце України на світовій торговій мапі.

Ключові слова: ринок, зерно, аграрії, експорт, запаси.

Україну з її багатими та родючими землями, створеними самою природою для вирощування зернових, охрестили «житницею Європи». Зернові культури є однією із найбільших товарних позицій на світовому ринку агропродовольства, торгівля якими здійснюється багатьма країнами, і зокрема вітчизняними агроекспортерами. Тому це певною мірою закономірно привертає особливу увагу до його стану й аналізу динаміки розвитку, моніторингу тенденцій та трендів.

Основними зерновими культурами в світі є пшениця, кукурудза і рис, які формують стратегічний продовольчий кошик людства. Аналіз останнього звіту «Короткого огляду попиту і пропозиції зерна», що періодично публікує для широкого загалу Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (FAO) у березні 2019 року, засвідчив, що, за експертними оцінками, світове виробництво зерна торік становило 2609 млн т, що на 2,8 млн т менше, ніж у попередньому прогнозі за лютий. Перегляд у бік зменшення практично повністю обумовлений зниженням оцінки виробництва кукурудзи в США і відображає загальне скорочення світового виробництва зернових у порівнянні з показниками попереднього року [1].

П'ятьма найбільшими експортерами зерна у світі є Австралія, Аргентина, ЄС, Канада і США; основними експортерами пшениці є Аргентина, Австралія, Канада, ЄС, Казахстан, Російська Федерація, Україна та США; основними експортерами рису є В'єтнам, Індія, Пакистан, США та Таїланд.

За даними Міністерства аграрної політики і продовольства України, до кінця серпня з початку 2019/20 маркетингового року на експорт було відвантажено 7,62 млн т зернових: відвантаження пшениці склали 4,07 млн т (на

1,4 млн більше аналогічного показника попереднього сезону), ячменю – 1,75 млн т (плюс майже 0,5 млн т), жита – 1,4 тис. т, що практично дорівнює торішньому показнику. Українські аграрії вже експортували 1,78 млн. т кукурудзи, що на 0,74 тис. т перевищує показник аналогічного періоду 2018/19 маркетингового року. МінАП України оприлюднило свій перший прогноз обсягів нового врожаю пшениці: валовий збір може вирости з 24,6 млн т у 2018 р до 27,8 млн т у нинішньому році. При цьому загальний урожай зернових мав збільшитися з 69,8 млн т до 71,1 млн т. Ці цифри МінАП по пшениці нижче прогнозу USDA на 1,2 млн т. Який з прогнозів виявиться вірним, покаже час. У будь-якому випадку, «гра» МінАП на зниження надасть експортним цінам на кукурудзу ефект, що підтримує. Прогноз українського експорту відомство поки дати не наважилося. У свою чергу Українська зернова асоціація (далі – УЗА) переглянула травневий прогноз виробництва та експорту зернових і олійних культур у нинішньому маркетинговому сезоні та заговорила про новий рекорд. Так, у серпневому прогнозі УЗА підвищила оцінку виробництва зернових і олійних культур з травневих 94,7 млн т до 95,1 млн т. Прогноз експорту також збільшений з 56,9 млн т до 58,1 млн т. Врожай пшениці переглянутий у сторону зменшення (27,7 млн т проти 28,9 млн т травневого прогнозу), що практично повністю відповідає даними МінАП. Експорт культури в УЗА оцінили більш оптимістично – 21 млн т проти 20 млн т у травні. Валовий збір кукурудзи в Асоціації очікують на рівні 34,5 млн т (плюс 2,3 млн т) при експорті у 27 млн т (плюс 1 млн т до травневого показника) [2].

До кінця 2019/2020 маркетингового року сумарні світові запаси пшениці та фуражного зерна становитимуть 585 млн т, а це абсолютний мінімум останніх років. Темпи використання резервів щорічно прискорюються. У порівнянні з позаминулим роком обсяги запасів скоротяться втричі. В першу чергу, йдеться про постійне зниження світових резервів кукурудзи. У поточному сезоні вони знизяться ще на 50 млн т завдяки Китаю та США. Натомість перехідні запаси інших видів зерна збільшуватимуться. Проте можна відзначити зростання по

пшениці та ячменю. З початку 2019/2020 маркетингового року, станом на 28 серпня, за даними Мінагропроду українські аграрії експортували 7,6 млн т зернових і зернобобових культур. Це на 61% більше, ніж на аналогічну дату минулого року. Вже відвантажено понад 4 млн т пшениці, 1,8 млн т ячменю та стільки ж кукурудзи. Отже, у 2018/2019 маркетинговому році Україна експортувала 49,7 млн т зернових та встановила рекорд за всю історію незалежності держави. Попередній рекорд експорту зернових в Україні був зафіксований у сезоні 2016/2017 (43,8 млн т) [2].

З 2014 по 2019 рр. обсяг експорту зернових культур з України в Китай збільшився у 20 разів. За ці п'ять років, згідно з даними Європейської Бізнес Асоціації у грошовому еквіваленті експорт українського зерна до Піднебесної стартував з \$ 26 млн та сягнув вражаючих \$ 533 млн. Нажаль, експорт ячменю в КНР став складнішим: у 2018 р. він скоротився вдвічі в порівнянні з 2017 р. – з 788 до 381 тис. т. За оцінками експертів, сьогодні українські трейдери використовують потенціал експортних відвантажень аграрної продукції в Китай менш, ніж на 10%. У сезоні – 2018/19 експорт української пшениці остаточно переорієнтувався на країни регіону MENA (біля 40% від загального обсягу експорту цієї продукції) і Південно-Східної Азії (понад 45% від загального обсягу). Зростання відвантажень по цим напрямках у порівнянні з позаминулим маркетинговим роком становило більш, ніж 3%. Наприклад, в сезоні, що завершився, більш, ніж 86% українського ячменю було продано саме до країн MENA. За прогнозом Cotecna Inspection, у поточному сезоні тенденція збільшення поставок з України у даний регіон продовжиться, а процес поставок буде оптимізовано. Вітчизняні трейдери будуть зміцнювати свої позиції на ринках Єгипту, Лівану і Саудівської Аравії. Зокрема очікується збільшення відвантажень пшениці. Водночас, частка європейських країн і решти Африки скорочується [2].

Аналітики УЗА переглянули прогноз виробництва та експорту зернових і олійних культур у поточному сезоні. Передбачається зростання виробництва

зернових і олійних культур із 94,7 млн т у минулому сезоні до 95,1 млн т у 2019/2020 маркетинговому році. Експорт також збільшиться з 56,9 млн т до 58,1 млн т. Це суттєве зростання експорту пшениці та збільшення виробництва ячменю. Найбільш оптимістичними є прогнози з виробництва та експорту кукурудзи. В УЗА підраховали, що врожай культури складе 34,5 млн т проти минулорічного показника в 32,2 млн т. Експорт теж збільшиться на 1 млн т до 27 млн т [2].

Отже, сучасний світ загальної конкуренції та глобальних викликів, браку природних, фінансових, трудових ресурсів спонукує усіх суб'єктів різних ринків шукати нові можливості для розвитку, використовувати власні переваги та можливості для отримання кращого доступу до ресурсів.

Література:

1. Сучасні тренди світового ринку зерна / Ю. Кернасюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua>.
2. Глобальний ринок зернових: 5 цифр, що змінять уявлення/ Е. Московчук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://landlord.ua>.

Annotation

Here you can find analyzed analytical information that will change your idea about the global market of grain-growing and place of Ukraine on world to the trade map.

Key words: market, grain, agrarians, export, supplies.

**Науковий керівник – Горобченко О.А.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Соківка І. І., здобувач вищої освіти групи МНР-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Досліджено особливості формування державної регіональної політики в Україні. Встановлено, що державної регіональної політики повинна базуватися на подальшій децентралізації влади і розширенні повноважень органів влади на місцях.

Ключові слова: державна регіональна політика, місцеве самоврядування, територіальні громади, децентралізація.

Особливістю формування державної регіональної політики в Україні є її спрямованість на децентралізацію влади, необхідність забезпечення дієвого місцевого самоврядування та ефективного розвитку територіальних громад. Тому цілком зрозуміло, що зусилля уряду країни спрямовані на розробку інституційно-правового інструментарію забезпечення цих реформ як у сфері реалізації регіональної політики загалом, так і щодо вирішення окремих питань. Так, зокрема мова йде про регулювання відносин між радами громад, що входять до складу однієї адміністративно-територіальної одиниці, де постійно виникають правові колізії, особливо з питань формування та виконання бюджету, комунальної власності й земельних відносин. Не менш важливими залишаються питання щодо управління об'єктами спільної власності територіальних громад і розвитку спільної інфраструктури. Це, в свою чергу, призводить до порушення законів на місцях, гальмує соціально-економічний розвиток територій.

Існування цілого ряду подібних проблем дає підстави констатувати, що державна регіональна політика повинна бути спрямована на зміцнення ресурсної бази місцевого розвитку, ефективне використання внутрішнього потенціалу, розширення дохідних джерел наповнення бюджетів територіальних громад, активізацію процесів соціальної та економічної інтеграції.

Формування та реалізації державної регіональної політики повинна базуватися на подальшій децентралізації влади і розширенні повноважень органів влади на місцях з метою забезпечення принципу субсидіарності,

узгодження повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Перехід до децентралізованого управління зумовлений прагненням країни до підвищення ефективності надання державних послуг, усунення макроекономічної нестабільності та прискорення процесу економічного зростання. У наукових дослідженнях поняття «децентралізація» є багатоаспектним та розглядається різнопланово. Погоджуємося з В.Борденюком, що «децентралізація означає такий спосіб визначення та розмежування завдань і функцій, за якого більшість із них передається з рівня центральних органів на рівень нижчий і стає власним завданням та повноваженням органів нижчого рівня» [1, с.21].

Децентралізація ставить за мету «підвищення ефективності роботи державного механізму й активізації розвитку регіонів і муніципалітетів на засадах демократії, а показниками такої ефективності й активізації є повноцінне забезпечення прав, законних інтересів та обов'язків місцевого населення, структурованого в комунально-муніципальні та регіональні колективи, а також органи територіальної самоорганізації» [2, с.140].

Цілком очевидно, що одним із найважливіших питань децентралізації є питання - до якої межі і за якими повноваженнями може здійснюватись цей процес. Тому потрібно пам'ятати, що основною умовою процесу децентралізації, є дотримання принципу субсидіарності відповідно до якого відбувається делегування ініціативи нижчим рівням влади, а кожен вищий адміністративний щабель виконує лише ті завдання, котрі перевищують можливості нижчого рівня, що є одним з основоположних принципів Європейського Союзу.

В цьому плані слушною є думка, що «спустити прийняття рішень на самий допустимо низький рівень з тим, щоб максимально зблизити громадян з владою,...є гарантією найбільшої ефективності, бо нижчі структури влади краще знають специфічні умови» керованої ними сфери, ніж обізнані про подібного роду місцеві проблеми органи управління вищого рівня [3, с.143]. Тому

відповідальність за стійкість регіональних систем лежить саме на регіональних органах управління.

Таким чином, основною особливістю формування державної регіональної політики в Україні сьогодні є її спрямованість на децентралізацію влади, необхідність забезпечення дієвого місцевого самоврядування та ефективного розвитку територіальних громад.

Література:

1. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцевого самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В. Борденюк // Право України [Текст]. – 2010. – № 1. – С. 21-25.
2. Гамбург Л.С Теоретичні питання децентралізації державної влади в системі публічної влади унітарної держави [Електронний ресурс] /Л.С. Гамбург //Вісник Запорізького національного університету. – 2014. – №4 (І). – С. 134-145 – Режим доступу: <http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-4-2014-1/20.pdf>
3. Ледах И.А. Федерализм и демократия. На форуме юристов /И.А. Ледах // Государство и право. – 1992. – № 4. – С. 142–150.

Annotation

The peculiarities of state regional policy formation in Ukraine are investigated. It is established that state regional policy should be based on the further decentralization of power and the extension of powers of local authorities

Key words: *state regional policy, local self-government, territorial communities, decentralization.*

Науковий керівник – Сімків Л.Є.,
д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ

ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Стефінін С. І., здобувач вищої освіти групи МНР-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Досліджено сутність та особливості регіональної структурної політики в Україні. Визначено основні завдання та пріоритети структурної модернізації економіки регіонів.

Ключові слова: *регіональна структурна політика, структурна трансформація, модернізація, пріоритети.*

Відсутність системних структурних реформ в державі та наявність тенденції до посилення структурних дисбалансів в економіці українських регіонів свідчать про низький рівень результативності інструментів регіонального розвитку, мотивації органів місцевого самоврядування до розробки та впровадження механізмів структурної трансформації, недовіра до механізму ендегенно-орієнтованого зростання регіонів. Існуюча структура не задовольняє потреб регіонів в інвестиційних ресурсах, споживчих товарах і послугах, не сприяє створенню нових робочих місць та знижує потенційні можливості подальшого економічного зростання регіонів, збільшує загрозу виникнення кризових явищ та унеможлиблює ефективну взаємодію між органами влади на різних ієрархічних рівнях.

Досягнення необхідних темпів економічного зростання та прискорення процесів структурної модернізації можливе за умов формування інноваційної моделі розвитку економіки України та її регіонів. Зростання частки високотехнологічних виробництв обробної промисловості; телекомунікаційних, фінансових та бізнесових послуг, а також соціально орієнтованих видів економічної діяльності; досягнення раціонального співвідношення пропорцій між державним і ринковим секторами; забезпечення пріоритетності нагромадження над споживанням, подолання територіальної диспропорційності є структурними пріоритетами такої моделі [1, с.257].

Зазначене вимагає осучаснення пріоритетів структурної модернізації економіки регіонів та механізмів реалізації регіональної структурної політики,

яка спрямована на вдосконалення структури економіки регіонів. Формування регіональної структурної політики має базуватись на засадах розумної спеціалізації, ефективного використання власного потенціалу територій та враховувати світовий досвід щодо забезпечення ефективності структурних процесів в економіці регіонів.

Вибір пріоритетів структурної модернізації економіки регіонів обумовлений вимогами сьогодення, серед яких: ефективне використання наявної в регіоні ресурсної бази; впровадження технологій, що відповідають сучасним світовим стандартам; всебічне врахування економічних, екологічних, соціально-демографічних умов розвитку регіону; формування конкурентного середовища, ринкової інфраструктури та ринкових механізмів саморегулювання економічних процесів [2, с.49].

Тому регіональна структурна політика спрямована на вирішення таких завдань як підвищення економічної і соціальної ефективності регіонального виробництва; формування стратегії структурних зрушень, орієнтованої на раціональне використання потенціалу регіону, залучення інновацій, використання конкурентних переваг території; зміцнення міжрегіональних та внутрішньорегіональних економічних зв'язків.

Реалізація ефективної регіональної структурної політики забезпечить:

- узгодження інтересів держави, регіону та окремого суб'єкту економічної діяльності;
- поєднання секторальної (галузевої) та регіональної політики щодо розвитку окремих територій;
- усунення структурних деформацій, тобто реструктуризація збиткового сектору економіки, що штучно підтримується системою бюджетних субсидій;
- створення умов для забезпечення ефективного функціонування в регіонах підприємств, діяльність яких спрямована на використання конкурентних переваг території;

- стимулювання розвитку науково містких та інноваційних галузей економіки;
- підвищення конкурентоспроможності продукції, виробленої в Україні як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках, нарощення її експорту та створення умов для імпортозаміщення;
- використання переваг публічно-приватного партнерства в процесі реструктуризації економіки регіонів;
- відповідність кадрового потенціалу потребам економіки на сучасному етапі розвитку;
- інституціональні перетворення, які забезпечать створення найбільш сприятливих умов для бізнесу та формування атмосфери довіри між бізнесом і владою [3, с.115].

Література:

1. Шульц С.Л. Структурні процеси в економіці регіонів України та їх роль у забезпеченні економічного зростання // Львівська суспільно-географічна школа: історія, теорія, українознавчі студії: матеріали Всеукраїнської наукової конференції з участю закордонних вчених присвяченої 70-літтю кафедри економічної і соціальної географії (м. Львів, 19 -20 листопада 2015 р.), Львів, 2015. – С. 253-258
2. Прокопюк Александер Структурні трансформації економіки регіонів в умовах євроінтеграції: досвід Польщі та перспективи його використання в Україні / Александер Прокопюк. - Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2016. - 375 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»)
3. Simkiv L. Structural processes in the national economy and their role in promoting sustainable development of regions / L. Simkiv, T. Kulyk // Social and economic aspects of sustainable development of regions, T2. [Monograph] /Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. – 290 p.

Annotation

The nature and features of regional structural policy in Ukraine are investigated. The main tasks and priorities of structural modernization of the regional economy are identified.

Key words: regional structural policy, structural transformation, modernization, priorities.

*Науковий керівник – Сімків Л.Є.,
д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

ФІНАНСУВАННЯ НАУКИ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ

Філіпенко Д. О., здобувач вищої освіти групи БЗ/2
Миколаївський національний аграрний університет

Проведено аналіз умов і джерел фінансування вітчизняної науки. Виокремлено основні проблемні питання, на основі яких розроблено рекомендації щодо формування раціонального механізму реалізації фінансування науки шляхом узагальнення закордонного досвіду. Представлено його характерні риси, досліджено значення для тенденцій соціально-економічного розвитку країни.

Ключові слова: наукова сфера, закордонний досвід, механізм реалізації фінансування науки, державне регулювання.

Забезпечення успішного економічного і соціального зростання країни у тенденціях світового простору потребує розширення меж наукомістких досліджень. Вони є тими категоріями відновлювального процесу, що дозволяють розкрити раціональність використання ресурсів, ефективність організації виробництва, забезпечують оптимізацію прийняття рішень на користь стратегічного розвитку. Однак, звертаючи увагу на проблеми фінансування вітчизняної науки, виникає необхідність у запровадженні механізму закордонної практики, який надасть змогу Україні набути статусу країни з високим рівнем наукового потенціалу.

Питання реформації системи фінансування вітчизняної науки з метою підвищення її ролі у світовому товаристві постійно перебувають у центрі наукових дискусій. Дану проблематику у своїх наукових роботах висвітлюють такі вчені як: Данилова І. О [1], Завгородня В. В. [2], Кропивницький Р. С. [3] та ін. Однак, віддаючи належне результатам досліджень вищезазначених представників науки, зауважимо, що деякі питання з впливом часу і зміною геополітичних умов потребують подальшого вивчення і удосконалення.

За даними Державної статистики України на початок 2018 р. в Україні питома вага загального обсягу витрат на наукові дослідження у ВВП становила 0,45%, що на 0,07 в. п. менше, ніж у 2017 р. і на 0,30 в. п. ніж у 2010 р. Для порівняння даний показник у Швеції становить 3,25%, Німеччині – 2,94%, Великобританії – 1,69%, Польщі – 0,97% і у Румунії – 0,48% [4].

Звертаючи увагу на структуру витрат наукових досліджень за джерелами, необхідно зазначити, що основна сума фінансування здійснюється за рахунок бізнесу. В Україні частка витрат на виконання наукових досліджень і організацій підприємницького сектору становить 58,2%, у країнах ЄС – 64,9%, у Японії і Південної Кореї – 75% усіх витрат. Друге місце за обсягом фінансування належить державному сектору, питома вага витрат якого в Японії складає 17,0%, у Південній Кореї – 22,0%, у країнах ЄС – 33,2%, в Україні – 34,5%. Інші надходження в науку відбуваються через сектор вищої освіти та кошти іноземних інвесторів. Так, фінансування науки шляхом залучення коштів іноземних джерел в Україні порівняно із зарубіжними країнами є досить високим – 7,3%. При цьому необхідно зазначити, що в Україні кількість працівників наукових досліджень і розробок у розрахунку на 1000 осіб зайнятого населення складає 7 та 4 осіб, відповідно. Для порівняння в країнах ЄС виконавців наукових робіт – 20 осіб, а дослідників – 13 [3].

Через це, враховуючи закордонний досвід, можна виокремити такі проблеми фінансування науки в Україні:

- відсутність стимулювання вкладати кошти приватного сектору в науку (невизначеність державних засад функціонування ринку наукових технологій, держрегулювання і збалансування замовлень на науково-технічні розробки між виконавцями і приватним сектором тощо);
- низький рівень комерціалізації вітчизняних наукових розробок і винаходів;
- порушення координації державної політики у напрямку інвестицій, тобто нераціональне розмежування відповідних фінансових ресурсів;
- низький рівень оптимальності у розподілі результатів інтелектуальної праці між науковцем, замовником і державою.

Звертаючи увагу на організацію фінансової підтримки науки у країнах ЄС, рекомендуємо для України такий механізм реалізації закордонної практики:

– здобувачів вищої освіти інтегрувати у практичні проблеми корпоративного сектору, використовуючи функціональні обов'язки національного фонду з дослідження;

– розробити стимулюючі чинники для молодих науковців, для модернізованих господарюючих суб'єктів, забезпечити цифровізацію населення, забезпечити країну науковими даними і розробками.

Таким чином, у процесі дослідження з'ясовано, що вітчизняна наука має міцний дослідницький потенціал. Однак, простежується неповне і нераціональне його фінансування у порівнянні з зарубіжною практикою, що унеможливорює подальший розвиток науки в умовах глобалізаційних процесів, пригнічуючи цим економічний і соціальний стан країни.

Література:

1. Данилова І. О. Зарубіжний досвід державного регулювання наукової сфери: теоретико-методичні рекомендації для України. *Нац. юр. журнал: теорія і практика*. 2015. №6. С.79-85.

2. Завгородня В. В. Особливості фінансування науки і інновацій у закордонних країнах на прикладі Великобританії і Китаю. *Молодий вчений*. 2017. №7. С.245-250.

3. Кропивницький Р. С. Державне регулювання та розвиток наукової діяльності: зарубіжний досвід та можливості для України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №10. С.135-140.

4. Офіційний сайт Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Annotation

The results are analyzed and the source of financing of national science. The main problems were identified and recommendations for the development of rational business proposed in the framework of the legislation were elaborated. The article presents its characteristic features, researched values for tendencies of socio-economic development of the country.

Keywords: scientific sphere, foreign development, sectoral financial sciences, state regulation.

**Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Шиптур О. В., здобувач вищої освіти ст. гр. МН-17

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

У статті розглянуто основні тенденції вирощування сільськогосподарських культур країни, окреслено напрями розвитку.

Ключові слова: рослинництво, умови розвитку, посівні площі.

Сільське господарство України це галузь економіки, що призначена для забезпечення населення продовольством і отримання сировини для промисловості. Цю галузь формують за рахунок рослинництва та тваринництва. На початок 2019 року у сільському господарстві налічувалось 2937,6 тис. осіб зайнятого населення. Наша держава має сприятливі ґрунтово-кліматичні умови для вирощування різноманітних сільськогосподарських культур. Вирощують три основні групи сільськогосподарських рослин – зернові та зернобобові, технічні та кормові. Динаміка посівної площі сільськогосподарських культур представлено в табл. 1.

Таблиця 1 **Посівна площа сільськогосподарських культур за 2009-2019рр., тис.га**

	Культури зернові та зернобобові	Буряк цукровий фабричний	Соняшник	картопля	Культури овочеві	Площа насаджень культур плодових та ягідних (загальна)
2010	15090	501	4572	1408	465	255
2011	15724	532	4739	1439	501	255
2012	15449	458	5194	1440	498	255
2013	16210	280	5051	1388	488	253
2014	14801	331	5257	1348	467	239
2015	14739	237	5105	1291	446	235
2016	14401	292	6073	1312	447	224
2017	14624	316	6034	1323	445	226

2018	14839	276	6117	1319	439	228
2019	15279	220	5849	1308	444	---

Джерело: [1]

Матеріали досліджень свідчать про те, що за останні 10 років, незважаючи на поодинокі збільшення посівних площ, спостерігається динаміка скорочення практично усіх культур, окрім соняшнику. Збільшення посівної площі соняшнику на 27,9% в порівнянні з 2010 р. зумовлено сприятливою ціновою ситуацією на світовому ринку продукції даних культур, які є експортоорієнтованими. Найчастіше вирощуванням таких культур в країні займаються або великі агрохолдинги, що експортують свою продукцію, або іноземні інвестори. Незважаючи на експортну орієнтовність зернових, їхні посівні площі скоротилися на 998 тис.га в порівнянні з 2010 роком. В той же час за 2018р. їх площа в порівнянні з попереднім роком зросла на 215 тис. га. Зменшення посівних площ картоплі, буряка, а також інших кормових культур пояснюється значним скороченням поголів'я великої рогатої худоби і переходом на систему годівлі, яка базується на використанні концентрованих кормів. Через скорочення посівних площ, відведених під цукрові буряки Україна ризикує втратити ринки збуту цукру. Адже у 2018 році посівні площі зменшилися на 13%. Наразі зменшення площ не є критичним, однак у разі збереження такої тенденції Україна може з експортеру цукру стати імпортером. Серед основних причин скорочення посівних площ зернових та зернобобових частини технічних та кормових культур – стала нерентабельність вирощування даних культур, зменшення цін на продукцію (наприклад цукор) на світовому ринку та заборона пестицидів, які забезпечували високий врожай [2]. Відносно стабільною залишається ситуація на ринку овочевих культур. Посівні площі яких почали скорочуватися останні роки. В той же час значно скорочується з року в рік посівна площа насаджень культур плодових та ягідних. збільшення посівних площ, яких спостерігалось, тільки за останній рік на 2 тис. га.

З метою успішного функціонування та розвитку рослинництва в Україні потрібно:

- налагодження інфраструктури, збільшення кількості складських приміщень. Адже навіть при високій врожайності власники великих обсягів продукції не спроможні зберігати її;
- зробити доступними кредити для дрібних і середніх українських агрогосподарств (це може бути пірингове кредитування) [3].
- швидше адаптувати аграріїв до сучасних методів ведення землеробства;
- підвищити рівень інновацій (точне землеробство, M2M-рішення і «худе виробництво»), фінансово-логістичні та виробничі (системи пірингового кредитування і платформи для електронної комерції) [4].
- розширити стимулювання державою сільськогосподарського виробника.

Вважаю, що саме впровадження мобільних технологій дозволяють аграріям забезпечити мобільне управління всіма стадіями виробництва сільгосппродукції - контролювати роботу сільгосптехніки, проводити її віддалений моніторинг та діагностику. А впровадження нових видів культур з високим адаптивним потенціалом, використання високоякісного насіння має забезпечити високий рівень ефективності виробництва за рахунок значного підвищення врожайності та знизить рівень посівних площ.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України- [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Журнал Landlord “Через скорочення посівних площ буряків Україна втратить ринки збуту цукру – експерти”-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://landlord.ua>.
3. Експерт назвав основні проблеми, які гальмують розвиток сільського господарства в Україні -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/news>.
4. Як реалізувати аграрний потенціал країни? -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nv.ua>.

Annotation

The article deals with the basic tendencies of cultivation of agricultural crops of the country, outlines directions of development.

Key words: *plant growing, conditions of development, acreage.*

*Науковий керівник – Кінаш І.П.,
д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту і адміністрування,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

СЕКЦІЯ 5
**«ІНФРАСТРУКТУРНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА
ЕКОНОМІКИ: ГЕОЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ»**

РОЗВИТОК РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

***Гаврилов А. О.**, здобувач вищої освіти групи Ф 5/1
Миколаївський національний аграрний університет*

В роботі розглянуто ринок агрострахування в Україні. Розкрито поняття «агрострахування», наведені основні причини, що зумовлюють низький рівень страхування сільськогосподарських ризиків агропідприємствами України.

***Ключові слова:** агрострахування, сільськогосподарські ризики, сталий розвиток, сільське господарство.*

Однією з провідних галузей в Україні є сільське господарство. Це експортоутворююча галузь, яка забезпечує значні надходження до бюджету країни та забезпечує мільйони українців робочими місцями. Однак дана сфера виробництва вирізняється високим ступенем ризиків. Це пов'язано з тим, що сільське господарство є сферою діяльності, на успішність якої значною мірою впливають різноманітні фактори, зокрема, погодні та кліматичні, дію яких у багатьох випадках контролювати неможливо. Найбільш надійним і ефективним інструментом управління сільськогосподарськими ризиками є агрострахування. Проте система агрострахування в Україні характеризується нерозвиненою інфраструктурою та недосконалою нормативно-правовою базою і, як наслідок – незначним обсягом надання страхових послуг [1].

Питанням страхування сільськогосподарських ризиків займалися такі вчені та економісти, як: Герасименко Н. А. [1], Навроцький С. А. [2] та ін.

Вагомим внеском у розбудову сучасної системи агрострахування в Україні здійснює Міжнародна фінансова корпорація у рамках Проекту «Розвиток агрострахування в Україні».

Агрострахування – це механізм управління сільськогосподарськими ризиками, який забезпечує часткову чи повну компенсацію суб'єкта господарювання втрат через негативний вплив погоди і природних ризиків. Держава, намагаючись мінімізувати зазначені витрати, змушена регулярно вдаватися до заходів фінансової допомоги, стримуючи при цьому розвиток страхового ринку. Система страхування сільськогосподарської продукції здатна значно ефективніше забезпечувати відшкодування сільгоспвиробникам, ніж це робить держава своїми прямими виплатами з резервного фонду Державного бюджету України [2]. Страхування ризиків сільськогосподарського виробництва може здійснюватися страховиками як з державною підтримкою, так і за її відсутністю. Але, світова практика переконує, що ефективну систему агрострахування неможливо побудувати без активної участі держави. Ефективний механізм здійснення державної підтримки, наявність кваліфікованих кадрів і широкого спектру страхових продуктів є запорукою ефективного функціонування підприємств аграрного сектора [1].

До основних причин, які зумовлюють низький рівень страхування сільськогосподарських ризиків агропідприємствами, слід віднести недостатність у агровиробників фінансових ресурсів, недотримання ними агротехнічних вимог вирощування, необізнаність та недовіра до сфери страхування. Це можна пояснити тим, що субсидовані страхові продукти не відповідають потребам суб'єктів господарювання, а також тим, що навіть при можливості отримання страхової субсидії, даний вид страхування є дорогим для сільськогосподарських підприємств [2].

За останні роки в Україні спостерігаються стагнаційні процеси на ринку агрострахування. Протягом 2015-2017 рр. при Міністерстві аграрної політики та продовольства України діяла робоча група з питань удосконалення

законодавства системи сільськогосподарського страхування. На відміну від існуючого Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» та наведеного в ньому порядку та умов надання агровиробникам державної підтримки шляхом здешевлення страхових платежів, у новому проєкті Закону змінено механізм сплати страхових премій. Так за проєктом, сільськогосподарський товаровиробник має сплатити лише частину страхових внесків (50% або менше). Програма державної підтримки вважається реалізованою лише за умов перерахування державою певної суми на спеціальні рахунки страховиків. У той же час, останні зобов'язані створювати спеціалізовані резерви під ризики страхування сільськогосподарської продукції [3].

Сьогодні агрострахування в Україні активно розвивається. Однак, незважаючи на позитивну динаміку сучасний стан розвитку агрострахування в Україні не відповідає основному завданню – управляти ризиками в аграрному секторі для забезпечення стабільності сільськогосподарського виробництва та сталого розвитку аграрного сектора економіки [3]. Сформована в Україні система страхування сільськогосподарських ризиків, у тому числі при наданні державної підтримки сільському господарству, потребує удосконалення і має бути спрямована на забезпечення належного захисту інтересів сільгоспвиробників та продовольчої безпеки держави, на стабілізацію виробництва та доходів у аграрному секторі економіки та стимулювання використання кращих здобутків технології сільгоспвиробництва. Оптимальний варіант розв'язання проблеми розвитку агрострахування в Україні передбачає взаємодію трьох груп учасників ринку страхування сільськогосподарської продукції – сільгоспвиробників, страховиків та держави.

Література:

1. Герасименко Н. А. Регулювання системи страхування сільськогосподарських культур в Україні. *НУБІП України*. Київ. 2010. 20 с.
2. Навроцький С. А. Концепція розвитку страхової системи сільського господарства підтримкою в Україні. *Економіка АПК*. 2011. № 2. С. 102. URL:

nbuv.gov.ua>old_jrn/Soc_Gum/Nie/2011_2/098-109.pdf (дата звернення 17.03.2019).

3. Портал про сільськогосподарське страхування. URL: <http://www.agroinsurance.com/> (дата звернення 11.03.2019).

5. Сіренко Н. М. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки в контексті глобалізації та євроінтеграції. URL: <https://clck.ru/EqsZN> (дата звернення 30.09.2019).

Annotation

The paper deals with the market of agricultural insurance in Ukraine. The concept of «agroinsurance» is disclosed, the main reasons that cause a low level of insurance of agricultural risks by agricultural enterprises of Ukraine are given.

Key words: *agricultural insurance, agricultural risks, sustainable development, agriculture.*

*Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

**БІЗНЕС- ІННОВАЦІЇ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ**

*Іваськевич М. В., здобувач вищої освіти групи Б 6/1
Устінович Д. В., здобувач вищої освіти групи Б 6/1
Циркунов М.Г., здобувач вищої освіти групи Б 6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено складові і особливості інноваційного розвитку аграрного сектора з урахуванням еколого-орієнтованого підходу.

Ключові слова: *бізнес-інновації, аграрний сектор, технологічна готовність.*

Ефективним підґрунтям з метою забезпечення ресурсної діяльності аграрного сектора є впровадження бізнес-інновацій, що визначатиме рівень інноваційних можливостей підприємств. Перспективи інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств є не тільки рушійною силою на шляху підвищення ефективності виробництва, а й необхідною умовою для становлення успішного аграрного бізнесу. Відсутність мотиваційних чинників з боку держави, які б заохочували або змушували підприємства модернізувати процес виробництва впроваджуючи інновації, складають низький рівень використання інноваційних підходів.

Інновація — це оригінальне рішення, яке володіє новизною, базується на науково- технічних досягненнях, впровадження якого призводить до змін у всіх сферах діяльності підприємства за допомогою створення, освоєння і використання нового продукту, послуги чи технології для досягнення максимально можливого економічного, соціального, екологічного чи іншого ефекту [2]. Інноваційні процеси бізнес-середовища аграрного сектора полягають

у запровадженні й використанні прогресивних методів та заходів ведення господарства із застосуванням технологічного оновлення та удосконалення кадрової політики.

Таким чином, ефективний розвиток аграрного сектора потребує змін у використанні ресурсної бази, впровадженні ресурсозберігаючих інноваційних технологій з метою забезпечення виробництва високоякісної та конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції. Раціональність і максимальна ефективність використання задіяних у процесі сільськогосподарського виробництва ресурсів є необхідною передумовою досягнення збалансованості інтересів суспільства за соціальним, економічним та екологічним критеріями, а також фундаментом забезпечення національних пріоритетів у розвитку аграрного сектора, зокрема досягнення продовольчої безпеки, успішної експортної політики. Це вимагає посиленої уваги до питань землекористування, реалізації ресурсного потенціалу, підвищення рівня інноваційності застосовуваних техніки і технологій на сільськогосподарських підприємствах [3].

Враховуючи глобалізаційні зміни, інфляційні процеси, недосконалу нормативну базу, великі відсотки за кредити, економічні ризики та інше мають значний вплив на низьку інноваційну діяльність підприємств аграрного сектора. Таким чином, підприємства технологічно не готові використовувати інноваційні підходи через низьку фінансову забезпеченість, втрачаючи конкурентоспроможність на місцевому рівні ринкового середовища. Також, зазначимо, що безпосередньо, для покращення інноваційної діяльності необхідно запровадити дієву інноваційну політику на рівні держави, яка була б спрямована на запровадження інновацій сільськогосподарських підприємств з метою оптимального навантаження виробництва (рис. 1).

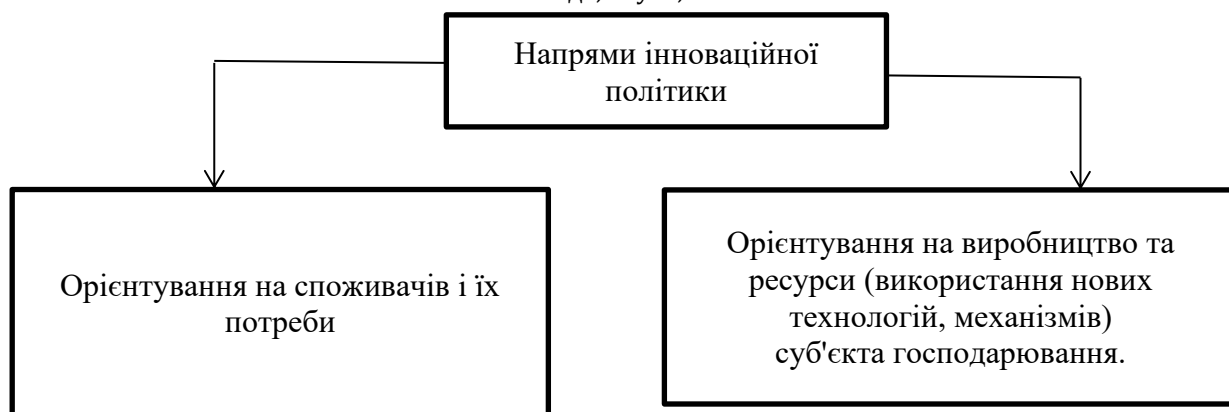

Рисунок 1 – Напрями інноваційної політики

Джерело: представлено на основі опрацьованих літературних джерел

Дослідження інвестиційно-інноваційної основи у розвитку аграрного сектора свідчить, що на сучасному етапі запровадження технікотехнологічних змін зумовлюється значною мірою необхідністю збереження і відновлення природних ресурсів. Орієнтація галузі на інноваційний розвиток базується на здійсненні системної інвестиційної політики, яка повинна бути спрямована на отримання підприємствами не лише економічних, а і соціальних та екологічних вигід, підвищення конкурентних позицій, розширення виробничих потужностей у виробництві екологічно чистої сільськогосподарської продукції [3].

Залежно від мети інвестування, типу управління, характеру економічної ситуації та багатьох інших факторів можна виокремити різні інвестиційні стратегії. До групи базових належать: стратегія збереження – рекомендується інвесторам, які не бажають ризикувати своїм капіталом, а також тим, хто не впевнений у строках інвестування. Оптимальним варіантом стратегії є той, що передбачає термінове виведення основної частини коштів (до 80-90%) з інвестиційного ринку протягом року; стратегія накопичення – орієнтована на інвесторів, які не бажають ризикувати. Метою стратегії є поступовий приріст капіталу, зіставний із дохідністю за безризиковим фінансовим інструментом; стратегія поміркованого росту – рекомендується для інвесторів, які передбачають отримати великі доходи при обмежені потенційних ризиків; стратегія агресивного росту – передбачає отримання максимально можливої дохідності на вкладений капітал за короткий період [4].

Відповідно до прийнятої в Україні Стратегії інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки, за умов глобалізаційних викликів створення системи інвестування інноваційної діяльності, у тому числі наукової, яка відповідатиме сучасним вимогам ринкової економіки і забезпечить фінансову підтримку наукової та інноваційної діяльності, достатньої для досягнення результатів світового рівня, має базуватися на принципах: [5]

- чіткої диверсифікації джерел і механізмів фінансування залежно від етапів інноваційного процесу;
- використання переважно конкурсних (конкурентних) механізмів інвестування у наукову та інноваційну діяльність;
- раціонального використання прямих і опосередкованих способів інвестування у наукову та інноваційну діяльність;
- орієнтації державних інвестицій у науку і інновації направлених на стимулювання притоку фінансових ресурсів [5].

Література:

1. Полегенька М.А. Етимологія терміну «інновації» як економічної категорії / М.А. Полегенька // Агросвіт. — 2016. — № 21. — С. 57—61. 4.
2. Вініченко І.І. Інноваційна діяльність аграрних підприємств: стан та пріоритети / І.І. Вініченко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. — 2012. — № 1 (5). — Т. 1. — С. 44—48.
3. Вишневська О.М. Інвестиційно-інноваційна основа розвитку аграрного сектора / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська, Є.І. Вороніна // Глобальні та національні проблеми економіки. — Миколаїв, 2015. — Вип. 8. — С. 138-142.
4. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : [навчальний посібник] / Т.В. Майорова. — К. : Центр навчальної літератури, 2009. — 520 с.
5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів /Авт.-упоряд.: Г.О. Андрощук, І.Б. Жилиєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. — К.: Парламентське видавництво, 2009. — 632 с.

Annotation

The components and peculiarities of innovative development of the agrarian sector are investigated taking into account the ecologically oriented approach.

Key words: *business innovation, agrarian sector, technological readiness.*

Науковий керівник – Бобровська Н. В.
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

СЕКЦІЯ 6

«РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ»

ОЦІНКА КОНКУРЕНТІВ ГОТЕЛЮ «ФОРЕСТ ХАУС» НА РИНКУ МАЛИХ ГОТЕЛІВ С. ТАТАРІВ (ЯРЕМЧАНСЬКА МІСЬКА РАДА)

Богдан О., здобувач вищої освіти групи ТУм-18-1 (ІФНТУНГ)
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Досліджено конкурентне середовище готелю «Форест хаус» у с. Татарів (Яремче). Вибір об'єктів аналізу конкурентного середовища проходив на основі оцінки готелів с. Татарова споживачами та за основними показниками діяльності готельних підприємств і їх технічними характеристиками. Методика порівняльних інтегральних оцінок підприємств-конкурентів дає можливість визначити конкурентоспроможність готельного комплексу та його найближчих конкурентів. Результати досліджень показали, що найближчим конкурентом готелю «Форест Хаус» є готель «Ашер».

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, готельне господарство, малий готель, послуга, інтегральна оцінка конкурентоспроможності.

В умовах відкритої ринкової економіки, яку не можливо уявити без гострої конкуренції, з'являються фактори, які роблять конкурентоспроможність умовою виживання товаровиробників, мірилом результативності їх господарської діяльності, економічного процвітання країни.

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській обл., в с.Татарів налічується 19 готелів. Найбільшою популярністю користуються такі готелі як «Татарів Делюкс», «Форест Хаус», «Коруна», «Лаванда Country Club», «Загадка Карпат», «Закрут», «Білі Горвати» та «Ашер» (табл.1).

Таблиця 1 Кращі готелі с.Татарів (за відгуками клієнтів)

Назва готелю	Оцінка (за 10-ти бальною шкалою)
«Татарів Делюкс»	9,0
«Форест Хаус»	9,5
«Коруна»	9,2
«Лаванда Country Club»	8,8
«Загадка Карпат»	8,7
«Закрут»	9,3
«Білі Горвати»	9,0
«Ашер»	9,4

Готель «Форест Хаус» розташований біля підніжжя мальовничої гори на березі річки Прут в селі Татарів Івано-Франківської області. 1 січня 2012 року готель прийняв перших відвідувачів. В готелі обладнано 15 номерів, одноразова місткість 30 (45) осіб. Готель належить до малих готелів. Для розвитку готелю важливо оцінити його конкурентне середовище та окреслити напрямки удосконалення його діяльності.

Для оцінки конкурентоспроможності готельного підприємства необхідно проаналізувати основних конкурентів, які застосовують схожі конкурентні стратегії та мають близькі ринкові позиції. Для цієї оцінки нами було обрано чотири готелі у с.Татарів, які є найближчими конкурентами готелю «Форест Хаус»: «Татарів Делюкс» «Коруна» «Ашер» «Закрут» (за відгуками споживачів). Кожен конкурент має певні конкурентні переваги.

Для проведення порівняльного аналізу діяльності готелю з потенційними конкурентами вибрано кількісні та якісні показники, що характеризують підприємство і є вирішальними у виборі споживачем послуг саме цього готельного комплексу. Серед них - ціна номера, категорія засобу розміщення, розташування об'єкту, наявність додаткових послуг, якість обслуговування, а також екологічність готелю в цілому, що свідчать про їх конкурентну перевагу.

Послідовність аналізу наступна:

- ✓ визначається 5-10 найбільш важливих конкурентних переваг (КП) готельного підприємства;
- ✓ позиція кожного конкурента по окремій КП оцінюється експертним шляхом;
- ✓ для кожної конкурентної переваги визначається її питома вага виходячи із значущості, а сума всіх ваг по виведеним КП = 1;
- ✓ визначається зважена загальна оцінка якості кожного конкурента;
- ✓ оцінюється в балах кількісний показник (середня ціна номеру);
- ✓ визначаються відносні якісні і кількісні показники шляхом їх порівняння;

✓ визначається інтегральний показник конкурентоспроможності підприємства шляхом врахування сукупного впливу кількісного та якісного показників.

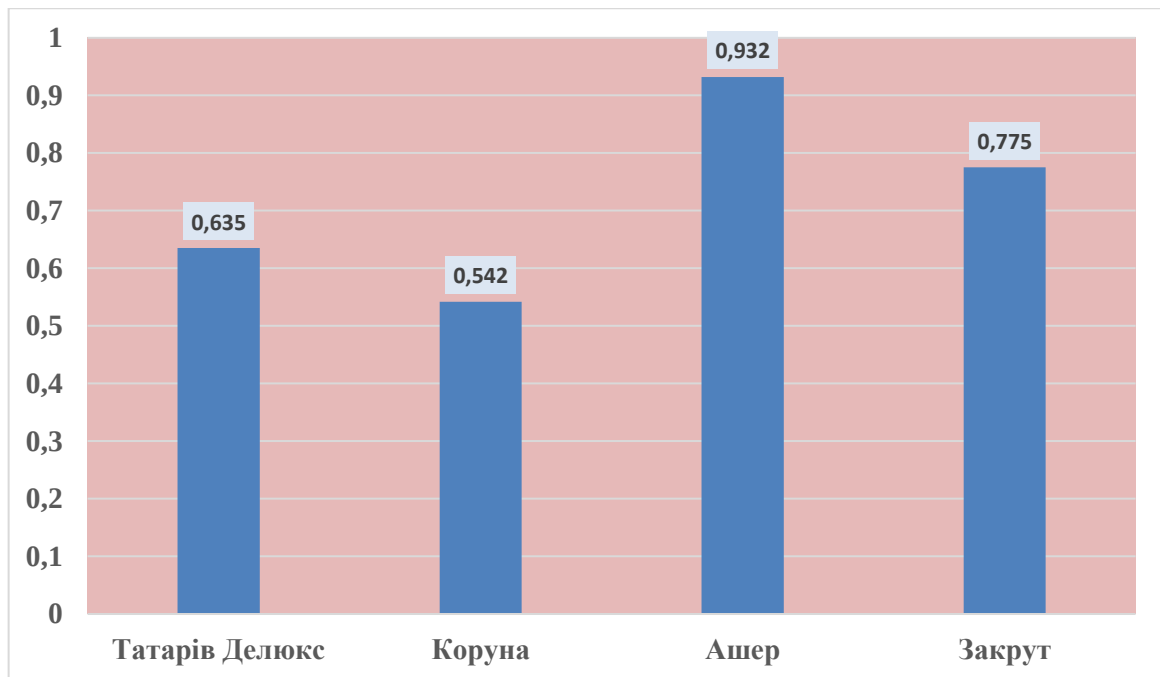

Рисунок 1 Результати інтегральної оцінки конкурентів готелю «Форест Хаус»

Аналіз одержаних даних дозволяє зробити висновок, що при оцінці конкурентоспроможності підприємства цим методом важливе значення має не тільки якість послуг, але і їх ціна. Порівняння інтегральних оцінок підприємств дає можливість визначити конкурентоспроможність готельного комплексу та його найближчих конкурентів. Чим ближчий інтегральний показник до одиниці, тим вище конкурентоспроможність підприємства. Найближчими конкурентами готелю «Форест Хаус» є готель «Ашер». При розробці концептуальних засад діяльності підприємства слід орієнтуватися на конкурентів, які займають кращі позиції на конкурентному ринку.

Annotation

The article deals with the competitive environment of the "Forest House Hotel" in the Tatariv village (Yaremche region). The selection of the objects for the analysis of the competitive environment was based on the evaluation of currently available hotels in the Tatariv region by consumers and by the main indicators of hotel enterprise activity and their technical characteristics. The methodology of comparative integral valuations of the competing companies makes it possible to determine the competitiveness of the hotel complex and its closest competitors. Research results have shown that the closest competitor of the "Forrest House Hotel" is the "Asher Hotel".

Key words: competition, competitiveness, hotel management, small hotel, service, integrated assessment of competitiveness.

*Науковий керівник – **Коробейникова Я.С.**,
доцент кафедри туризму,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Василенко М. Ю., здобувач вищої освіти групи Б 3/2
Миколаївський національний аграрний університет

Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують запровадження термінових заходів. Протягом тривалого часу економічний розвиток на більшості територій світу супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливлювало досягнення збалансованого (сталого) розвитку.

Ключові слова: екологічний розвиток, екологічна безпека, екологічна ситуація, сталий розвиток, екосистема.

Потреба у розвитку національної економіки обумовлена необхідністю формування безпекового простору, захистом інтересів суспільства, особистості, території.

Визначено, що національна економіка держави є складною господарською, соціальною, організаційною, науково-технологічною системою. У складі національної економіки відбуваються постійні структурні, організаційні й інші зміни, що обумовлюються особливостями її господарчої системи та характеризуються певними тенденціями й закономірностями розвитку з огляду на сукупність внутрішніх й зовнішніх чинників. Саме екологічні пріоритети постають на порядку денному розвитку усіх галузей й регіонів світу.

Обумовлено, що екологічні пріоритети розвитку світового суспільства включають:

- забезпечення інтеграції екологічної політики до інших документів, що містять програмні засади державного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку;
- активізація впровадження та застосування положень Орхуської конвенції, Конвенції ЕСПО та відповідних Директив ЄС;
- реалізація заходів із впровадження Протоколу про реєстри викидів і перенесення забруднювачів з метою створення й забезпечення функціонування Єдиної уніфікованої електронної системи інформації про дозволи, звіти, матеріали перевірок у сфері охорони довкілля (національного Реєстру викидів і перенесення забруднювачів);
- адаптація законодавства у сфері поводження з відходами до законодавства ЄС;
- удосконалення системи регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря шляхом подальшої реалізації основних положень Директив ЄС;
- створення ефективно-керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- забезпечення, відповідно до актуальних цілей і завдань, визначених стратегічними документами у рамках Конвенції про біорізноманіття та відповідними директивами ЄС, збереження і сталого використання біорізноманіття та формування національної екомережі.

Основні засади державної екологічної політики України регламентовано Законом України «Про основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [1].

Визначено, що метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до усіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина на чисте та безпечне довкілля,

впровадження збалансованого природокористування і збереження, відновлення природних екосистем [1].

Основними засадами державної екологічної політики є: збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища; досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку (ЦСР), які було затверджено на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році; сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічна, екологічна, соціальна), орієнтація на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку; інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля; міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін; запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища. Вагомим є вплив забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки у зоні відчуження, а також забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства; застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, "забруднювач платить"; відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації. Досвід держав ЄС засвідчує актуальність стимулювання державою суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва,

спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів; упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища [2].

Визначено, що основні стратегічні цілі включають: формування у суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва; забезпечення збереження природно-ресурсного потенціалу, інтеграції екологічної політики у соціально-економічний розвиток, зниження екологічних ризиків, транспортних небезпек, удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління [3].

Етапи реалізації державної екологічної політики передбачають досягнення цілей державної екологічної політики. Перший етап передбачає стабілізацію екологічної ситуації шляхом закріплення змін у системі державного управління, які відбулися шляхом реформування системи державного екологічного управління, імплементації європейських екологічних норм і стандартів, удосконалення систем екологічного обліку та контролю, впровадження фінансово-економічних механізмів стимулювання екологічно орієнтованих структурних перетворень в економіці, впровадження механізмів стимулювання підприємств до енергоефективності, впровадження електронного урядування, поширення екологічних знань, а також підвищення екологічної свідомості суспільства, інформатизація сфери охорони навколишнього природного середовища та природокористування усіх рівнів. Перший етап розрахований на реалізацію заходів до 2025 року. Другий етап передбачає досягнення істотних зрушень щодо покращення стану навколишнього природного середовища шляхом збалансованості між соціально-економічними потребами та завданнями у сфері збереження навколишнього природного середовища, забезпечення розвитку екологічно ефективного партнерства між державою, суб'єктами господарювання та громадськістю, сталого низьковуглецевого розвитку, як

додаткового стимулу соціально-економічного розвитку України. Другий етап розрахований на реалізацію заходів до 2030 року [4].

Отже, проаналізувавши екологічні пріоритети у розвитку національної економіки держави можемо зазначити, що пріоритетним напрямом екологічної політики є раціональне використання, збереження й захист природних ресурсів. Раціональне використання поновлювальних ресурсів забезпечить передумови щодо сталого розвитку. При цьому державна екологічна політика потребує оцінки ефективності прийняття рішень, деталізації й вивчення оцінки взаємозв'язків економічних й екологічних чинників, удосконалення державної системи управління екологічною безпекою.

Література:

1. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», документ 2697-VIII, прийнятий від 28.02.2019 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>.
2. Ашикова Е. І. Стратегічна екологічна оцінка як інструмент реалізації державної екологічної політики / Е. І. Ашикова // Правові аспекти публічного управління: теорія та практика : матеріали V наук.-практ. конф. (12 груд. 2013 р.) / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2013. - С. 133 - 136.
3. Хвесик М. А. Стратегічні імперативи раціонального природокористування в контексті соціально-економічного піднесення України : [монографія] / М. А. Хвесик. - Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2008. - 496 с.
4. Проект Стратегії національної екологічної політики України на період до 2020 року [Електронний ресурс]: - Офіц. вид. : Кабінет Міністрів України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовт. 2007 р. № 880-р. – Режим доступу до документа : <https://www.gdo.kiev.ua/files/db.-php?god=2007&st=2961>.

Annotation

The Processes of globalization and social transformations have increased the priority of environmental conservation, and therefore require the introduction of urgent measures. For a long time, economic development in most parts of the world was accompanied by unbalanced exploitation of natural resources, low priority of environmental protection issues, which made it impossible to achieve balanced (sustainable) development.

Key words: ecological development, ecological safety, ecological situation, sustainable development, ecosystem.

*Науковий керівник – **Вишневська О.М.**,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНІ ФАКТОРИ НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

*Галух О. В., здобувач вищої освіти групи Б 6/1
Бойчук В. О., здобувач вищої освіти групи Б 6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

У роботі розглянуто фактори, які становлять екологічну небезпеку для країни. Надано критичну оцінку екологічній ситуації, що склалася в Україні за оцінками різних експертів. Розглянуто напрямки вирішення критичних ситуацій на шляху до сталого розвитку.

Ключові слова : екологічна безпека, розораність, довкілля, сталий розвиток

Негативні наслідки, які отримує людство сьогодні за оцінками екологічного стану, є результатом надмірної й нераціональної експлуатації земель, водойм, родовищ та нещадного масового їх знищення в масштабах планети. Вирішення проблемних питань глобального масштабу вимагає спільного рішення із дотриманням індивідуальної відповідальності.

Для України низка питань екологічної безпеки залишається досить актуальною і потребує негайного перегляду підходів до вирішення цих проблем. До яких можна віднести : незаконну масову вирубку лісів; розораність та деградацію земель; відсутність сучасних очисних споруд, забруднення водойм; викиди забруднюючих речовин в атмосферу; масовий незаконний видобуток бурштину; відсутність заводів з переробки вторинної сировини та відходів, тощо.

За даними британської неурядової організації «EarthSight», Україна постачає до країн ЄС незаконну деревину, яку використовують великі компанії,

такі як «Ikea» та «H&M». За даними експертів під час дії мораторію на порубку експорт українського лісу до країн ЄС зріс на 75%, що становило більше млрд євро у 2017 році. А також визначають, що Регламент ЄС, прийнятий в Євросоюзі з 2013 р. на заборону імпорту дерев, незаконно отриманих у країні походження, не працює [1].

За даними НААН України розораність земель в Україні є найвищою в світі й досягає **57%** території країни та майже **80%** сільськогосподарських угідь. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель впливає на зменшення родючості ґрунтів через переущільнення, руйнування структури, водопроникність та усі екологічні наслідки. Сьогодні близько 6,5 млн га українських ґрунтів вже непридатні для сільськогосподарських робіт, сучасне використання земельних ресурсів України не відповідає вимогам раціонального природокористування [2].

Боротьба з опустелюванням повинна бути невід'ємною частиною комплексного розвитку земельних ресурсів в інтересах їх стійкого розвитку для запобігання та скорочення деградації земель та відновлення потерпілих від опустелювання земель. Для консолідації світових зусиль у подоланні цих проблем було прийнято Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та деградації земель під впливом природних чи антропогенних чинників, до складу якої входять 193 країни світу [3].

У 2018 році Держводагентством було здійснено моніторинг якісного стану поверхневих вод. Спостереження, проведені відповідно до затвердженої програми у 436 пунктах, підтвердили негативний вплив антропогенної діяльності на якість води у водних об'єктах України.

В Україні забруднення атмосферного повітря за даними Інституту оцінки та вимірювання показників здоров'я, призвело до більш ніж 58 тис смертей. Україна посідає перше місце у світі за цим показником у вимірі смертності на 100 тис. населення (120-140 смертей). Кожна шоста передчасна смерть у світі

спричинена забрудненням довкілля [4].

За даними Держлісагентства України, у місцях нелегального видобутку бурштину вже пошкоджено 3,5 тис. га лісу. Це відбувається через не дотримання технології видобутку, руйнування дренажних каналів підземних вод, знищення популяції і біорізноманіття лісових насаджень, що загрожує екологічною катастрофою.

Сьогодні в Україні майже 7 тис. законних і близько 35 тис. незаконних сміттєзвалищ, які становлять 7,0% території країни заваленої відходами. На відміну від України, у розвинутих країнах перероблені відходи давно стали повноцінним продуктом міжнародної торгівлі. З вторинної сировини отримують теплову та електроенергію.

Отже, наявність вищезазначених проблем вимагає надзвичайного підходу до їх розв'язання від України. Досвід розвинутих країн, в окремих питаннях можна розглядати, як один із способів їх вирішення. Так, у Польщі встановлено екологічні податки та платежі за забруднення довкілля. У країнах ЄС запроваджено податки на незворотну тару для напоїв, пластикові мішки, елементи електроживлення, хімічні добрива тощо. В Італії діє податок на пластикові пакети, в Нідерландах і Швеції – на використання сульфатних добрив, у Франції – на пакувальну тару під напоїв [5]. Проте Україні варто вирішувати проблемні питання застосовуючи комплексний підхід, який забезпечить не тільки дотримання екологічної безпеки, з метою усунення існуючих проблем, а й забезпечить відновлення та рекреацію на шляху до сталого розвитку.

Література:

1. Левченко Ю.О. Незаконна порубка лісу: фактори детермінації та способи їх усунення / Ю.О. Левченко // Юридичний науковий електронний журнал : Кримінальне право та кримінологія. Вип.4. – 2018. – С. 134-136.
2. Ґрунтові ресурси України: сучасний стан, деградація, охорона [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://agropolit.com/infographics/view/93>.
3. Проблема деградації земель в Україні є актуальною та гострою [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zn.kr-admin.gov.ua/problema-degradacii-zemel-v-ukraini>.
4. Забруднення оточуючого середовища, або як узгодити ціну і цінності [Електронний ресурс] : Економічна правда. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2019/01/17/644202/>.
5. Кернична А.Є. Досвід зарубіжних країн щодо вдосконалення механізмів державного управління в екологічній сфері у контексті євроінтеграції / А.Є. Кернична // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 24. – С. 152-156.

Annotation

Factors that pose an environmental hazard to the country are considered in this paper. Critical assessment of ecological situation in Ukraine is given according to the estimations of different experts. The directions of solving critical situations on the way to sustainable development are considered.

Key words: *environmental safety, plowing, environment, sustainable development.*

*Науковий керівник – Лесік І.М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОПТИМАЛЬНІ ПРОПОРЦІЇ РОЗПОДІЛУ ТА ПЕРЕРОЗПОДІЛУ ВВП

Герасименко О. Є., здобувач вищої освіти групи Ф 3/1
Миколаївський національний аграрний університет

У роботі розглянуто оптимальні пропорції розподілу та перерозподілу внутрішнього валового продукту. Наведено особливості ринкової та адміністративної економіки. Відображено характерні риси моделей ринкової економіки за рівнем централізації ВВП.

Ключові слова: *адміністративна економіка, валовий внутрішній продукт, ринкова економіка, рівень централізації.*

В процесі розподілу ВВП держава повинна обирати оптимальну модель, що зможе задовольнити усі потреби учасників бюджетних відносин,

підтримуючи при цьому співвідношення виробництва та споживання матеріальних благ. Розподіл валового внутрішнього продукту проводиться за моделями ринкової та адміністративної економіки [1].

Дослідженням питань оптимального розподілу та перерозподілу ВВП займалися вітчизняні науковці, до числа яких належать: О. Сніжко [1], С. Коновал-Львівська [3], та інші.

Адміністративна модель економіки полягає у повній централізації національного доходу у бюджеті, виключаючи можливість розподільчих відносин. Дана модель є закритою і має ряд суперечливих реалій:

- неможливість відстеження реальних доходів;
- доходи юридичних та фізичних осіб не відображаються як вклад у формуванні національного доходу;
- неможливість достовірного визначення рівня оподаткування;
- відсутність стимулів до продуктивної роботи.

Модель ринкової економіки передбачає спочатку розподіл реалізованого національного доходу між тими, хто приймав участь у його створенні, а потім у вигляді податків – надходження до бюджету. Дана модель має ряд переваг:

- точне відображення рівня доходів юридичних та фізичних осіб;
- достовірність визначення рівня оподаткування;
- наявність стимулів до збільшення доходів, через зростання обсягів виробництва та підвищення продуктивності праці.

Саме ринкові відносини встановлюють оптимальні пропорції між заробітною платою та прибутком, виходячи із того, що з одного боку, кожен суб'єкт зацікавлений у збільшенні власної частки, а з іншого – кожен суб'єкт зацікавлений у доходах іншого [2].

Модель ринкової економіки за рівнем централізації ВВП виділяє три основні моделі:

— американська — полягає у самозабезпеченні фізичних та самофінансуванні юридичних осіб. Рівень бюджетної централізації складає 25-30% з мінімальним рівнем фінансового втручання;

— західноєвропейська — рівень централізації складає 35-45%, що зводить до паралельного функціонування державних та комерційних установ соціальної сфери;

— скандинавська — рівень централізації складає 50-60%, що характеризує розгалуженість державної соціальної сфери. Дана модель можлива за високого рівня ВВП на душу населення, а також високого рівня культури і свідомості населення [2].

За даними 2018 р. Міжнародної фінансової корпорації та Світового банку, Україна посідає 165 місце із 185 за рівнем сплати податків. Узагальнений показник податкового індикатора складає 22,5 платежів на рік, при використанні 391 годин на рік на обчислення та сплату податків, що визначає податкове навантаження на рівні 44,7%. Дана тенденція характеризує складність адміністративних бар'єрів.

Найбільш прийнятною моделлю для України за рівнем державної централізації є західноєвропейська. Беручи до уваги існуючі моделі та розробляючи власну, Україна повинна оптимізувати розподіл ВВП за допомогою державного бюджету, що дозволить задовольнити усі потреби суб'єктів відносин розподілу.

Література:

1. Сніжко О. Методологічний еклектизм у трактуванні сутності фінансової системи. *Міжнародна економічна політика*. 2014. № 2 (21). С. 99-119.

2. General government deficit Total, % of GDP. URL: <https://data.oecd.org/gga/general-government-deficit.htm> (дата звернення 19.03.2019).

3. Коновал-Львівська С. Е. Фінансова політика держави і проблеми державного регулювання фінансових систем перехідного типу. *Збірник науково-технічних праць «Науковий вісник»*. 2016. Вип. 16.2. С. 272-280.

4. Сіренко Н. М. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки в контексті глобалізації та євроінтеграції URL: <https://clck.ru/EqsZN>. (дата звернення 21.09.2019).

Annotation

The paper deals with optimal proportions of distribution and redistribution of the gross domestic product. Features of market and administrative economy are given. The characteristics of market economy models by the level of centralization of GDP are reflected.

Key words: administrative economy, gross domestic product, market economy, level of centralization.

*Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Кастонян А. А., здобувач вищої освіти групи Б 4/1
Непом'ящий О.М., здобувач вищої освіти групи Б 6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено сутність сталого розвитку, обґрунтовано пріоритетні напрями запровадження заходів екологічного характеру.

Ключові слова: сталий розвиток, екологічні пріоритети, екосистема.

За умов існування сучасної глобалізації й прагнення країн у нарощуванні національної економіки виникає необхідність у впровадженні напрямів оптимальної еколого-економічної системи з врахуванням світових екологічних норм. Таким чином, пріоритетність сталого розвитку країн повинно враховувати використання природної системи країн світу, що здійснюється через збалансоване природокористування міжнародного економічного співтовариства [1].

Дослідженню процесів сталого розвитку присвячені наукові праці таких іноземних та вітчизняних вчених Ф. Джовані, А. Оніші, Р. Блінк, Г. Кларк, В. Джегатезен, Е. Гонч, Б. Хьюс, М. Котабі, К. Снеддон, А. Єфремов, Л. Корнійчук, Л. Шостак, А. Філіпенко. В. Бабаєв вивчав взаємозв'язок адміністративно-територіального устрою і сталого розвитку регіону [3]. Сталий розвиток територіальної громади став предметом дослідження Ю. Куца, В. Мамонової, О. Чаплигіна [4] та ін.

Вважаємо, що перехід на екологічні пріоритети у розвитку є актуальним завданням, за умови комплексної реалізації якого можна забезпечити раціональне використання природно-ресурсного потенціалу, створити умови щодо розвитку аграрного сектора, збереження навколишнього природного середовища і природних ресурсів за видами. Саме поєднання економічних, соціальних і екологічних пріоритетів у розвитку регіонів характеризує можливості активізації ознак сталості [2].

Модель сталого розвитку - це такий формат і спосіб діяльності суспільства і держави, яка забезпечує задоволення потреб нинішнього покоління, без позбавлення шансу аналогічних соціальних стандартів життя для майбутніх поколінь. Сталий розвиток неможливий без участі суспільства [5].

Розвиток більшості держав світу зорієнтований на отримання соціально-економічних інтересів, що дозволяє забезпечувати приріст валового внутрішнього продукту, валютні надходження від експортування продукції, розвиток зовнішньоекономічних відносин, фінансових інститутів, платоспроможний попит населення. Зростаюче навантаження на екосистеми світу, нарощування сировинного й енергетичного потенціалів для потреб найбільших економік світу (США, КНР), збільшення викидів у світовий океан, атмосферу – залишається питанням другого порядку, хоча, тенденції з руйнування екосистем вже мають загальносвітовий (глобальний) характер і вимагають зміни пріоритетності з метою збереження довкілля - сфери існування людства.

З метою запровадження глобальних екологічних домовленостей на 21 конференції Сторін Рамкової конвенції зі зміни клімату було прийнято міжнародну кліматичну угоду – Паризький договір (12 грудня 2015 року). Основною метою Паризького договору визначено посилення глобальної боротьби із загрозами у зміні клімату, стримування підвищення температури на планеті, зниження викидів парникових газів. Реалізація основної мети Паризької угоди вимагає прискорення темпів розвитку відновлюваних джерел енергії,

значного підвищення рівня енергоефективності виробництв, особливо у країнах, які мають швидкі темпи економічного розвитку. Саме тому 147 держав світу готові скоротити викиди парникових газів, що дозволить до 2030 року обмежити загальні світові викиди парникових газів на рівні 57 млрд тонн. На відміну від Кіотського протоколу країни не матимуть чітко зафіксованих в угоді зобов'язань щодо скорочення викидів парникових газів. Кожна країна самостійно може визначати свою ціль зі скорочення викидів парникових газів, враховуючи національні особливості [6].

Таким чином, пріоритетні напрями запровадження заходів екологічного характеру повинні бути обумовлені інтересами, які отримуються на глобальному і локальному рівнях. А саме, на глобальному – рівні представляються інтереси світової спільноти у збереженні й відновленні екосистем світу, а на локальному – формування безпекового середовища особистості.

Література:

1. Бобровська Н. В. Пріоритетні напрями розвитку сталої економіки за умов глобалізаційних змін / Н. В. Бобровська, А. Г. Костирко // Проблеми і перспективи сучасного розвитку фінансів, обліку та банківської діяльності : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції, 18 березня 2019 р. – Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. – С. 31-34.

2. Вишневська О. М. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектору: теоретичні і практичні аспекти : монографія / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська. — Миколаїв, 2015. - 180 с.

3. Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону : (концепт. основи та методологія) / [В.М. Бабаєв та ін.]; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т» - 2-ге вид., стер. - Х. : НТУ «ХП», 2008. - 315 с.

4. Сталий розвиток територіальної громади: управлінський аспект. / [Ю.О. Куц, В.В. Мамонова, О.К. Чаплигін та ін.]; за заг. ред. Ю.О. Куца, В.В. Мамонової; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. - Х. : Магістр, 2008. - 235 с. : іл., табл. - (Серія «Державне управління XXI століття»).

5. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів»

6. Рейтинг найбільших забруднювачів навколишнього середовища. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.npblog.com.ua/index.php/ekologiya/rejtingnajbilshih-zabrudnyuvachiv-navkolishnogo-seredovischa.html>.

Annotation

The components and peculiarities of innovative development of the agrarian sector are investigated taking into account the ecologically oriented approach.

Key words: *business innovation, agrarian sector, technological readiness.*

**Науковий керівник – Бобровська Н.В.,
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

НАПРЯМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА РЕГІОНУ: ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ

Куницький Д.С., здобувач вищої освіти ЗБ 6/1

Скарлат І.М., здобувач вищої освіти ЗБ 6/1

Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено сутність поняття «національне багатство» і узагальнено процеси і явища, які здійснюють вплив на макроекономічне зростання держави з огляду на національне багатство, його кількісний склад і якісне наповнення.

Ключові слова: *національне багатство, соціально-економічний розвиток, еколого-економічні пріоритети, глобалізаційні процеси, природне багатство території, екосистеми.*

Важливою і невід’ємною складовою розвитку економіки є забезпечення раціонального використання національного багатства, враховуючи регіональні особливості. Використання категорії національне багатство для вирішення важливих питань сучасної концепції відновлення та економічного росту, для вивчення джерел сучасної світової соціально-економічної кризи та можливостей її подолання на шляху логічного завершення ринкових перетворень при використанні соціально орієнтованого вектору, можливо лише при умові поглибленого розуміння самої природи багатства, реальних структурних змін, що відбуваються у середині [1].

Основною вимогою до збереження національного багатства є його самовідтворення. Так, за економічною функцією відтворювальне національне багатство поділяється на три частини: основні засоби, матеріальні оборотні активи та домашнє майно населення. Звернемо увагу на те, що у даному варіанті не враховується динаміка природного національного багатства. У зв’язку з цим цілком ясно, що недосконалість методології оцінки узагальнюючого показника природних ресурсів за видами призведе до втрати значного його обсягу.

Отже, національне багатство є слідством безперервного процесу накопичення й використання матеріально-духовних і інтелектуальних результатів праці, а також використання природних багатств з отриманням певних економічних вигід.

Визначено, що негативні екологічні тенденції посилюють свій вплив майже в усіх регіонах світу, але лише незначна кількість держав світу реалізує адаптаційні і упереджаючі заходи з метою нівелювання загроз, що має територіально обмежений характер. До таких країн можна віднести Фінляндію, Швецію, Австрію, які кожного року витрачають мільйони євро на запровадження заходів з охорони і відтворення довкілля, запроваджують інвестиційні проекти у розширення сфери альтернативної енергетики і зменшення обсягів використання традиційних видів пального, обмежуючи шкідливі викиди CO₂. При цьому більшість країн світу не запроваджують заходи системного характеру, що створює загрозливий характер екологічних проблем світу [2].

Отже, з метою забезпечення збалансованого розвитку, пріоритетними напрямками повинно бути раціональне використання природних ресурсів, зокрема, природно-ресурсного потенціалу територій, через відновлення його якісних складових. Науково-методичні засади здійснення програми природоохоронної діяльності держави полягають у адаптованому підході до формування мети природоохоронної діяльності й системних засобів її досягнення. Основною метою природоохоронної діяльності повинна бути система, яка здатна адаптуватися від функцій реагування на події, що відбулися, до здійснення ефективного й дієвого контролю, запровадження відповідних запобіжних дій [3].

Література:

1. Краєвський В.М. Облік аграрного потенціалу національного багатства: Моногр. / В.М. Краєвський – К: вид-во «Вік принт», 2015. – 440 с.
2. Вишневська О. М. Розвиток економіки галузі на біоекономічних засадах : теоретичні і практичні аспекти : монографія / О. М. Вишневська, О. А. Літвак, С. М. Літвак. – Миколаїв, 2016. – 242 с.
3. Борисова В. А. Відновлення природно ресурсного потенціалу АПК : економічні аспекти / В. А. Борисова. – Суми : Довкілля, 2003. – 372 с.

Annotation

The essence of the concept of «national wealth» is investigated and the processes and phenomena that influence the macroeconomic growth of the state in view of the national wealth, its quantitative composition and qualitative content are generalized.

Key words: national wealth, socio-economic development, ecological and economic priorities, globalization processes, natural wealth of the territory, ecosystems.

*Науковий керівник – **Бобровська Н. В.**
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ

Маєвський О. В., здобувач вищої освіти група МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

У тезах викладено концептуальні аспекти фінансової безпеки держави. Розкрито сутність фінансової безпеки, дефіциту бюджету та рівня інфляції. Обґрунтовано заходи по зміцненню фінансової безпеки держави. Наведено важливі показники фінансової безпеки держави.

Ключові слова: фінансова безпека держави, дефіцит бюджету, страхування ризиків, рівень інфляції, валютне законодавство, ефективна валютна політика.

Фінансова безпека дуже складна багаторівнева система, яку утворюють підсистеми (бюджетна, податкова, боргова, фінансова безпека банківської системи, валютна, грошово-кредитна, інвестиційна, фінансова безпека страхового та фондового ринку), кожна з яких має власну структуру і логіку розвитку [5, с. 268].

Фінансова безпека держави визначається за такими показниками, як: величина внутрішнього й зовнішнього боргу; рівень інфляції; стійкість національної валюти; сальдо платіжного балансу тощо [1; 2].

З точки зору забезпечення фінансової безпеки, викликає занепокоєння і тенденція до постійного зростання зовнішньої заборгованості та залежність держави від іноземного кредитування [3, с. 269]. Раціональне використання зовнішніх джерел фінансування з однієї сторони, сприяє зміцненню фінансової стабільності держави, а з іншої-створює загрозу втрати власної фінансової незалежності та банкрутства [3, с. 269].

Боргова безпека характеризується відповідним рівнем внутрішньої і зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування та ефективності використання як внутрішніх, так і зовнішніх запозичень й оптимального співвідношення між ними, достатнім для задоволення визначених соціально-економічних потреб, що не провокує виникнення надмірного боргового навантаження, не загрожує втраті суверенітету держави та стабільності її фінансовій системі загалом [4]. При цьому повинна зберігатися економічна можливість держави вчасно виконувати зобов'язання з погашення основних сум боргів та відсотків за ними, тобто підтримання належного рівня платоспроможності та кредитного рейтингу [4].

Внутрішні й зовнішні борги є складовою фінансової системи кожної держави, що зумовлені наявністю дефіциту бюджету [5]. У той же час покриття дефіциту бюджету через запозичення має низку переваг, до яких належать: керованість інфляційними процесами в державі; підвищення рівня касового виконання бюджету; зміцнення фінансового становища в державі [5].

Серед внутрішніх факторів, що становлять найбільшу загрозу фінансовій безпеці держави, варто виділити перманентний бюджетний дефіцит, низьку ефективність бюджетної та податкової політик, високі темпи інфляції, надмірний рівень внутрішньої заборгованості, курсову нестабільність, низький рівень розвитку фінансового ринку, інвестиційної та інноваційної активності, недостатність золотовалютних резервів, слабкість грошово-кредитної системи, нестабільність банківської системи, тінізацію економіки тощо [3, с. 268].

Важливим показником фінансової безпеки держави є рівень інфляції, яка не завжди проявляє себе в зростанні цін [3]. Зокрема, ціни можуть бути досить стабільними, а інфляція може бути прихованою, бути насамперед у формі бюджетної заборгованості громадянам із заробітної плати й інших соціальних виплат, неплатежів тощо [3]. Інфляція – це завжди сигнал про фінансову небезпеку, яка потребує певних заходів зі сторони владних структур держави. Для подолання інфляційних процесів в державі, насамперед, потрібні інвестиції в економіку [3]. Це дасть можливість зробити технічне переоснащення та модернізацію, запровадити механізацію та автоматизацію виробничих процесів в сировинних та переробних галузях, підвищити конкурентоспроможність продукції та підприємства, збільшити прибутки та рівень рентабельності виробництва [3].

Ми погоджуємось з точкою зору А. М. Калантай [6], що до основних стабілізаційних напрямів, що забезпечуватимуть фінансову безпеку держави відносяться: зниження дефіциту державного бюджету; ліквідація нецільового використання бюджетних коштів та заборгованості із соціальних виплат; здійснення бюджетної реформи; удосконалення податкової системи; детінізація економіки; зниження інфляції; створення достатнього золотовалютного запасу держави; вдосконалення національної банківської системи; реалізація виваженої політики внутрішніх і зовнішніх запозичень; забезпечення позитивної динаміки платіжного балансу тощо.

Вважаємо, що застосування зазначених заходів гарантуватимуть зміцнення і незалежність фінансової сфери в Україні.

Література:

4. Карлін М. І. Фінанси України та сусідніх держав: Навч. посібник – К.: Знання, 2007 – 589 с.
5. Петровська І. О., Клиновий Д. Фінанси: Навчальний посібник К.: ВПУЛ, 2010. – 262 с.
6. Мелих О. Фінансова безпека держави: сутність, критерії оцінки та превентивні заходи зміцнення / О. Мелих // Економічний аналіз. – 2013. – Вип. 12. – Ч 2. – С. 266–272.

7. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників / О.Д. Ладюк // Ефективна економіка. – 2016. – №11. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5280>

8. Фінанси : підручник. / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К. : Знання, 2012. – 687 с

9. Калантай А. М. Роль і місце фінансової безпеки в контексті національних інтересів / А. М. Калантай // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. - №1. – С. 143 – 153.

Annotation

Conceptual aspects of financial security of the state are outlined. The essence of financial security, the budget deficit and the level of inflation are revealed. Measures to strengthen the financial security of the state are substantiated. Important indicators of financial security of the state are given.

Key words: *financial security of the state, budget deficit, risk insurance, inflation rate, currency legislation, effective monetary policy.*

*Науковий керівник – Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Потриваєва О. І., здобувач вищої освіти групи ЗМЕН 5/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Обгрунтовано актуальність вирішення проблеми інтеграції як фактора забезпечення конкурентоспроможності агропереробних підприємств в сучасних умовах розвитку національної економіки. Визначено основні перспективні напрямки розвитку конкурентоспроможних інновацій в агропереробній галузі.

Ключові слова: *агропереробні підприємства, інтеграція, динамічний розвиток, інновації.*

Конкурентоспроможність підприємств з переробки сільськогосподарської продукції в сучасних умовах господарювання розглядається як сукупність властивостей, характеристик і особливостей реалізації їх потенціалу у боротьбі з конкурентами при формуванні і задоволенні ринкового попиту. Це дозволяє забезпечити умови відтворення за допомогою використання прийомів і засобів, визначених як самими суб'єктами господарювання на ринках товарів, праці, капіталу за будь-яких змін зовнішнього і внутрішнього середовища, так і

державою при формуванні продовольчої стратегії. В цілому конкурентоспроможність переробної галузі в АПК визначається динамікою зростання доданої вартості на основі посилення ефективності використання факторів і умов виробництва, забезпечення інвестиційної привабливості галузі, освоєнням нових ринків тощо.

Ефективність діяльності переробних агропідприємств у складі агропромислових формувань є основою реалізації стратегії сталого розвитку АПК. В сучасних умовах агропереробні підприємства відносяться до динамічно розвинутих систем, що функціонують у нестабільних умовах зовнішнього середовища. Тому забезпечення їх стійкого розвитку набуває особливого значення та актуальності.

Стрімкий та динамічний розвиток національної економіки, на нашу думку, обумовлює необхідність розроблення універсального підходу до конкурентоспроможності агропереробних підприємств на основі інтеграційних зв'язків між виробниками, переробниками та кінцевими споживачами продукції. Саме інтеграція у поєднанні з основними інструментами підвищення конкурентоспроможності сприятиме більш стійкій та ефективній діяльності підприємств. Інтеграція дозволяє агропереробним підприємствам досягти і утримати певні позиції на ринку за допомогою вирішення завдань, пов'язаних зокрема, з об'єднанням ресурсів, оптимізацією витрат на організацію технологічного процесу, корпоративним управлінням, просуванням і підтримкою товарної продукції для досягнення максимальної економії та підвищення рентабельності бізнесу, мінімізацією комерційних ризиків, інноваціями тощо.

В ринкових умовах господарювання агропереробних підприємств до основних перспективних напрямків розвитку інновацій вважаємо за доцільне віднести розвиток біотехнологій, передових технологій переробки сільськогосподарської сировини і відходів, нанотехнологій тощо. Розвиток наукових знань в галузі біотехнологій, а також харчової хімії, сприятиме

створенню принципово нових технологій виробництва конкурентоспроможних продуктів для дитячого, дієтичного, лікувально-профілактичного та функціонального харчування для різних соціальних груп споживачів. У галузі переробки сільськогосподарської сировини і відходів перспективним вважаємо розвиток технологій виробництва біопалива. Застосування нанотехнологій у переробній галузі забезпечить тривале зберігання готового продукту [1, с. 38].

Отже, до конкурентоспроможних інновацій можна віднести будь-які перетворення, пов'язані з виявленням і реалізацією потенційних можливостей агропереробних підприємств, спрямованих на реалізацію, зростання, універсалізацію процесів виробництва і задоволення попиту споживачів.

Література:

1. Габ А.І., Калакура М.М., Кущевська Н.Ф., Малишев В.В. Нанотехнології та наноматеріали в харчовій промисловості. *Технології харчової та легкої промисловості*. 2018. №1. Т. 29(68).Ч. С.37-41.

Annotation

It is justified the relevance of solving the integration problem as a factor in ensuring the competitiveness of agro-processing enterprises in modern conditions of development of the national economy. The main promising areas for the development of competitive innovations in the agro-processing industry are identified.

Key words: agro-processing enterprise, integration, dynamic development, innovation.

Науковий керівник – Котикова О.І.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

Пшегоцька Т. А., здобувач вищої освіти групи МЕН6/1
Миколаївський національний аграрний університет

Проаналізовано стан розвитку фондового ринку України, досліджено результати роботи ринку цінних паперів України за період липень-серпень 2019 року, виділено основні проблеми його функціонування, а також досліджено моделі організації фондових ринків в світі та запропоновано рекомендації щодо поліпшення роботи фондового ринку України.

Ключові слова: фондовий ринок, інвестиції, економіка країни, перерозподіл капіталу, модель організації, цінні папери, акції, облігації.

Розвиток та трансформація фондового ринку досліджувались багатьма вченими, які проводили аналіз специфічності його зростання та функціонування. Найвидатнішими з них є: К. Маркс, Дж.М. Кейнс, а серед вітчизняних вчених провідними є: М. Боголепов, М. Бунятян, В. Ідельсон, Г. Коложніков, П. Лященко, В. Мукосієв, В. Твердохлебов, Л. Яснопольський та ін. [1].

Фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних [2].

Фондовий ринок є важливою частиною розвитку міцної економіки країни, тому ефективна та правильна робота фондового ринку надає більше перспектив до розвитку [3].

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні-липні 2019 року [4], становить 41 випуск акцій на суму 4,98 млрд грн, що у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року менше на 8,4 млрд грн. Значні за обсягом випуски акцій зареєстровано: АТ «АТ Міжнародний інвестиційний банк», ПАТ «ПАТ Вест фінанс енд кредит банк», ПАТ «Банк Восток» з метою збільшення статутного капіталу, що суттєво вплинуло на загальну структуру зареєстрованих випусків акцій у досліджуваному періоді.

Торгівля державними облігаціями становить 177,81 млрд грн (96% від загального обсягу біржових контрактів) (Рис.1). Досліджуючи наявні ринки слід виділити «Перспектива» та «ПФТС», тому що протягом січня-липня 2019 року спостерігається укріплення торгівлі цінними паперами на зазначених біржах, що становило 98,5% вартості контрактів [4].

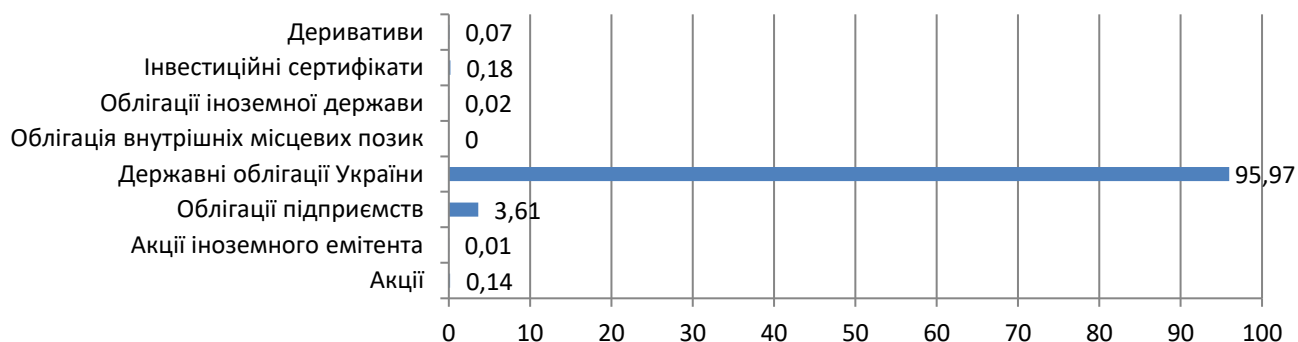

Рисунок 1 - Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі з розподілом за видом фінансового інструменту протягом січня-липня 2019 року, %

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Ознаки властиві фондовому ринку України: низька ліквідність; низка інституційних диспропорцій, що виражається у тому, що емітенти змушені проводити первинне розміщення через посередництво банківських установ, серед яких відсутні чисто інвестиційні банківські установи; недостатній рівень нагромадження капіталу; невелика частка організованого ринку, у порівнянні з передовими фондовими ринками; малорозвинений ринок корпоративних облігацій; невідповідність торгівлі світовим тенденціям; недостатність центрального депозитарію; відсутність прозорості на фондовому ринку.

Наслідком формування є високий ступінь піднесення економіки, а система створює необхідний і важливий елемент сьогоденного механізму економічного регулювання[5].

Найбільш відомими моделями організації фондового ринку є – американська (еталон) і європейська. Відповідно наведені (табл. 1) моделі мають особливість щодо лістинга компаній – у США жорсткі вимоги до емітента, який хоче реалізувати власні цінні папери. Вважаємо необхідним формувати принципи української моделі фондового ринку спираючись на характерні риси наведених моделей та їх досвід роботи для досягнення найбільшого економічного ефекту, що дозволить підвищити зацікавленість не тільки українських інвесторів, а й іноземних, що у свою чергу дасть змогу залучати іноземний капітал та стабілізувати економіку країни в цілому.

Таблиця 1 Порівняння американської та європейської моделей ринку цінних паперів

Ознаки	Модель	
	Європейська	Американська (США)
Ступінь державного контролю	Слабкий, наглядові функції виконують відповідні держави ЄС	Суворий з боку держави
Тип системи обліку прав	Законодавчо закріплена централізована	Розподілена
Роль реєстраторів	Відсутні	Знаходяться на 1-му рівні обліку прав та ведуть реєстри
Джерело інвестиційного капіталу	Банківські інструменти	Фондовий ринок
Власники акцій	Перехресне володіння	Індивідуальні інвестори
«Вхід» і «Вихід» на ринок для інвесторів	Складний	Легкий
Інформаційна прозорість компаній	Низька	Висока
Вартість залучення капіталу	Нижча порівняно американською моделлю	Висока

Джерело: побудовано автором на основі [6], [7]

Слід приділити увагу підтримці необхідного рівня конкуренції, запобіганню використання протизаконних схем, узгодженню чинної нормативно-правової бази, яка регулює діяльність ринку цінних паперів та провести ряд заходів щодо поліпшення системи залучення громадян та юридичних осіб до користування послугами цього ринку.

Література:

1. Редзюк Е. Еволюція впливу фондових бірж на соціально-економічне середовище світу/ Е. В. Редзюк. // Світове господарство і міжнародні економічні відносини. Економічний часопис-XXI. – 3-4(1)2013. – 10 с.
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України №3480-IV від 23.02.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
3. Богач Д. Сучасний стан фондового ринку України/ Д. С. Богач// Вісник Східноєвропейського університету економіки та менеджменту. – 2016. – С. 128-136
4. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку України за липень-серпень 2019 року Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ssmsc.gov.ua/fund/analytics>
5. Розпутенко І. Фондовий ринок України/ І. Розпутенко. Інформаційно-дискусійний сайт MATRIX-INFO. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://matrix-info.com/2019/05/16/fondoviy-rynok-ukrayiny-a-shho-tse-take/>

6. Панасюк О. Особливості державного регулювання та контролю фондового ринку України/ О. В. Панасюк, М. Л. Сідоренко, Г. Л. Плотникова// Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. №1. – 2014. – С. 154–161

7. Тимонькіна К. В. Порівняльний аналіз ключових характеристик моделей фондового ринку/ К. В. Тимонькіна// Актуальні проблеми економіки, №1 (127). – 2012. – С. 243-251

Annotation

The current state of development of the stock exchange of Ukraine was analyzed, the results of the work of the securities market of Ukraine for the period July-August 2019 are investigated, the main problems of functioning of this market in Ukraine are identified, also existing models of the stock exchange organization in the world were investigated and recommendations for improving the work of the stock market in Ukraine are offered.

Key words: stock exchange, country's economy, capital redistribution, model of organization, securities, stocks, bonds.

*Науковий керівник - Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ КОЛЕКТИВОМ

*Разговорова А. А., здобувач вищої освіти групи МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Труднощі управління людьми обумовлені виключною складністю поведінки людини. Трудова активність та розвиток творчої ініціативи робітників значною мірою залежать від умінь керівника враховувати і використовувати у своїй діяльності соціально-психологічні методи управління. Соціально-психологічні методи діють як регулятори соціальних, психологічних, ідеологічних та етичних відносин у колективі. Вміння їх застосовувати допомагає керівнику цілеспрямовано впливати на окремих працівників і формувати колектив з єдиними цілями.

Ключові слова: соціально-психологічні методи, управління персоналом, поведінка персоналу, система соціальних відносин, трудова активність, поведінка людини.

Труднощі управління людьми обумовлені виключною складністю поведінки людини. Для управління підприємствами в умовах зміни форми власності, прискорення науково-технічного прогресу в усіх галузях народного господарства, інтенсифікації виробництва необхідний творчий підхід до

управління, активна участь усіх робітників у вирішенні проблем виробничо-господарської діяльності. Однак мотивація до творчої праці економічними, адміністративними та правовими методами впливу на робітників є недостатньою [1,с.3]. Трудова активність та розвиток творчої ініціативи робітників значною мірою залежать від уміння керівника враховувати і використовувати у своїй діяльності соціально-психологічні методи управління.

Особливістю цих методів є вплив на поведінку робітників через неекономічні, соціальні та духовні інтереси, які проявляються у спільній праці. Тільки у праці людина найповніше проявляє себе як творча особистість, якій притаманні соціальні потреби: спілкування з людьми, обмін думками, повага до них, самовираження та утвердження у колективі [15,с.3]. Таким чином, соціально-психологічні методи управління - це сукупність прийомів і засобів соціального та психологічного впливу на весь колектив і окремі особистості для підвищення їхньої трудової та творчої активності.

Теоретичною основою соціальних і психологічних методів управління є соціальна психологія і психологія особистості як науки про закони психофізичної діяльності індивіда, різних суспільних груп, колективів [3,с.74]. Мета цих методів управління - вивчати і використовувати закони психічної діяльності людей для оптимізації психологічних явищ і процесів в інтересах суспільства і особистості. У цьому полягає єдність, тісний зв'язок і взаємозумовленість соціальних і психологічних методів управління.

Разом з тим між ними існують і відмінності: за допомогою соціальних методів управління здійснюється управління відносинами в колективах і між колективами; за допомогою психологічних - управління поведінкою індивіда і міжособовими стосунками у колективі.

Об'єктом соціальних методів управління на рівні організації та підприємства є група працівників і трудовий колектив у цілому, а метою управління - формування і розвиток колективу для оптимальної згуртованості його членів у досягненні загальної мети методом забезпечення єдності інтересів,

соціальної справедливості, розвитку ініціативи і почуття відповідальності кожного працівника за результати індивідуальної та колективної праці [4,с.62].

Психологічні методи управління поділяють на такі основні групи: методи формування і розвитку трудового колективу; методи гуманізації стосунків у трудовому колективі; методи психологічного спонукання (мотивації); методи професійного відбору і навчання [5,с. 52].

У наш час деякі керівники намагаються використовувати нові методи - методи психологічного впливу. До них відносяться: метод переконання; метод навіювання(одностороннє зараження, яке передбачає наявність свідомо діючого суб'єкта і об'єкта гіпнозу (навіювання)); метод зараження (визивається «несвідомою» передачею окремого психічного стану радості, страху, тривоги).

Література:

1. Богиня Д. П. Концептуальні підходи до визначення конкурентоспроможності робочої сили на ринку праці. *Україна: аспекти праці*. № 6. С. 3–8.
2. Мартинюк Н. Концептуальні підходи до трактування сутності конкурентоспроможності персоналу підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс»*. Вип. 2. С. 15-28.
3. Бучинська Т. В. Конкурентоспроможність персоналу як основний чинник підвищення ефективності діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. № 10(1). С. 74-77.
4. Харун О. Конкурентоспроможність персоналу підприємства в контексті розвитку трудового потенціалу. *Міжнародний науковий журнал. Економіка суб'єктів господарювання*. № 4. С. 62-73.
5. Козак К. Б. Дослідження проблем управління персоналом на сучасних підприємствах. *Теоретичні та практичні аспекти менеджменту*. № 4. С. 52–54.

Annotation

The difficulties of managing people are due to the exceptional complexity of human behavior. Work activity and development of workers' creative initiative depend to a large extent on the manager's ability to take into account and use social and psychological management methods in their activities. Social-psychological methods act as regulators of social, psychological, ideological and ethical relations in the team. The ability to apply them helps the manager to purposefully influence individual employees and to form a team with common goals.

Key words: social and psychological methods, personnel management, personnel behavior, system of social relations, labor activity, human behavior.

Науковий керівник – Мельник І.О.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЦІВІЛІЗАЦІЇ

Строганова Ю.М., здобувач вищої освіти ЗБ 6/3
Лазарєва І.М., здобувач вищої освіти ЗБ 6/3
Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено загальносвітові екологічні проблеми, виявлено можливості щодо упередження екологічних ризиків.

Ключові слова: екобаланс, екологічні загрози людства, екологічний дисбаланс.

Високий рівень концентрації небезпечних виробництв, суттєва трансформація агроландшафтів, неефективне використання природних ресурсів за видами, деградаційний антропогенний вплив на них, недостатня забезпеченість передумов до формування екобалансу по відношенню до економічних інтересів суб'єктів ринку спричиняють небезпеку у подальшому розвитку окремих держав і регіонів світу [1].

За результатами зростаючого навантаження на екосистеми світу, особливо у нарощуванні енергетичного і сировинного потенціалу з метою надання потреб найвпливовішим країнам світу з розвиненою економікою (США, КНР), забруднення атмосфери й збільшення викидів у світовий океан спричиняють посилення руйнівних процесів у екосистемах, що набуває глобальний характер і вимагає змін глобальної екологічної політики [1].

Досліджено, що негативні екологічні тенденції посилюють свій вплив майже в усіх регіонах світу, але лише незначна кількість держав світу реалізує адаптаційні і упереджаючі заходи з метою нівелювання загроз, що має територіально обмежений характер. До таких країн можна віднести Фінляндію, Швецію, Австрію, які кожного року витрачають мільйони фінансових ресурсів

на запровадження заходів з охорони і відтворення довкілля, запроваджують інвестиційні проекти у розширення сфери альтернативної енергетики і зменшення обсягів використання традиційних видів пального, обмежуючи шкідливі викиди CO₂. При цьому більшість країн світу не запроваджують заходи системного характеру, що створює загрозливий характер екологічних проблем світу [2].

Загрози міжнародній безпеці мають у більшості випадків системний характер. Однією із вагомих глобальних небезпек є екологічний дисбаланс, який зумовлює негативні тенденції у екосистемах світу. Глобальний характер екологічних проблем зумовлює необхідність фінансування заходів з нейтралізації загроз й збереження навколишнього середовища, формування передумов до гарантування екологічної безпеки окремих держав й регіонів світу. Запровадження адаптаційного підходу дозволяє запроваджувати заходи з охорони навколишнього середовища з огляду на особливості, масштаби і форми прояву екологічних проблем [1,2].

Література:

1. Бобровська Н.В. Пріоритети глобальної екологічної політики / Н. В. Бобровська // International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, January 27, 2017. – Kielce, Poland : Baltija Publishing. – Part II. – P. 61-64. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3639>).
2. Вишневська О. М. Адаптаційний підхід у гарантуванні екологічної безпеки держави / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2016. - Вип. 3 (91). - С. 3-12. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2023>).

Annotation

Global environmental issues have been investigated, and opportunities for environmental risk prevention have been identified.

Key words: *ecological balance, environmental threats to humanity, ecological imbalance.*

Науковий керівник – Бобровська Н. В.
*канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СЕКЦІЯ 7

«ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ, РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ»

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ

*Агеєнко Ю. С., здобувач вищої освіти групи Б 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Розглянуто поняття і принципи продовольчої безпеки держави, умови її гарантування та визначено перспективи подальшого розвитку. Обумовлено зв'язок із національними інтересами держави, соціальними гарантіями.

***Ключові слова:** продовольча безпека, сільськогосподарська продукція, споживання, виробництво, продовольчий ринок.*

Серед найактуальніших питань розвитку доцільно акцентувати увагу на гарантуванні продовольчої безпеки, адже вона є однією із ключових складових національної безпеки держави [1].

Продовольча безпека є невід'ємною складовою національної безпеки, а тому її варто розцінювати як внутрішню складову незалежності держави й важливий чинник, оскільки продовольче забезпечення населення на рівні визначених норм споживання є свідченням стійкості розвитку держави [2].

Визначено, що до принципів гарантування продовольчої безпеки відносять: стабільність законодавчої бази, що регулює економічні процеси в аграрній сфері; динамічність розвитку сільськогосподарського виробництва; інноваційність усіх галузей аграрної сфери; керованість економічними процесами; рівномірність розвитку регіонів, територій, галузей, комплексів [3].

Відповідно до норм ФАО продовольча безпека держави забезпечується у тому випадку, якщо у ній виробляється близько 80% продовольства, яке споживається, і вважається досягнутою, якщо окрім виробництва необхідної кількості продовольства, здійснюється його додатковий випуск у обсязі страхового запасу (у межах 17%). При цьому виокремлюють низку критеріїв продовольчої безпеки: ступінь задоволення фізіологічних потреб людини у компонентах певного енергетичного наповнення харчового раціону, його

відповідність вимогам щодо припустимого вмісту у харчових продуктах шкідливих для здоров'я речовин; рівень фізичної та економічної доступності продовольства для усіх категорій населення; стабільність витрат домогосподарств; ступінь незалежності продовольчого ресурсного забезпечення та аграрного сектора від імпорتنих поставок; рівень і темпи розвитку аграрних галузей; розміри оперативних і стратегічних запасів продовольства [4].

Отже, з метою забезпечення продовольчої безпеки варто враховувати співвідношення між продукцією власного й імпортного виробництва, розвитком інфраструктури й економічними показниками функціонування заготівельних, торгівельних і переробних підприємств, формуванням доступних роздрібних цін на продукти харчування. Забезпечення продовольчої безпеки залежить від ефективного господарювання усієї аграрної сфери, яку можна вважати гарантом стабільності, національної безпеки держави, її регіонів.

Обумовлено, що основні умови гарантування продовольчої безпеки полягають у 5-х напрямках, а саме [5]: наукові (моніторинг, наукове прогнозування та планування); економічні (доступність цін на продукти харчування, акумулювання фінансових резервів з метою розвитку виробництва, стратегічних запасів на випадок надзвичайних ситуацій); технологічні (наявність використання інноваційних технологій); біологічні (використання нових високопродуктивних сортів рослин, гібридів і видів тварин); екологічні (розвиток органічного сільського господарства та використання ресурсозберігаючих технологій).

Пріоритетними напрямками розвитку аграрної сфери, у контексті гарантування продовольчої безпеки, мають бути: забезпечення ефективності та конкурентоспроможності аграрного виробництва (логістика, автоматизація виробництв, приведення технологічних процесів у відповідність до міжнародних ветеринарних та фітосанітарних стандартів, залучення інвестицій, застосування ресурсощадних технологій, біотехнологій, меліорації), сприяння ефективному функціонуванню внутрішнього ринку аграрної продукції та забезпечення

цінового регулювання, здійснення моніторингу та прогнозування ринку сільськогосподарської продукції; цільове спрямування коштів від продажу аграрної продукції на розвиток аграрної сфери; активізація інвестиційної діяльності; реформування земельних відносин з метою ефективного використання природного потенціалу держави, окремих її регіонів (природно районувані особливості). Саме тому актуальність гарантування продовольчої безпеки є пріоритетними завданнями державної політики. Державна політика повинна бути зорієнтована на підтримання соціальної стійкості суспільства, гарантування національних інтересів [6]. Суспільне врегулювання, системність заходів, контроль за їхнім виконанням спонукатиме до гарантуванню національної безпеки у сфері продовольчого забезпечення.

Література:

1. Дем'яненко С., Свідерська І. До питання про стратегію розвитку аграрної політики України. Економіка України. 2004. № 8. С. 72-73.
2. Варченко О. До питання поєднання державного і ринкового регулювання продовольчої безпеки. Економіка України. 2004. №7. С. 55-58.
3. Надвиничний С. А. Вплив глобальних викликів на розвиток аграрної сфери України. Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України : зб. наук. праць. 2014. №19. С. 69-70.
4. Підвисоцький В., Ткачук Р. Формування та впровадження програм підвищення конкурентоспроможності територій : метод. матер. Київ : Леста, 2010. С. 41-42.
5. Мунтіян В. І. Економічна безпека України. Київ : КВЦ, 1999. 992 с.
6. Економічна безпека: глобалізація, геоекономіка, адаптація і розвиток: навчальний посібник. О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська. Миколаїв. 2017. 174с.

Annotation

The concepts and principles of food security of the state, the conditions of its guarantee and the prospects for further development are considered. The connection with the national interests of the state and social guarantees is conditioned.

Key words: food security, agricultural products, consumption, production, food market.

*Науковий керівник – **Вишневська О.М.**,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ (ГМО-ПРОДУКЦІЯ)

Ананевич Н. П., здобувач вищої освіти групи Б 4/1
Миколаївський національний аграрний університет

Розглянуто особливості вживання ГМО, гарантування біологічної безпеки, законодавче регулювання щодо генно-модифікованої продукції, недоліки і переваги вживання генно-модифікованої продукції, обумовлено зв'язок із національною безпекою, національними інтересами.

Ключові слова: генно-модифікована продукція, біологічна безпека, національна безпека, продовольча безпека, гарантії біобезпеки, ризики.

Одним із дискусійних питань сучасності є вживання генно-модифікованої продукції, виробництво якої має високі темпи нарощування. Постає питання щодо її безпечності.

Виявлено, що генно-модифіковані організми (ГМО) - організми, до геному яких за допомогою методів генної інженерії інтродуковано функціонуючі сторонні гени або окремі ділянки ДНК. Основною метою досліджень у цьому напрямі стало введення до геному реципієнта генів від інших видів, які надавали б йому нові властивості [1].

Чисельність населення світу зростає й обумовлює потребу у збільшенні обсягів виробництва продуктів харчування. Так, генно-модифікована продукція вирішує кількісну продовольчу проблему світу.

Перевагами вживання генно-модифікованої продукції є стійкість рослин до хвороб, морозів, засухи, виготовлення вакцин, медикаментів, фітокорекція ґрунтів. Використання продуктів генної інженерії дозволяє зменшувати збитки від шкідників, перепадів температури й вологості, економити воду й енергію, знижувати собівартість продукції [2].

Питання генно-модифікованої продукції є питання біологічної безпеки, яка являє собою стан середовища життєдіяльності людини за якого відсутній негативний вплив біологічних, хімічних, фізичних чинників на біологічну структуру, відсутній незворотній негативний вплив на біологічні об'єкти природного середовища (біосферу) та сільськогосподарські рослини і тварини [3].

Закон України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» забороняє обіг ГМО-продуктів, які не внесено до Державного реєстру ГМО сортів сільськогосподарських рослин та порід тварин, створених на основі ГМО. Проте, жодний сорт культурних рослин до Державного реєстру генно-модифікованих організмів не занесено, статистична інформація відсутня [4].

Водночас спостерігається посилення негативного впливу біологічних чинників на населення, існує можливість виникнення біологічних загроз, які пов'язані із сучасним розвитком біотехнологій, відсутність врегульованого порядку генно-інженерної діяльності.

Біологічна безпека є невід'ємною складовою національної безпеки України. Однією із гарантій забезпечення біобезпеки є формування в Україні ефективного нормативно-правового регулювання діяльності у сфері біотехнологій, зокрема поводження із генно-модифікованими організмами [5].

Аналіз різноманітних ризиків, який провели міжнародні організації, свідчить про те, що на сьогодні достовірно не встановлено негативний ефекти на довкілля й здоров'я людини від використання генно-модифікованих рослин, вироблених із них продуктів харчування, кормів для тварин [6].

За умов глобалізації нейтралізація загроз, у тому числі біологічного характеру, є питанням національної безпеки й потребує запровадження низки системних заходів (від законодавчого врегулювання до контролю за виконанням на різних рівнях управління [7].

Суттєвими ризиками вживання генно-модифікованої продукції є негативний вплив на організм людини, потенційний негативний вплив генно-модифікованих рослин на довкілля за їхнього широкого використання [8].

Гарантування біологічної безпеки тісно пов'язане із ефективним нормативно-правовим регулюванням, яке потребує удосконалення законодавства у сфері використання ГМО та інших біотехнологій.

Література:

1. Всеукраїнська екологічна ліга. ГМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoleague.net/pro-vel/tematychni-napriamy-diialnosti/hmo>
2. Генетично модифіковані організми: чому ГМО може і нагодувати, і вилікувати людство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://projects.platfor.ma/gmoomnomnom/>
3. Біологічна безпека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/1929:562>
4. ГМО-рослини: чи введе Україна мораторій на вирощування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agravery.com/uk/posts/author/show?slug=gmo-roslini-ci-vvede-ukraina-moratorij-na-virosuvanna>
5. Правові аспекти біологічної безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pp_2015_4_4.pdf
6. Надумані та реальні ризики від комерційного використання ГМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://propozitsiya.com/ua/nadumani-ta-realni-riziki-vid-kommerciynogo-vikoristannya-gmo>
7. Економічна безпека: глобалізація, геоекономіка, адаптація: розвиток: навчальний посібник. О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська. Миколаїв. 2017. 174 с.
8. Всеукраїнська екологічна ліга. Про наслідки вживання ГМО для людини і навколишнього середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoleague.net/pro-vel/misiia-vel/vystupy-publikatsii/2012/item/74-pro-hmo-hazeta-kontrakty>

Annotation

The features of GMO use, biosafety assurance, legislation on genetically modified products, disadvantages and advantages of GMO use are considered, connection with national security and national interests is stipulated.

Key words: *genetically modified products, biological security, national security, food security, biosafety guarantees, risks.*

*Науковий керівник – Вишневська О.М.,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Галенда О.В., здобувач вищої освіти Б 6/1

Хандога В.О., здобувач вищої освіти ЗБ 6/3

Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено сутність поняття екологічної безпеки держави, основні пріоритети удосконаленості екологічної політики держави.

Ключові слова: екологічна безпека, адаптаційний підхід. Природокористування, екосистема.

Система екологічного законодавства України є досить прогресивною, тому що вона створювалася вже в умовах незалежності з використанням досвіду світових лідерів, в галузі екологічного права. Сьогодні ми можемо сміливо констатувати, що той «правовий вакуум» у сфері охорони довкілля і екологічної безпеки, що утворився одразу після проголошення незалежності, ліквідовано. За ці роки в Україні прийнято кілька десятків законів та кодексів, що регулюють всю гамму екоправових відносин у державі.

Відповідно до чинного законодавства України раціональне природокористування регламентує ряд основних програмно-цілевих підходів, які включають державні і регіональні програми збереження і відновлення природних ресурсів з метою отримання екологічних пріоритетів у розвитку галузей економіки і збереження природного середовища для майбутніх поколінь. Для дієвості виконання реалізації програм наголошуємо на необхідності активізації міжнародної співпраці у збереженні біорізноманіття та формування цілісної екомережі. Реалізація заходів повинна базуватися на активізації процесу запровадження екологізації виробництва з метою забезпечення самоочищення території і зниження негативного впливу на навколишнє середовище, прискоренні процесу апроксимації та адаптації до норм і підходів міжнародного та європейського законодавства [3].

Україна серед європейських країн має найвищий інтегральний показник антропогенного навантаження на природне середовище практично на всій території. Значним є забруднення повітряного басейну, водних і земельних ресурсів, а також деградація ґрунтів і водойм. Майже все населення України споживає неякісну питну воду, забруднені продукти харчування, атмосферне повітря, проблемним є питання щодо утилізації відходів, як побутових, так і хімічних. Екологічні питання мають глобальний характер і мають тенденцію до загострення, що вимагає запровадження системного підходу у збереженні довкілля в усіх регіонах світу [2].

Отже, узагальнення загальносвітових екологічних проблем, виявлення можливостей щодо їхнього упередження, нейтралізації екологічних загроз і обґрунтування адаптаційного підходу у гарантуванні екологічної безпеки держави з урахуванням 194 глобалізаційних змін і тенденцій є найактуальнішою проблемою сьогодення.

Дослідивши сутність екологічної безпеки зроблено висновки, що екологічна безпека може бути розглянута в глобальних, регіональних, локальних і умовно точкових межах, у тому числі в межах держав і будь-яких їхніх підрозділів. Отже, за фактичним відображенням вона характеризує геосистеми (екосистеми) різного ієрархічного рангу.

З метою збереження навколишнього середовища й формування екологічної безпеки держави важливою є співпраця з міжнародними організаціями у напрямку врегулювання норм екологічного законодавства. Наближення законодавства України до норм у сфері охорони довкілля країн Європейського Союзу дозволяє спільно вирішувати нагальні проблеми та забезпечує можливості збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь, що є вимогою часу [3].

Таким чином, вважаємо, що екологічна політика повинна передбачати запровадження та реалізацію принципів раціонального природокористування та мінімізацію екологічних ризиків, сприяти покращенню екологічної ситуації. Запровадження заходів з подальшого розвитку галузей економіки необхідно зорієнтувати на активізацію екологічних пріоритетів у співпраці із міжнародними організаціями [1].

Література:

1. Бобровська Н.В. Пріоритети глобальної екологічної політики / Н. В. Бобровська // International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, January 27, 2017. – Kielce, Poland : Baltija Publishing. – Part II. – P. 61-64. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3639>).

2. Вишневська О. М. Адаптаційний підхід у гарантуванні екологічної безпеки держави / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2016. - Вип. 3 (91). - С. 3-12. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2023>).

3. Вишневська О. М. Наближення до міжнародного законодавства у збереженні і відновленні навколишнього середовища України / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2015. – Вип. 4(87). – С. 20-29. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/1865>).

Annotation

The essence of the concept of ecological safety of the state, the main priorities of perfection of ecological policy of the state are investigated.

Key words: *environmental safety, adaptation approach. Nature management, ecosystem.*

Науковий керівник – Бобровська Н. В.
*канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Кугляр А.А., здобувач вищої освіти групи Ф 2/1
Миколаївський національний аграрний університет

Дослідженотеоретичні ознаки впливу глобалізації на формування екологічної безпеки держави.

Ключові слова: глобалізація, екологічна безпека, національна безпека, довкілля.

Екологічна безпека є складовою національної безпеки, що гарантує захист важливих інтересів людини, суспільства, держави та довкілля від реальних чи можливих загроз, які створюють природні або антропогенні чинники. Екологічний елемент кожного із зазначених видів безпеки може стати тим інтегратором, що об'єднає їх у систему національної безпеки, допоможе знайти їх оптимальне співвідношення. Крім того, будь-який аспект національної безпеки, будь-то економічний, технологічний чи оборонний втрачає свій зміст у разі непридатності довкілля для життя і діяльності людини. Екологічну безпеку слід розглядати не як одну із компонентів національної безпеки, а як інтегратор, який здатний об'єднувати суспільство, а також забезпечувати його прогресивний прогрес [1].

За умов посилення негативного впливу на екосистеми у ХХІ ст. екологічна складова стає однією із головних частин світової спільноти. Сучасний глобалізований світ характеризується швидким зростанням чисельності населення, збільшенням нерівності у соціально-економічному розвитку та ресурсному забезпеченні між багатими та бідними країнами, посиленням антропогенного впливу на навколишнє природне середовище. Отже, загострення суперечностей у системі «людина-природа» і загострення екологічних питань ускладнює міжнародні відносини.

В традиційних ідеях екологічні проблеми взагалі не розглядалися, або розглядалися окремо, як причини збільшення напруженості в світі, в свою чергу, концепція глобальної екологічної безпеки розглядає погіршення стану навколишнього середовища в якості загрози.

Важливою відмінністю концепції екологічної безпеки від традиційного підходу є ставлення до поняття суверенітету держав, оскільки суверенітет та національні інтереси часто призводять до того, що міжнародне співробітництво в сфері охорони довкілля ускладнюється і навіть стає неможливим.

Односторонні дії держав, що застосовуються ними для охорони навколишнього середовища, вже стають не актуальні та малоефективні. Таким чином, екологічна безпека кидає виклик фундаментальним основам міжнародних відносин, таким, як концепції національних інтересів і державного суверенітету [2].

Економічне зростання може провокувати знищення екосистем, деградацію навколишнього природного середовища країн, що розвиваються з метою підтримки і забезпечення високого рівня споживання розвиненими державами. Держави, які є провідними у міжнародному співтоваристві зацікавлені у своєму економічному розвитку, що вступає у протиріччя з необхідністю витратити кошти на екологію й передавати їх до фондів міжнародних організацій [3].

Отже, екологічна безпека розвинених країн і країн, що тільки розвиваються має суттєві відмінності, але у виникненні глобальних екологічних проблем звинувачують один одного. Розвинені вважають, що країни, що розвиваються є основними забруднювачами у наслідок прискореної модернізації, неефективною виробничою базою, нерозвиненості екологічного законодавства. А збереження екології можливо тільки за умови участі у цьому процесі всіх країн світу.

У свою чергу, країни, що розвиваються, звинувачують розвинені країни у тому, що вони споживають велику частину світових ресурсів і виробляють більше усіх відходів, що спричиняє екологічно небезпечні викиди. Розвинені країни збувають у країни, що розвиваються, застарілі технології та обладнання, виносять шкідливе виробництво, вивозять відходи. Країни, що розвиваються, звинувачують розвинені в «екологічному імперіалізм», коли екологічні вимоги стають умовою отримання фінансової допомоги, більшість якої осідає в країнах-донорах [4].

Відповідно до чинного законодавства України раціональне природокористування регламентує ряд основних програмно-цільових підходів, що включають державні і регіональні програми збереження і відновлення природних ресурсів з метою отримання екологічних пріоритетів у розвитку галузей економіки, а також збереження природного середовища для майбутніх

поколінь. Правові підстави та вимоги до процесу наближення (апроксимації) законодавства України до ЄС у секторі охорони навколишнього середовища визначено як базовим міжнародно-правовими нормами двосторонньої співпраці України і Європейського Союзу, так і нормами національного законодавства. Відповідно до Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» реалізація екологічної політики потребує ефективного функціонування законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямованого на досягнення національних пріоритетів [5].

Отже, пріоритети глобальної екологічної політики будь-якої країни світу щодо ефективного природокористування передбачають вибір екологічної політики, що обумовлена локальними, регіональними і глобальними загрозами. Глобальний характер екологічних проблем зумовлює необхідність фінансування заходів з нейтралізації загроз й збереження навколишнього середовища, а також формування передумов до гарантування екологічної безпеки окремих держав й регіонів світу, враховуючі пріоритети глобальної екологічної політики [6].

Література:

1. Хилько М. І. Екологічна безпека України / М.І. Хилько// Навчальний посібник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2017. – С. 25-27
2. Онищук М. І. Проблеми безпеки в теорії міжнародних відносин: порівняльний аналіз основних напрямів / М. І. Онищук, Ю. В. Турченко, А. І. Зарицька // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. - 2013. - № 41-48. - С. 272-278
3. Бохан А. Глобальні виміри екологічної безпеки в домінантах стратегічного партнерства / А. Бохан // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2014. - Вип. 7. - С. 6-9
4. Євдомаха М.С. Політичні проблеми глобальної екологічної безпеки// М.С. Євдомаха . – 2018.- С. 3-5.
5. Національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля. – Київ, 2015. – 112 с.
6. Бобровська Н.В. Пріоритети глобальної екологічної політики / Н. В. Бобровська // International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, January 27, 2017. – Kielce, Poland : Baltija Publishing. – Part II. – P. 61-64.

Annotation

Theoretical signs of the impact of globalization on the formation of ecological security of the state are investigated.

Key words: *globalization, ecological security, national security, environment.*

Науковий керівник – Бобровська Н.В.,
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Неделіковська К. І., здобувач вищої освіти групи МЕН3/2
Миколаївський національний аграрний університет

З'ясовано сутність поняття альтернативні джерела енергії, охарактеризовано види альтернативної енергетики, визначено аспекти розвитку альтернативних джерел енергії в Україні.

Ключові слова: *альтернативна енергетика, відновлювана енергетика, екологічна безпека, енергетична стратегія.*

Глобальними тенденціями останніх років є остаточне розуміння необхідності переходу на альтернативні джерела енергії. На теперішній час цей ринок залишається інвестиційно привабливим. Призначення відновлюваної енергетики – сприяти вирішенню проблем екологічної безпеки та енергоефективності в Україні та в її областях. Вона має значний потенціал основних видів альтернативних джерел енергії, але на даний час вони становлять досить незначну частку в загальному енергобалансі країни. Подолання енергетичної залежності нашої держави та створення бази її енергетичної безпеки є особливо актуальним напрямом розвитку національної економіки. Метою дослідження є визначення альтернативних джерел енергії та проблем їх використання для розробки рекомендацій щодо розвитку альтернативної енергетики в Україні.

Альтернативна енергетика — сфера енергетики, що забезпечує вироблення електричної, теплової та механічної енергії з альтернативних джерел енергії[1].

Ці джерела енергії в останній час стали одним із найважливіших принципів безперервного розвитку світової єдності. Здійснюється пошук новітніх,

покращення існуючих технологій, виведення їх до економічно ефективного рівня та розширення напрямів використання.

Основними причинами зацікавленості до альтернативних джерел є передбачуване вичерпання запасів органічного палива, недосконалість та мала ефективність технологій їхнього використання, різке зростання ціни на них, наслідки якого турбують світове суспільство [2, ст.5].

За темпами використання нафти та газу, ресурсів людству вистачить приблизно на 50 років. З огляду на дану проблему країни Європейського Союзу активно запроваджують альтернативні джерела. Плани України в порівнянні з ЄС відрізняються у меншу сторону відповідно до Енергетичної стратегії [3].

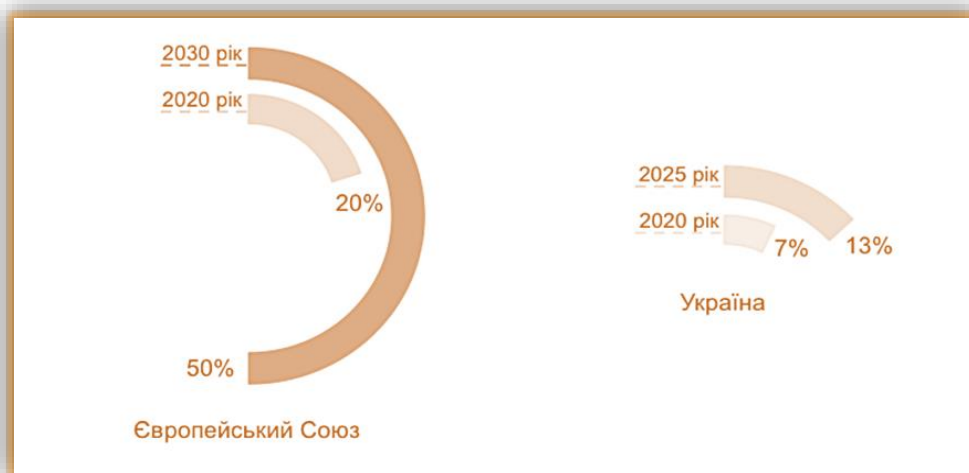

Рисунок 1 – Частка альтернативних джерел енергії в ЄС та Україні (відповідно до Енергетичної стратегії до 2035 року)

Джерело: [4]

Майбутнє української енергетики — за відновлюваними джерелами енергії.

Для України виділяють два основних напрями розвитку альтернативних джерел:

1. Сонячна енергетика

Потенціал використання сонячної енергетики в Україні та областях є достатньо високим. Для майбутнього розвитку та великого обсягу виробництва сонячних фотоелементів розроблені модулі батарей. Сонячна енергетика в

Україні поки не набула широкого господарського використання, проте передумови для цього є.

2. Повітряна енергетика

Україна має гарну перспективу розвитку вітроенергетики за рахунок освоєння вітрового потенціалу степових та гірських районів. Для промислового використання енергії вітру економічно обґрунтованими місцями розташування є Південь (Одеська, Миколаївська, Херсонська області), Схід (Донецька, Луганська області), а також гірські райони Криму і Карпат [5].

Нинішнє запровадження та поширення цих джерел має як позитивні аспекти, так й негативні.

Негативні полягають у тому, що країна зараз не є економічно стабільною. Інвестори не ризикують вкладати свої кошти на проекти. Також високий рівень корупції та бюрократія не дають змогу поширенню альтернативних джерел. Крім того, існує недосконалість законодавчої бази та сильний вплив держави на малий та середній бізнес. Ринок електроенергії потребує пом'якшення умов та впровадження реформ, що дасть можливість стати органічною цілою з європейським енергетичним ринком.

Позитивні аспекти полягають у тому, що альтернативна енергетика є екологічно безпечною та дає змогу бути незалежним від зовнішніх джерел постачання енергії, що сприяє економічній безпеці країни.

Отже, на теперішній час розвиток та поширення альтернативних джерел є повільним, але згідно з Енергетичною стратегією до 2035 року планується активне поширення та розвиток цих джерел.

Література:

1. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 09.08.2019 № 555-IV [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15>
2. Півняк Г.Г. Альтернативна енергетика в Україні: монографія / Г.Г. Півняк, Ф.П. Шкрабець; Нац. гірн. ун-т. Д.: НГУ, 2013. – 109 с.
3. Міністерство енергетики та вугільної промисловості України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. – Режим доступу <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>

4. Українська альтернативна енергетика: повільно, але стабільно. Baker Tilly [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. – Режим доступу <https://bakertilly.ua/news/id44270>

5. Перспективи альтернативної енергетики в Україні [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. – Режим доступу <https://zet.in.ua/news/perspektivi-alternativno%D1%97-energetiki-v-ukra%D1%97ni>

Annotation

The essence of the concept of alternative energy sources is clarified, the types of alternative energy are characterized. The aspects of development of alternative energy sources in Ukraine are defined.

Key words: *alternative energy, renewable energy, ecological security, energy strategy.*

*Науковий керівник – **Стамат В.М.**,
канд.екон.наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ

Охота Н. В., здобувач вищої освіти групи Б 3/2

Миколаївський національний аграрний університет

Екологічна безпека розглядається як пріоритетна складова національної безпеки держави. Вивчено етапи виникнення і становлення цього наукового напрямку. Охарактеризовано основні проблемні питання. Запропоновано теоретичні та практичні засади екологічної небезпеки, дослідження проблеми екологічного транскордонного забруднення компонентів навколишнього середовища.

Ключові слова: *екологічна безпека, екологічна небезпека, транскордонні ризики та загрози, транскордонні території, екологічні інтереси суспільства.*

Однією з найважливіших проблем сучасності є екологічна небезпека, яка має глобальний характер, екологічні прояви у суспільному житті мають пріоритетний характер з огляду на безпеку світу.

Обумовлено, що екологічна безпека є складовою національної безпеки, процесом управління системою національної безпеки, за якого державними і недержавними інституціями забезпечується екологічна рівновага і гарантується захист середовища проживання населення країни і біосфери в цілому, атмосфери, гідросфери, літосфери і космосфери, видового складу тваринного і рослинного світу, природних ресурсів, збереження здоров'я і життєдіяльності людей і нівелюються віддалені наслідки впливу [1].

До основних екологічних небезпек відносять: підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах; переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля; зношення основних засобів в усіх галузях національної економіки; неефективну систему управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів; незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та незабезпечення невідворотності відповідальності за його порушення; недостатнє фінансування природоохоронних заходів.

Основи екологічної безпеки в Україні проголошено Декларацією про незалежність, на конституційному рівні у ст. 16 Конституції України. Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (ст. 50) визначено екологічну безпеку як стан навколишнього природного середовища, за якого забезпечується попередження погіршення екологічного стану й виникнення небезпеки для здоров'я людей, що гарантується здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних екологічних, політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів.

Окремо слід виділити біологічну безпеку, яка являє собою пріоритет державної політики у сфері біологічної безпеки та біологічного захисту через здійснення системних заходів зі створення та ефективного функціонування національної системи безпеки й захисту, протидії проявам біотероризму, захисту населення від безконтрольного та протиправного поширення генетично-модифікованих організмів, збереження безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища [2].

Актуальність і важливість таких напрямків діяльності збереження природи, як охорона біологічного і ландшафтного різноманіття, збереження й відтворення екологічної активності екосистем затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про концепцію Національної Програми

збереження біологічного та ландшафтного різноманіття України» від 12.05.1997 року та Національною Програмою збереження біологічного різноманіття [3].

Обумовлено, що біологічне та ландшафтне різноманіття України і її регіонів являє собою одне з найважливіших багатств суспільства, яке вимагає не тільки його збереження, але й практичного вирішення проблем його відтворення, формуючи сприятливе для життя довкілля та перспективи існування нації, збереження заповідних територій.

Обумовлено й доведено, що стратегічна ідея розвитку заповідних територій спрямована на збереження цілісного природного каркасу Європи, об'єднавши в єдину європейську мережу її найбільш цінні природні території, що в свою чергу дозволить підтримувати загальний екологічний баланс. Використання наявного потенціалу заповідних територій здійснюється у формі природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, заказників, парків природи, заповідних урочищ, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. А транскордонні екологічні небезпеки виникають за межами держави, й включають: викиди забруднювачів у середовище, перенесення забруднювачів через кордони, взаємодію забруднюючих речовин з об'єктами навколишнього середовища іншої держави.

Обумовлено, що головну роль у транскордонному екологічному забрудненні практично завжди відіграють викиди в атмосферу. Основними факторами, що визначають провідну роль цього виду забруднення, є характер поширення речовин і продуктів їх перетворення; значні обсяги викидів; подальша міграція й трансформація в інших середовищах після випадання з атмосфери; всеохоплюючий вплив на природні процеси й екосистеми [4].

Значної екологічної шкоди зазнають ґрунти внаслідок їх забруднення викидами промисловості, невмілого або надмірного використання в аграрному

секторі засобів хімізації, а також забруднення значних площ внаслідок аварії на Чорнобильській атомній електростанції.

На сучасному етапі розвитку суспільства, коли інтенсивно відбувається погіршення якісних параметрів навколишнього природного середовища, об'єктивно виникла необхідність посилення природоохоронної діяльності суспільства, спрямованої на збереження, поліпшення стану, відтворення екологічних параметрів екосистем [5].

Довкілля вважається безпечним, коли його стан відповідає встановленим критеріям, стандартам і нормативам, що стосуються його чистоти (незабрудненості), ресурсомісткості (невиснаженості), екологічної стійкості, санітарних вимог, видового різноманіття, здатності задовольняти інтереси суспільства на різних рівнях управління (від локального до глобального). Саме заповідні території можуть стати основою збереження біорізноманіття для майбутніх поколінь.

Література:

1. Качинський А. Сучасні проблеми екологічної безпеки України /А. Качинський. – К, 1994. – 48 с. (Препринт / Національний інститут стратегічних досліджень; № 33).
2. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики. – К., 2000
3. Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України». – Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997, N 10, ст.85) (із змінами, внесеними згідно із Законом N 2171-III (2171- 14) від 21.12.2000, ВВР, 2001, N 9, ст.38).
4. Вихрист В.В. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, завдану трансграничним забрудненням: міжнародно-правовий аспект / В.В. Вихрист // Часопис Академії адвокатури України. – 2011. – № 13(4). – С. 2-6.
5. Хлобистов Є. Стратегія екологічної безпеки: методологічні підвалини, механізми розробки та реалізації / Є. Хлобистов // Економіка природокористування і охорони довкілля : щорічник наукових праць – К., 2006. – С. 21–29.

Annotation

Ecological security is considered as a priority component of national security of the state. The stages of origin and formation of this scientific direction are studied. The main problematic issues are described. Theoretical and practical principles of ecological danger are offered, the problems of ecological transboundary pollution of environmental components.

Key words: *ecological safety, ecological danger, transboundary risks and threats, transboundary territories, environmental interests of society.*

**Науковий керівник – Вишневська О.М.,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Параконний Д. В., здобувач вищої освіти групи МЕН 5/1
Миколаївський національний аграрний університет

Розкрито суть поняття «екологічна безпека», відображено основні причини погіршення екологічної безпеки в Україні, висвітлені способи поліпшення екологічного стану країни в цілому.

Ключові слова: екологічна безпека, екологія, економіка, навколишнє середовище.

Згідно ст. 50 закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Екологічна безпе́ка — це такий стан навколишнього середовища, коли гарантується запобігання погіршення екологічної ситуації та здоров'я людини. Це сукупність дій, станів і процесів, що прямо або побічно не приводять до життєво важливих втрат (або погроз таких втрат), що впливають на природне середовище, окремим людям і людству; комплекс станів, явищ і дій, що забезпечує екологічний баланс на Землі і в будь-яких її регіонах на рівні, до якого фізично, соціально-економічно, технологічно і політично готове (може без серйозних втрат адаптуватися) людство [1].

Нинішня екологічна ситуація в Україні характеризується як кризова. Вона сформувалась такою через нехтування об'єктивними законами розвитку і відтворення природних геосистем. Територія України відзначається надмірним техно- і антропогенним навантаженням на природне середовище та високим ступенем його забруднення.

На відміну від України, у ЄС політики, чиновники, громадяни не ставлять під сумнів важливість екологічних питань та потребу займатись ними вже сьогодні. Оскільки чисте довкілля — це наше майбутнє і майбутнє наступних поколінь.

У нашій державі після розпаду Радянського Союзу залишилась незмінною система управління, яка стала причиною невиконання екологічного законодавства. Відсутність належних норм і стандартів призвело до хибного моніторингу стану довкілля.

Співпраця між Україною та ЄС згідно Угоди про асоціацію займає важливе місце в реформуванні екологічного врядування, що потребує змін планування політики, розробки та впровадження законодавства, для того щоб зробити питання охорони довкілля пріоритетним у країні.

Угода про асоціацію України та ЄС являється потужним важелем впливу на екологічну політику і права, що сприяє впровадженню сучасних підходів і норм в Україні та приведе до покращення стану навколишнього середовища і здоров'я громадян України.

Існує хибна думка, що достатньо переписати положення директив і прийняти їх як закони в Україні, і наше законодавство стане прогресивним та ефективним.

Але, зрозуміло, це найпростіший шлях, проте він не є дієвим, оскільки прийняте законодавство має відповідати діючій в країні правовій системі, узгоджуватись з іншими нормативно-правовими актами. В першу чергу при пошуку шляхів імплементації слід звернути увагу на необхідність досягнення цілей директиви, а вже потім – на запропоновані механізми. Саме тому обраний профільним міністерством варіант імплементації – спочатку стратегія, а потім необхідні закони і підзаконні акти – є правильним. Таким чином, імплементація Угоди відбуватиметься через національні реформи, а не навпаки. Внутрішній порядок денний є первинним джерелом реформ, проте їх впровадження здійснюється через призму імплементації Угоди. Основним відповідальним органом за імплементацію екологічної складової Угоди є Мінприроди, яке є головним виконавцем більшості планів імплементації директив та регламентів в екологічній сфері. Необхідним фактором є взаємодія Мінприроди з іншими

органами центральної влади, котрі виступають виконавцями певних директив [2].

Дієвим наочним інструментом для накопичення знань про закономірності розвитку та функціонування природних комплексів (екосистем), формування екологічної культури є картографічні документи та науково-популярна література. На основі проведених еколого-географічних досліджень в Україні видано низку карт і атласів як території держави в цілому, так окремих її регіонів.

Адже екологічна криза потребує необхідного екологічного виховання підростаючого покоління і населення загалом.

Література:

1. Ю. С. Шемшученко. Безпека екологічна // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] — К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. — Т. 1 : А — Г. — 672 с. — ISBN 966-7492-00-X.
2. Н. Андрусевич. Екологічний бік євроінтеграції: імітація реформ чи реальні зміни ? [Електронний ресурс] / Н. Андрусевич. — Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/06/16/7067180/>.

Annotation

The essence of the concept of "ecological safety" is revealed, the main reasons for the deterioration of ecological safety in Ukraine, the ways of improving the ecological status of the country as a whole are outlined.

Key words: ecological safety, ecology, economy, environment.

**Науковий керівник – Горобченко О.А.,
канд. економ. наук, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ, РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ

Ткачук А. В., здобувач вищої освіти групи МЕН 6/1
Миколаївський національний аграрний університет

Проаналізовано стан екологічної безпеки в регіонах України. Проведено порівняльну оцінку регіонів держави та здійснено їх ранжирування за інтегральним показником екологічної безпеки.

Ключові слова: екологічна безпека, регіони України, загрози, надзвичайні ситуації, державна політика.

У сучасних умовах екологічні проблеми стають усе важливішим чинником економічних проблем у більшості регіонів України. Аналіз основних тенденцій і характеру змін основних джерел загроз екологічній безпеці регіонів держави переконливо доводить, що збереження високої енерго- та ресурсоемності економіки України за умов подальшого виснаження земельних, водних, мінерально-сировинних і біотичних ресурсів неминуче призводить до формування масштабних загроз національній безпеці в екологічній і природно-техногенній сферах.

Первинні основи загальної концепції екологічної безпеки закладені у роботах Н. Ф. Рейсмера, С. А. Боголюбова, В. І. Данилова-Данільяна, К. Ф. Фролова, В. О. Бокова, А. О. Бикова, Р. М. Кларка, М. Н. Мойсєєва та інших вчених. Останнім часом інтенсифікувалися теоретичні та практичні дослідження з зазначеної проблеми. Екологічна безпека в рамках держави розглядається як складова національної безпеки в працях В.П. Горбуліна, А. Б. Качинського, В. О. Косовцева та інших.

Кожний регіон є складною соціально-економічною та екологічною системою, функціонування якої характеризується нестійкою рівновагою через вплив значної кількості чинників політичного, економічного, екологічного характеру. Властивістю такого стану є швидке виникнення та розвиток кризових економічних та екологічних явищ під впливом зовнішніх збурень через нездатність регіону протистояти їх дестабілізуючому впливу. Враховуючи експортну орієнтацію економіки України з переважним спрямуванням на видобуток та переробку великих обсягів мінеральної сировини, що в цілому призводить до значного забруднення та погіршення стану повітря, земельних ресурсів, водних джерел. У багатьох регіонах держави можливий перехід нестійкого стану, а саме через вплив екологічних чинників.

Дані щодо викидів забруднюючих речовин у атмосферу від стаціонарних джерел за 2016 - 2018 роки свідчать, що за досліджуваний період в Україні виділено 6 областей з найбільшою екологічною проблемою.

У 2016 - 2018 роках спостерігається тенденція до зменшення забруднюючих речовин. У Донецькій області у 2018 році в порівнянні з 2016 роком зменшення відбулось на 191,2 тис.т. Проте у двох областях України: Івано-Франківській, Київській показник викидів збільшується у 2018 році в порівнянні з 2016 та 2017 роками.

**Таблиця 1 Викиди забруднюючих речовин у атмосферу від
стаціонарних джерел, тис. т**

	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Україна	3078,1	2584,9	2508,3
Донецька область	981,4	784,8	790,2
Дніпропетровська область	833,0	657,3	614,3
Івано-Франківська область	196,7	198,3	221,4
Львівська область	103,1	109,1	106,7
Харківська область	100,2	45,0	44,7
Київська область	98,2	48,2	81,3
Миколаївська область	13,9	14,2	13,1

Джерело: розраховано автором за даними [2]

Сьогодні в Україні, незважаючи на певний спад виробництва, ще надзвичайно високим залишається забруднення повітряного середовища великих міст і промислових центрів. В результаті практично дві третини населення країни проживає на територіях, де стан повітря не відповідає гігієнічним нормативам. Проте питання щодо ступеня ризику за умов постійної тривалої дії шкідливих чинників повітряного середовища, якій піддається населення великих міст з різним профілем промисловості, залишаються відкритими.

Основними забруднювачами атмосферного повітря залишалися підприємства чорної металургії, теплової енергетики, вугільної, нафтогазовидобувної, цементної промисловості, викиди забруднюючих речовин яких складали майже 90 відсотків від загального обсягу викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами в Україні [3].

Розуміння місця екологічної безпеки в системі національної безпеки та її законодавчо-екологічне значення, що виявляється під час взаємодії природних, економічних, правових і соціальних чинників, дає можливість бачити її цілісною зі своїми власними законами розвитку [2].

Екологічна політика – це обґрунтовані науково і фінансово напрямки, спрямовані на охорону й оздоровлення навколишнього середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, що забезпечує якісну життєдіяльність людини і екологічну безпеку довкілля.

Література:

1. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Засади національної безпеки України. - К.:Інтертехнологія, 2009 – 272 с.
2. Статистична інформація Державної служби статистики України. - [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
3. Хіміч О. Екологічна безпека як елемент національної безпеки // Право України, 2015 – № 11 –С. 44–48.
4. Качинський А.Б. Економічна безпека України. Системний аналіз перспектив покращення. – К.: НІСД, 20017 – 312 с.

Annotation

The state of ecological safety in the regions of Ukraine is analyzed. A comparative assessment of the regions of the state is carried out and their ranking is made according to the integrated indicator of ecological safety.

Key words: *environmental safety, regions of Ukraine, threats, emergencies, state policy.*

Науковий керівник - Бурковська А.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

СУТНІСТЬ Й ПІДХОДИ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Чабаненко О. О., здобувач вищої освіти групи Б 6/1

Приймак К. О., здобувач вищої освіти групи ЗММ 1/1

Миколаївський національний аграрний університет

Визначено сутність екологічної безпеки. Особливості й напрями її гарантування з огляду на масштаби й динаміку екологічних загроз.

Ключові слова: *екологічні ризики, безпека, еко-технології, свідомість, екологічна політика.*

Екологічна ситуація у світі спонукає людство до усвідомлення факту безвідповідального ставлення до природних ресурсів. Зростання чисельності

населення, нестача енергоресурсів, водних ресурсів, епідемії, тероризм - створюють загрози існуванню людства.

Якщо розглядати питання на державному і регіональному рівні, слід виявити рушійні сили, які ставлять під загрозу екологічну безпеку. З метою врегулювання взаємовідносин між людиною і природою, попередження виникнення екологічних катастроф, необхідною є реалізація відповідальної екологічної політики, дії якої будуть спрямовуватись на раціональне використання природних ресурсів [1]. Вчені приділяють значну увагу застосуванню та впровадженню гіс-технологій, еко-технологій, екологічних інновацій.

Екологічна функція держави покликана створювати сприятливі умови, мінімізувати шкідливий вплив чинників техногенного характеру. Так, за останні роки, в Україні зареєстровано до 300 надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, у тому числі пов'язаними із неконтрольованою вирубкою лісів, повеннями, зсувами, опустелюванням (степова зона). Основними чинниками виникнення техногенних катастроф є транспортування й зберігання небезпечних речовин, використання технологій у небезпечних галузях, недотримання заходів із запобігання аваріям та катастрофами.

На міжнародному рівні прийнято ініціативу викликану інтересом та бажанням підприємств долучитися до програм розвитку та формування соціальної відповідальності, у тому числі в екологічній сфері. Пріоритетність екологічних знань, їхнього поширення у суспільстві обумовлена необхідністю запровадження системних заходів екологічного спрямування, що підтверджує результат зібрання світових лідерів на саміті ООН з питань клімату у Нью-Йорку у вересні 2019 року. На саміті виникло більше протиріч ніж узгодженості між заходами глобального і державного характеру. Основні завдання саміту полягали у недопущенні глобального підвищення температури, зменшення негативних ефектів зміни клімату, допомога найбільш вразливим верствам населення. Головною глобальною проблемою світу є вирубка лісів. На саміті

домовились про реалізацію програми ProGreen, дії якої направлені на порятунок від незаконних вирубів та пожеж тропічних лісів Амазонії і Африки.

Отже, подолання екологічних загроз потребує зміни суспільної свідомості. З метою здійснення екологічної політики на державному рівні потрібно усвідомити не лише екологічні проблеми, а й економічні можливості. Налагоджені механізми екологічної безпеки мають бути чітко сформовані та реалізовані у систему аналізу екологічної ситуації, прогнозування, планування і здійснення запобіжних заходів щодо ймовірних факторів шкідливого впливу на навколишнє природне середовище [2]. Однією з важливих особливостей екологічної безпеки є її пріоритетність. Це засвідчує, що екологічна безпека є невід'ємною складовою національної безпеки держави.

Література:

1. Хімич О. Екологічна безпека як елемент національної безпеки / О. Хімич // Право України. – 2002. – № 11. – С.47.
2. Ліпкан В. А. Управління системою національної безпеки України / В. А. Ліпкан. – К. : КНТ, 2006. – 68 с. – (Серія : Національна і міжнародна безпека).

*Науковий керівник – Вишневська О.М.,
д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*Шовкова В.А., здобувач вищої освіти ЗБ 6/3
Борщевська О.В., здобувач вищої освіти ЗБ 6/2*

Досліджено глобальні екологічні проблеми та їх вплив на світову спільноту. Обґрунтовано, що глобальні екологічні проблеми мають значний вплив на екологічну безпеку держав світу.

Ключові слова: екологічна безпека, глобальні екологічні проблеми, екологічні ризики.

У Законі України «Про основи національної безпеки» від 19 червня 2003 року національна безпека представляє собою захищеність життєво важливих

інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання й нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам [1].

Відповідно до цього Закону екологічна безпека – це збалансований стан навколишнього природного середовища, яка забезпечує можливість покращення якісних критерій життя людей, захищеність від природних і техногенних катастроф, можливість стабільного прогресу суспільства і держави [1].

Таким чином, зазначимо, що екологічна безпека держави спрямована на забезпечення екологічної рівноваги, гарантування захисту навколишнього середовища, природних ресурсів за видами, збереження довкілля з метою життєдіяльності людей, у тому числі майбутніх поколінь. Таким чином, екологічну безпеку держави не можна розглядати окремо від екологічної національної політики з обґрунтуванням можливостей до адаптації [2].

Глобалізація є об'єктивним історичним процесом інтеграції людства, який зорієнтований на отримання прибутків, максимальних прибутків і мультиприбутків. Подібна пріоритетність глобалізації світу призвела до екологічної кризи, яка наближається до екологічної катастрофи, що засвідчують зростаючі природні катаклізми в усіх регіонах світу. Існуючі негативні тенденції потребують запровадження заходів на рівні кожної держави і регіону з метою нівелювання екологічних загроз і збереження довкілля, гарантування національної безпеки [3].

Отже, пріоритети глобальної екологічної політики будь-якої країни світу щодо ефективного природокористування передбачають вибір екологічної політики, враховуючи екологічні загрози на докальному рівні, регіональному і глобальному. Враховуючи вище сказане зазначимо, що екологічна політика повинна передбачати запровадження та реалізацію принципів раціонального природокористування та мінімізацію екологічних ризиків, сприяти покращенню екологічної ситуації, що формуватиме екологічну безпеку держави.

Вважаємо, що запровадження заходів з подальшого розвитку галузей економіки необхідно зорієнтувати на активізацію екологічних пріоритетів у співпраці із міжнародними організаціями. Глобальний характер екологічних проблем зумовлює необхідність фінансування заходів з нейтралізації загроз й збереження навколишнього середовища, а також формування передумов до гарантування екологічної безпеки окремих держав й регіонів світу, враховуючі пріоритети глобальної екологічної політики [2].

Література:

1. Закон України «Про основи національної безпеки». – Електронний ресурс : Режим доступу. – hrpt:
2. Бобровська Н .В. Пріоритети глобальної екологічної політики / Н. В. Бобровська // International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, January 27, 2017. – Kielce, Poland : Baltija Publishing. – Part II. – P. 61-64. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3639>).
3. Вишневська О. М. Наближення до міжнародного законодавства у збереженні і відновленні навколишнього середовища України / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2015. – Вип. 4(87). – С. 20-29. (<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/1865>).

Annotation

Global environmental issues and their impact on the global community are explored. Global environmental issues have a significant impact on the environmental security of countries around the world.

Key words: *environmental security, global environmental issues, environmental risks.*

Науковий керівник – Бобровська Н. В.
*канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СЕКЦІЯ 8
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: ЛЮДИ ТА ПОДІЇ»

**БУДАПЕШТСЬКИЙ МЕМОРАНДУМ: ЗНАЧЕННЯ ТА НАСЛІДКИ
ДЛЯ УКРАЇНИ**

Воляннюк А. В., здобувач вищої освіти 6 курсу
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

У роботі дається виклад історичних та політичних передумов підписання Будапештського договору, дається короткий виклад тих негативних подій до яких призвело ядерне роззброєння та наводиться план на майбутнє щодо його відновлення.

Ключові слова: Будапештський меморандум, роззброєння, ядерний потенціал, ядерна зброя.

Останнє десятиліття минулого століття ознаменувалося великою кількістю подій які залишили свій вагомий відбиток на всій подальшій історії нашої держави, безумовно до таких подій можна віднести і розпад СРСР, і становлення України як окремої та незалежної країни та нації, і також безперечно в цю категорію входить подія щодо підписання Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (Будапештський меморандум).

Якщо вдається до історичної ретроспективи та коротко викласти історичні та політичні передумови підписання даного договору, то треба зазначити, що після розпаду СРСР на території нашої держави залишився третій по силі та об'єму ядерний потенціал у світі.

Станом на 1991 рік ядерний потенціал України складався з 176 міжконтинентальних балістичних ракет у складі 43-ї ракетної армії, також у складі 130 рідкопаливних СС-19 ракет, та 46 одиниць твердопаливних СС-24 ракет, а також ядерних боєзарядів чисельності близько 2000 одиниць та тактичних ядерних боєзарядів у складі від 2800-4000 одиниць.

Світові лідери були занепокоєні такою ситуацією, оскільки це не просто давало нашій країні впевненість в своїх силах, але і ставило Україну в один ряд з такими державами як США та Російська Федерація.

Таким чином майже відразу після отримання Україною незалежності на нас почався тиск, як з боку США та Заходу так і з боку Російської Федерації.

Нажаль, на той час ще Україна буда ще дуже молодою країною, без достатньої впевненості своїх силах, та без достатнього досвіду на міжнародній політичній арені і не змогла відстояти свою стійку позицію з приводу залишення країни у статусі ядерної держави.

Тогочасне керівництво нашої держави, у складі президента Леоніда Кравчука та голови Служби Безпеки України Євгена Марчука виступили за відмову від ядерної зброї та подальшого роззброєння під контролем США та РФ.

Цю ідею багато хто не підтримав, і провідні національні фахівці виступали проти такого кроку, про те вони не були почуті і рішення вже було прийнято керівництвом.

Нажаль, процес ядерного роззброєння почався ще в далекому 1990 році, коли в Декларації про державний суверенітет були закладені принципи без'ядерності, тобто добровільну відмову від ядерної зброї та відмову від подальших її розробок.

Вже у 1992 році з подачі та під тиском США в Києві були проведені тристоронні зустрічі з питань обговорення фінансової сторони процесу роззброєння, наші так звані партнери виступали навіть за повну компенсацію усіх витрат щодо роззброєння та часткового знищення зброї.

Це ще раз доводить рівень хвилювань та занепокоєння США та РФ, і в той же час доводить наскільки помилковим було рішення тогочасного керівництва нашої країни.

Згодом був підписаний Масандрівський договір (від 3 вересня 1993 року) який визначав процедуру та план щодо подальших дії країн, в процесі роззброєння.

Вже після підписання цього договору, 5 грудня 1994 року між Україною, США, РФ та Великою Британією був підписаний Будапештський меморандум, документ за яким Україна повністю відмовляється від ядерної зброї, знищує або

передає її, а натомість вищезазначені країни гарантують нам безпеку, територіальну цілісність, та недоторканість кордонів.

Ще тоді все це виглядало як тотальна авантюра, бо тогочасна владна верхівка для того щоб уникнути тиску з боку Заходу та Росії була готова пожертвувати безпекою України, і нажаль у 2014 ми побачили до чого це привело.

Перші прояви російської агресії відбулися ще задовго до війни на Сході, а саме у 2003 році, під час суперечок за острів Тузла, ще тоді Росія показала свою принципову агресивну позицію, це було першим дзвоником щодо невірності рішення Леоніда Кравчука.

Вже тоді Росія почала порушувати свої обов'язки за Будапештським меморандумом в моментах не посягання на нашу територіальну цілісність на суверенітет.

Якщо подивитися на цю ситуацію у наші дні то треба зазначити, що відновлення ядерного потенціалу вирішило би багато актуальних проблем, і завершення війни на Сході України, і придало би нашій країні більшого авторитету на міжнародній арені і було би доброю запорукою безпеки та захищеності кордонів від наступних посягань.

В Україні на даний момент є 2 заводи по переробці руди та 1 завод по виробництву важкої води, звісно цього не достатньо для відновлення технологій, про те якщо згадати, що Україна найбагатша країна в регіоні на руду то можна зробити висновок, що все можливе.

За думкою фахівців для відновлення технології розробки ядерної зброї та подальшого її виробництва треба гроші та час, за достатнього фінансування та актуальної державної політики в цьому напрямку за 5-7 років можна налагодити технології для виробництва ядерної зброї, а це значить, що вже за 10-15 років наша країна може мати у складі ЗСУ перші одиниці ядерної зброї.

На мою думку відновлення Україною ядерних розробок буде запорукою подальшого спокою та миру, та буде виступати як попереджувальних захід для будь яких посягань на нашу державність та незалежність.

Annotation

The paper presents the historical and political prerequisites for the signing of the Budapest Treaty, gives a summary of the negative events that led to nuclear disarmament and outlines a future plan for its restoration.

Key words: budapest memorandum, disarmament, nuclear potential, nuclear weapons.

**Науковий керівник – Ковальова С.Г.,
канд. юридичних наук, доцент кафедри історії та теорії держави та права,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
м. Миколаїв**

СЕКЦІЯ 9

«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Халак О. М., здобувачка вищої освіти групи МНРЗ-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Наведено основні тенденції розвитку електронної комерції. Ідентифіковані переваги, які отримують споживачі, виробники, продавці, а також окремі регіони та держава загалом від зростання обсягів інтернет-торгівлі.

Ключові слова: електронна комерція, переваги, споживачі, виробники, регіон.

Електронна комерція невпинно зростає, що зумовлено зростанням попиту і це дає бізнесу нові можливості заробити. За результатами досліджень в Україні, як і в усьому світі, найпопулярнішими категоріями товарів для онлайн-торгівлі є одяг і взуття, домашня електроніка і книги. Обсяги інтернет-торгівлі в Україні постійно зростають незалежно від економічних коливань [1]. Онлайн-продажі все ще становлять невелику частку загального обсягу роздрібної торгівлі – трохи більше 3%, проте стрімко ростуть кожного року. За даними EVO business, в 2018-м в порівнянні з минулим роком ринок електронної комерції в Україні виріс на третину – до 65 млрд. грн. За темпами зростання він залишається другим в Європі. Прогнозується, що частка e-commerce буде продовжувати рости і в 2019 році, але вже не так стрімко – на 25%, до 81,25 млн. грн. [2, 4].

Проблема розвитку й управління інтернет-торгівлею в сучасних умовах в Україні набуває принципового значення через інтенсифікацію процесів концентрації торговельних об'єктів, розвиток і появу нових технологій, моделей застосування Інтернету в діяльності торговельних підприємств, динамічність ринку в різних його сегментах, посилення конкуренції з боку іноземних суб'єктів, модифікацію форм і видів конкурентної боротьби, зокрема активізацію інтернет-маркетингової діяльності торговельних підприємств [4].

Оскільки електронна комерція стрімко розвивається, то вважаємо за доцільне виділити переваги та проблеми її впровадження.

Таким чином, для споживачів перевагами інтернет-комерції є: нижчі ціни у порівнянні з традиційними магазинами (за рахунок зменшення невиробничих витрат підприємства електронної комерції мають можливість оптимізувати цінову політику); доступність інформації про товари, послуги в Інтернет-магазинах у режимі реального часу цілодобово без вихідних; використання торгівельних платформ, інтернет-магазинів, сайтів-агрегаторів інтернет-магазинів з метою вивчення ринку товарів та послуг, порівняння їх характеристик, цін; можливість купувати елітні, рідкісні товари у закордонних магазинах, на аукціонах, резервувати місця в готелях різних країн та отримувати інші високоякісні послуги іноземних компаній; наявність пошукових систем, які дозволяють споживачам знайти інформацію про необхідні товари та послуги; зменшення ймовірності здійснення транзакції з несумлінними, недосвідченими продавцями; можливість отримати швидко, просто безкоштовні зразки та скористатись фірмовою доставкою товарів від виробника; можливість обміну відгуками про товари та послуги, а також їх пошуку через соціальні мережі, спільноти, блоги тощо; більша відкритість компаній до споживачів [3, 5].

Для виробників можна виділити такі переваги: зниження обсягу первісних вкладень в бізнес (зникає потреба в купівлі чи оренді великих торговельних площ, торговельного обладнання); зменшення чисельності персоналу та фонду оплати праці, що обумовлено повною або частковою автоматизацією процесів, спрощенням комунікації в межах підприємства; скорочення циклу виробництва та продажу, підтримка бізнес-процесів у режимі on-line; зручність проведення маркетингових досліджень; великий потенціал розвитку системи роботи із клієнтами; надання нових видів послуг та освоєння нових сегментів ринку, глобальний доступ до світових ринків; рівність умов доступу до ринку як для великих корпорацій, так і для невеликих підприємств; цілеспрямований адресний вплив на споживацький сегмент за допомогою індивідуальних електронних засобів зв'язку; підвищення рівня прихильності споживачів до торгової марки [3, 5].

Для окремих регіонів, держави та суспільства в цілому перевагами інтернет-торгівлі є широкий асортимент товарів та послуг, що надаються населенню у різних сферах; нарощування потужності національної економіки, надходження інвестицій, розвиток інфраструктури регіонів, науки та техніки, підвищення рівня життя населення, зменшення «цифрового» розриву; створення нових робочих місць; підвищення рівня національної безпеки; за рахунок здійснення покупок в мережі зменшується автомобільний трафік та відповідно забруднення навколишнього середовища окремих територій та країни загалом.

Отже, розвиток і зростання обсягів електронної комерції вимагає інфраструктурного її забезпечення в окремих регіонах, на певних територіях. Цей фактор сприяє загальному територіальному розвитку, створенню нових робочих місць. На наш погляд, вигоди від розвитку електронної комерції є суттєвими, тому виробники, ділові контрагенти, споживачі та суспільство в цілому зможе перейти на вищий щабель розвитку завдяки сучасним технологіям.

Література:

1. Державний комітет статистики України : статистична інформація [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
2. Семимільними кроками: підсумки українського e-commerce і логістики за 2018 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://rau.ua/novyni/itogi-e-commerce-2018/>
3. Малий бізнес в Інтернеті [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://predprinimatel.co.ua/ua/entrepreneurship/practice/malyjj-biznes-v-internete>.
4. Оборот интернет-торговли в Украине превысил \$1 млрд [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://seo-live.com/novosti-rinka/oborot-internettorgovli-v-ukraine-previsil-1-mlrd>.
5. Одарченко А. М., Сподар К. В. Особливості електронної комерції та перспективи її розвитку в Україні. *Бізнес Інформ*. 2015. №1. С. 342–346.

Annotation

The material presented here describes the main trends of e-commerce development. Benefits identified by consumers, manufacturers, sellers, as well as individual regions and the state as a whole from the growth of online commerce.

Key words: *e-commerce, benefits, consumers, manufacturers, region.*

*Науковий керівник – Мацьків Р. Т.,
канд. екон. наук, доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

СЕКЦІЯ 10
«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ Й НАУЦІ»

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ТУРИЗМІ

*Дехтяр Ю. Л., здобувач вищої освіти, групи ТУм-19-1
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

Розглянуті можливості використання інноваційних процесів в туристичній індустрії. Формування нових туристичних продуктів, пропозицій та новітні підходи до діяльності туристичних компаній.

Ключові слова: інновації, туристична фірма, сайт, тури.

В туристичній індустрії постійно потрібно стежити за існуючими тенденціями, інноваціями та трендами і не тільки відповідати їм, а й не рідко передбачати їх. Про необхідність наявності сайту туристичної фірми вже і не говориться. Якщо турфірма не дбає про зручність доступу до інформації, то не факт, що вона добросовісно подбає про увесь інший спектр послуг. Важливість даної тенденції підтверджується швидкістю росту 4G покриття серед населення України. Закордонна статистика стверджує, що додатки, пов'язані з подорожами, займають 7-е місце серед найбільш завантажуваних типів додатків. Дивовижно 60% із 1,75 мільярда користувачів смартфонів в усьому світі завантажили додатки, пов'язані з подорожами, і 45% тієї ж групи будуть використовувати мобільні додатки для планування майбутніх свят (рис.1) [1, 2].

Рисунок 1- Масштаби мобільного феномену в галузі туризму

Інноваційні пропозиції ми отримуємо і у вигляді нових туристичних продуктів. Підвищена інтенсивність життя сучасних ділових людей не могла не

залишити свій слід на туристичній сфері. Це проявилось у виникненні так званого «bleisure»-туризму, що дозволяє поєднувати бізнес (business) та відпочинок (leisure – в перекладі «вільний час»). В Україні він з'явився відносно нещодавно. Наразі в Україні даний вид послуг надає досить мало туристичних компаній. Пошук в мережі Інтернет показав тільки декілька варіантів у Львові та Києві. Включення даних бізнес турів в перелік послуг є досить перспективним, особливо у містах, де такі послуги більше ніхто не надає.

Введення в дію безвізового режиму з ЄС дало «друге дихання» хоч і не дуже новому в Україні, але вже частково забутому, «шоп-туризму». Поїздки за кордон по таких турах відбуваються за чітко визначеним маршрутом, а їх основною метою є придбання широкого асортименту товару. Іноді під час таких турів туристи навіть не покидають аеропорту іноземної країни, адже в тамтешніх спорудах є розраховані на «шоп-туризм» duty-free гіпермаркети. Найвідоміші duty-free знаходяться в аеропорті Дубаї і лондонському аеропорті Хітроу. До основних переваг такого туризму можна віднести можливість заощадити, купуючи річ в країні-виробнику і не сплачуючи за транспортування; не має потреби оплачувати митний збір та кінцеву накрутку при перепродажі в українських магазинах; можливість отримати назад ПДВ, оформивши Tax Free. Ніша шоп-турів є відносно вільною. Моніторинг пропозицій показав, що тур-операторів які надають дану послугу є небагато і більшість з них розташовані у Львові. Існуючі шопінг тури з Івано-Франківська спрямовані тільки в Польщу (зазвичай у Перемишль, іноді в Краків). Також шопінг тури організовують тур-фірми у великих містах (Київ, Одеса, Харків), проте в меншій кількості у порівнянні зі Львовом, і зазвичай до країн, які розташовані безпосередньо по сусідству з Україною, хоча й є пропозиції поїздки до Італії (Мілану). Включення турів даного виду у перелік послуг турфірми може вигідно виділити її серед конкурентів та, відповідно, принести прибуток.

Іншим цікавим варіантом турів є так звані «кіно-тури». Їх зміст полягає у відвідуванні місць, де знімалися сцени з улюблених фільмів. Сегмент охочих

побувати в них, хоч і значно менший, ніж тих, хто обирає «класичний» відпочинок, проте зростає. Так за кордоном популярними є кіно-тури за «Володарем перстнів» та «Гаррі Поттером». Нещодавно почали організовуватись тури і по мальовничих місцях знімань «Гри Престолів». Складністю в їх організації є те, що між двома різними місцями можуть бути сотні кілометрів, країни або, навіть, океан. Тому дані тури охоплюють тільки декілька місць не надто віддалених між собою. З цієї причини складно сформувати повноцінний тур виключно на кіно-тематичі. Але якщо не намагатись себе обмежити тисними тематичними рамками, то кіно-екскурсія може стати чудовим оптимальним доповненням до звичного туру, яке урізноманітнить відпочинок кінолюбителів. Послуги «кіно-туризму» наразі не надають в Україні, тому якщо підійти з розумом до їх повноцінної організації, або, як варіант, доповнення ними стандартних турів, можна стати в авангарді даного сегменту ринку [3].

Кожен рік приносить в туризм свої інноваційні явища, що цілком передбачувано з огляду на швидкість розвитку технологій. Саме вміння передбачати та реагувати на дані видозміни є необхідною умовою ведення успішного туристичного бізнесу.

Література:

1. Туристичний інформаційний портал tourlib [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourlib.net>.
2. Мобільні туристичні додатки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://travelyourway.com.ua/ua/blog/65-mobilnyh-prilozhenij-dlja-puteshestvennikov/>.
3. Philip T. Kotler Marketing for Hospitality and Tourism (7th Edition)/ Philip T. Kotler, John T. Bowen, James Makens Ph.D. – Pearson 2016.- 688p.

Annotation

Possibilities of using innovative processes in the tourism industry are considered. Formation of new tourism products, offers and latest approaches to the activity of tourism companies.

Key words: innovations, travel company, site, tours.

*Науковий керівник – Побігун О.В.,
канд.геогр.наук, доцент кафедри туризму,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

ІННОВАЦІЇ В ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Кучак М. М., здобувач вищої освіти групи МНР-19-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Досліджено, що інновації відіграють важливу роль у логістичній діяльності підприємств. Встановлено, що українські підприємства все більше уваги приділяють плануванню та оптимізації логістичних процесів.

Ключові слова: інновації, логістична діяльність, логістика, підприємства.

На даний момент вітчизняні підприємства гостро потребують удосконалення своєї діяльності через скорочення часових інтервалів і витрат у постачанні, виробництві та збуті.

До пріоритетних сфер інноваційних рішень на підприємстві належить логістика. Головне завдання спеціалістів на підприємстві – це впровадження інновацій в логістичну діяльність підприємства, що призведе до пришвидшення логістичних процесів при зниженні витрат на їх реалізацію. На думку Болдиревої Л. М. [2], інновації у логістичній діяльності слід класифікувати таким чином: 1) інновації в постачанні ресурсів (закупівельній логістиці); 2) інновації на перевезенні вантажів (транспортній логістиці); 3) інновації у внутрішньовиробничій логістиці (промислова переробка ресурсів); 4) інновації у вантажопереробці, складуванні й зберіганні (складській логістиці); 5) інновації в розподілі/постачанні продукції замовником (розподільчій логістиці); 6) інновації в логістичному менеджменті; 7) інновації в управлінні запасами.

Ефективність процесу впровадження інновацій у логістичну діяльність визначається ступенем проникнення логістики на різні рівні управління

підприємством. Існуюча система управління повинна корегуватися через раціоналізацію та оптимізацію управління матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками на підприємстві.

Відрядно, що багато логістичних компаній в Україні впроваджують кращий світовий досвід, все більше уваги вони приділяють плануванню та оптимізації логістичних процесів клієнтів. З іншого боку, тільки 10% опитаних компаній-клієнтів орієнтовані на стратегічне партнерство з логістичними операторами, а 41% - на операційне співпрацю і сервісне партнерство [3]. В результаті можна зробити висновки, що в цілому український бізнес адекватно оцінює роль логістики як інструменту підвищення своєї ефективності. І клієнти, і постачальники логістичних послуг в цілому прагнуть оптимізувати витрати, впроваджувати нові технології, підвищувати якість логістичного сервісу, налагоджувати ефективну комунікацію між клієнтами і постачальниками логістичних послуг для підвищення рівня лояльності кінцевих споживачів. Тому основні перешкоди в розвитку ринку вони вбачають у відсутності державної політики і державної стратегії, що відбивається на умовах ведення логістичного бізнесу і можливості реалізації логістичного потенціалу країни [4]. Так, учасники ринку вважають, що його розвиток стримують такі фактори: недосконале законодавство; недостатня кількість інвестицій; низька якість інфраструктури; корупція; поганий розвиток інфраструктури; складність та непрозорість митних процедур; погана якість доріг; недостатня кількість терміналів, логістичних центрів; недостатній масштаб бізнесу логістичних компаній; недостатня кількість та якість транспортних засобів та ін.

Література:

1. Черчата А. О. Інноваційні аспекти формування логістичних систем підприємств регіону / У. Я. Андрусів, А. О. Черчата // «Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин» (Івано-Франківськ, 19-20 квітня 2018 року): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Івано-Франківськ, 2018. – С. 100-102.

2. Болдиревої Л. М. Сучасні тенденції розвитку та інновації в логістиці / Л. М. Болдирева // Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти - 2018. – С. 344-362.

3. Андрусів У. Я. Розподільчий центр як умова вдосконалення логістичного ланцюга в антикризовому управлінні підприємством / У. Я. Андрусів // «Приазовський економічний вісник» – 2017. - №1. – С. 38-43.

4. Andrusiv U. Y., Cherchata A. O. Applied aspects of application of distributive logistics at an enterprise. *Ekonomika i Organizacja Logistyki* 3 (3), 2018, 5–14 doi: 10.22630/EIOL.2018.3.3.17

Annotation

It is researched that innovations play an important role in the logistic activity of enterprises. It is established that Ukrainian companies are paying more attention to planning and optimization of logistics processes.

Key words: innovation, logistics, logistics, enterprises.

Науковий керівник – Андрусів У.Я.
канд. екон. наук, доцент кафедри теорії економіки та управління,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ

ЗАСТОСУВАННЯ SMART - ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Олейніченко К. О., здобувач вищої освіти групи Ф 3/1
Миколаївський національний аграрний університет

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій обумовлює значну кількість використання електронних ресурсів і різних засобів інформаційно-комунікаційних технологій системи SMART- освіти з метою мотивації здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти до процесу безперервного отримання знань.

Ключові слова : інновація, smart-освіта, Інтернет-мережа, освітня парадигма.

Нововведення або інновації характерні для будь-якої професійної діяльності людини і тому стають предметом вивчення, аналізу та впровадження нових технологій. Інновації в сучасній освіті самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих викладачів та цілих колективів закладів вищої освіти. Сучасна вища освіта визначається не як «школа знань», а як «школа мислення» і, відповідно, повинна спонукати до критичного мислення, розвивати креативність та вміння генерувати ідеї і втілювати їх в життя.

Smart-освіта - це здійснення освітньої діяльності в Інтернет-мережі на базі спільних стандартів, технологій та відносин, що встановлені між мережею закладу вищої освіти та колективом викладачів і студентів. Вона передбачає широку доступність знань в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу, що перебуває у вільному доступі. Завдяки Інтернету сьогодні можливим є навчання в будь-якій точці світу та в будь-який час. В Інтернет-мережі існує значна кількість різноманітних онлайн-курсів, більша частина яких є безкоштовними.

Smart-освіта становить собою таку освітню систему, в якій використовуються інформаційні smart-технології. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій вимагає змін освітньої парадигми: переходу від традиційної моделі навчання до електронного навчання (e-learning), а від нього до Smart-освіти (Smart education). Цей процес передбачає створення віртуального освітнього середовища, використання інтерактивних засобів, регулярне оновлення і поповнення контенту і моніторингу якості освіти, а також співпрацю закладів вищої освіти [1]. Smart-освіта має всі передумови для того, щоб стати найбільш ефективною інноваційною моделлю здійснення освітньої діяльності в умовах глобального інформаційного суспільства [2]. Головною ознакою цієї освітньої моделі є система гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі, що дозволяє здійснити перенесення частини навчального процесу в електронне середовище [2].

Основними принципами smart-освіти є: використання актуальної інформації навчальної програми щодо розв'язання навчальних задач; організація самостійної пізнавальної, дослідницької, проектної діяльності здобувачів вищої освіти; реалізація навчального процесу в розподіленому середовищі навчання.

Найбільш використовувані педагогічні інструменти smart-освіти в закладах вищої освіти наведені на рисунку 1.

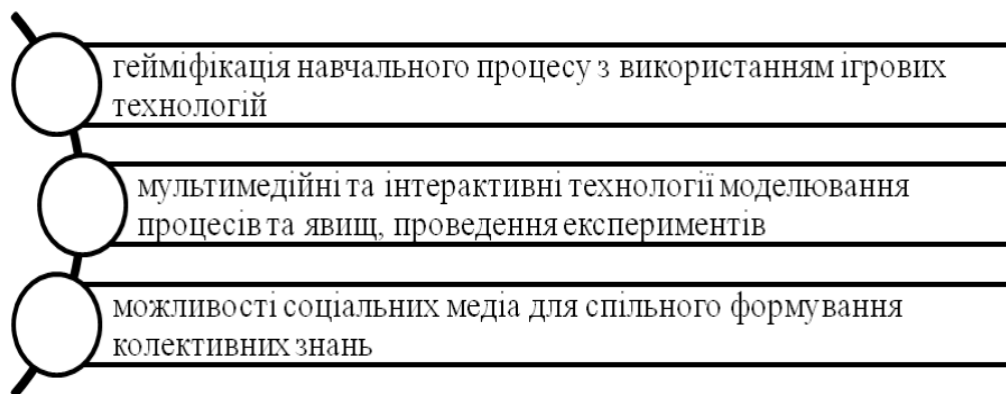

Рисунок 1 – Найбільш використовувані педагогічні інструменти smart-освіти

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Існування smart-освіти неможливе без відповідальної та кропіткої роботи викладача, який повинен наповнювати навчальні курси актуальним змістом, координувати роботу здобувачів вищої освіти в освітньому середовищі та забезпечувати їх всебічну підтримку [3].

Таким чином, використання в навчальному процесі smart-освіти вимагає серйозного осмислення, впровадження нових розробок, що дозволяють підвищити навчальний процес і його якість.

Література :

1. Гуревич Р. С. Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти /Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2016. –№ 4. – С. 71-78.
2. Розумна освіта для розумного суспільства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smarteducatoin.blogspot.com/2016/06/smart-education.html>.
3. В. Різник, Н. Різник - парадигма сучасної стартової освіти епохи суспільства знань [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ephseir.phdpdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/3166>.

Annotation

The rapid development of modern information technologies causes a considerable amount of use of electronic resources and various means of information and communication technologies of the SMART-education system in order to motivate students of institutions of higher education and students to acquire continuous knowledge.

Key words: innovation, smart education, Internet networking, educational paradigm.

Науковий керівник – **Бурковська А.В.,**
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв

Матеріали Всеукраїнської студентської інтернет-конференції
«Молодь, наука, бізнес»

МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС

Матеріали Всеукраїнської студентської
інтернет-конференції
м. Миколаїв, 3-4 жовтня 2019 р.

Технічний редактор: Н.В. Бобровська
Комп'ютерна верстка: Н.В. Бобровська

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ І ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ОСПОДАРЮВАННЯ»

Агафонова С.Є. СВІТОВИЙ ДОСВІД СИСТЕМ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	4
Вітюк В.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ.....	7
Гриценко В.О. МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
Демчишин В.Д., Живченко К.В. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	11
Кандиба А.В. ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	13
Касько Г.С. ВІДОБРАЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ	16
Котова С.О. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ.....	20
Кухта М.Ю., Медвінська Д.В. ЦЕНТРАЛЬНА КУПІВЕЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЇЇ РОБОТА У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	22
Попова С.В., Бермас М.В. ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ.....	24
Семерей В.Є., Чуча А.М. ПОНЯТТЯ ТА ОБЛІК ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	27
Степаненко І.В. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕТОДУ ОБЛІКУ ТА МЕТОДИЧНИЙ ПРИЙОМ КОНТРОЛЮ...	29
Тимофєєва Т.С. ФОРМУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	32
Шмалій А.В. КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ: ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ І МЕТОДИКИ.....	34

СЕКЦІЯ 2 «ОБЛІК, АУДИТ, АНАЛІЗ: НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ»

Аванесова Е.С. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ДОКУМЕНТООБІГУ РОЗПОРЯДНИКА БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ.....	38
Бондаренко І.О., Браславська І.М. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	41
Волхонська А.А. ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ	44
Рудиченко М.В. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	47
Сіліваненко Ю.В. ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ.....	50

СЕКЦІЯ 3 «ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Гамаюн В.В. СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ.....	54
Гринчук ю.В. ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕСТРАХОВИХ БРОКЕРІВ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ПЕРЕСТРАХОВОМУ РИНКУ.....	57
Джосан В.П. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ	60
Дощенко С.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	62
Дубочинський М.М. ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	65
Костенко Т.А., Вrabіє Н.В. ОСОБЛИВОСТІ КОНВЕРСІЙНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ.....	69
Костерчук К.А. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	72
Костерчук К.А. СТАН КІБЕРБЕЗПЕКИ КРАЇН СВІТУ.....	75
Костирко П.Д. ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	77
Лісова А.А. АНАЛІЗ СХЕМ УХИЛЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ.....	80
Лісова А.А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	82
Мсхова О.М. ФОРМИ ГРОШЕЙ ТА ЇХ ЕВОЛЮЦІЯ.....	85
Піляк М.С. СПЕЦИФІКА БЮДЖЕТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	89
Попова К.О. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ.....	92
Стружевська О.М. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН.....	95
Товстенко М.Ю. РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ УКРАЇНИ.....	99
Церуш К.В. ВПРОВАДЖЕННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	102
Шерстюченко О.О. РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ	105

СЕКЦІЯ 4 «АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

Бондаренко Г.Ю. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ.....	108
Духній М.П. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ФАКТОР РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	111
Ігнатович В.П. ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ.....	113
Коркос А.М. ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ.....	115
Ліляк В.С., Ткаченко А.О. СТАН РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ.....	118

Новосильчук М. СИСТЕМА ОСВІТИ В ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ	122
Павленко В.О. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК КРОК У МАЙБУТНЄ ДЛЯ УКРАЇНИ	125
Пачків Н. ПРОБЛЕМИ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ І ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ	128
Скрипник Т.С. МІСЦЕ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ЗЕРНОВИХ	131
Соківка І.І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	135
Стефіник С.І. ПРОБЛЕМИ ТА ПРІОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	138
Філіпенко Д.О. ФІНАНСУВАННЯ НАУКИ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ	141
Шиптур О.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ	144

СЕКЦІЯ 5 «ІНФРАСТРУКТУРНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ: ГЕОЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ»

Гаврилов А.О. РОЗВИТОК РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	148
Іваськевич М.В., Устінович Д.В., Циркунок М.Г. БІЗНЕС-ІННОВАЦІЇ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ	150

СЕКЦІЯ 6 «РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ»

Богдан О., Коробейникова Я.С. ОЦІНКА КОНКУРЕНТІВ ГОТЕЛЮ «ФОРЕСТ-ХАУС» НА РИНКУ МАЛИХ ГОТЕЛІВ с.ТАТАРІВ (ЯРЕМЧАНСЬКА МІСЬКА РАДА)	154
Василенко М.Ю. ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ	157
Галух О.В., Бойчук В.О. ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНІ ФАКТОРИ НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	162
Герасименко О.Є. ОПТИМАЛЬНІ ПРОПОРЦІЇ РОЗПОДІЛУ ТА ПЕРЕРОЗПОДІЛУ ВВП	165
Костанян А.А., Непом'ящий О.М. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	168
Куницький Д.С., Скарлат І.М. НАПРЯМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА РЕГІОНУ: ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ	171
Маєвський О.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ	173

Потриваєва О.І. ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	176
Пшегоцька Т.А. ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ.....	178
Разговорова А.А. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ КОЛЕКТИВОМ.....	182
Строганова Ю.М., Лазарєва І.М. ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.....	185

СЕКЦІЯ 7 «ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ, РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ»

Агєєнко Ю.С. ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ.....	187
Ананевич Н.П. ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ (ГМО-ПРОДУКЦІЯ).....	190
Галенда О.В., Хандога В.О. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ.....	193
Кугляр А.А. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	195
Неделіковська К.І. АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ.....	198
Охота Н.В. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ.....	201
Параконний Д.В. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	205
Ткачук А.В. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ, РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ.....	208
Чабаненко О.О., Приймак К.О. СУТНІСТЬ Й ПІДХОДИ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	211
Шовкова В.А., Борщевська О.В. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	213

СЕКЦІЯ 8 «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: ЛЮДИ ТА ПОДІЇ»

Воляннюк А.В. БУДАПЕШТСЬКИЙ МЕМОРАНДУМ: ЗНАЧЕННЯ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	216
--	-----

**СЕКЦІЯ 9 «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ
СИСТЕМУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

Халак О.М. ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	220
--	------------

СЕКЦІЯ 10 «ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ Й НАУЦІ»

Дехтяр Ю.Л. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ТУРИЗМІ.....	224
Кучак М.М. ІННОВАЦІЇ В ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ....	227
Олейніченко К.О. ЗАСТОСУВАННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	229